

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Matjaž Zalta

Migracijska in azilna politika Evropske unije v času (sirske) begunske krize

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Matjaž Zalta

Mentor: doc. dr. Marko Lovec

Somentorica: red. prof. dr. Maja Bučar

Migracijska in azilna politika Evropske unije v času (sirske) begunske krize

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

ZAHVALA

Na tem mestu bi se rad zahvalil vsem, ki ste mi dali čas, da svoj študij dokončam v svojem tempu. Zahvaljujem se vam tudi za skrb in vso spodbudo.

Mentorju in somentorici se zahvaljujem, da sta sprejela mojo idejo o temi in mi jo pomagala usmeriti v pravi okvir.

Migracijska in azilna politika Evropske unije v času (sirske) begunske krize

Države članice Evropske unije (EU) so bile v zadnjem času soočene z velikim številom beguncev, ki so prihajali v Evropo. Glavni razlog za tako množičen val je bila državljanska vojna v Siriji. Namen diplomske naloge je odgovoriti na raziskovalno vprašanje, kateri zunanji in notranji politični dejavniki vplivajo na razlike v prioritetah držav članic EU v odnosu do skupne migracijske in azilne politike. Zgodovinski razvoj je pokazal, da se skupna politika na teh dveh področjih spreminja glede na politični in gospodarski položaj v posameznih državah. Na odziv treh izbranih držav članic – Madžarska, Avstrija in Slovenija – so vplivala dejanja drugih držav članic, veliko število beguncev in desne stranke v opoziciji ter okrevanje po gospodarski krizi. Na ravni EU se je iskalo rešitev za razbremenitev najbolj obremenjenih članic in predvsem za preprečevanje novih prihodov v sodelovanju z državami izvora in tranzita. To se pokaže v sporazumu EU-Turčija.

Ključne besede: Evropska unija, migracijska in azilna politika, Avstrija, Madžarska, Slovenija.

Migration and Asylum policy of the European Union in the time of the (Syrian) refugee crisis

The member states of the European Union were faced with a huge number of refugees that were coming to Europe. The main reason for that was the civil war in Syria. The objective of this work is to find an answer to my research question what internal and external factors affect the priorities of the member states in their position towards the common Migration and Asylum policy. The historic development had shown that these two policies change with the changing of the political and economic situation in the member states. The three selected state – Hungary, Austria and Slovenia – adopted their position based on the reaction of other EU members, the number of refugees, the views of the right-wing opposition parties and the recovery from the economic crisis. The search to finding a solution at the EU level went in two ways. One was the unburdening of the most effected states and the other more important towards preventing new arrives with the cooperation with the states of origin and transit. The second was realized in the EU-Turkey deal.

Key words: European Union, Migration and Asylum Policy, Austria, Hungary, Slovenia.

KAZALO

1	TEORETSKO - METODOLOŠKI UVOD.....	9
1.1	UVOD.....	9
1.2	RAZISKOVALNO VPRAŠANJE	10
1.3	METODOLOGIJA	11
1.4	IZBIRA DRŽAV	11
1.5	STRUKTURA	12
2	MIGRACIJE.....	12
2.1	EKONOMSKE MIGRACIJE.....	13
2.2	NEDOVOLJENE MIGRACIJE	15
2.3	AZIL	17
2.4	ZDRUŽITEV DRUŽINE	18
3	MIGRACIJSKA IN AZILNA POLITIKA NA RAVNI EVROPSKE UNIJE	19
3.1	ZGODOVINSKI RAZVOJ	19
3.2	AKTUALNA AZILNA POLITIKA EVROPSKE UNIJE.....	24
3.3	SCHENGENSKI SPORAZUM.....	26
3.4	DUBLINSKA KONVENCIJA.....	26
4	VIRI MIGRACIJ V SEDANJI KRIZI	29
4.1	SIRIJA	29
4.2	AFGANISTAN.....	30
4.3	IRAK	30
4.4	ERITREJA.....	31
5	ISKANJE REŠITVE KRIZE NA RAVNI EVROPSKE UNIJE	31
5.1	ODZIV DRŽAV ČLANIC NA PREDLOGA O PREMESTITVI.....	33
6	TRI DRŽAVE ČLANICE EU NA BALKANSKI POTI.....	36
6.1	MADŽARSKA.....	37
6.1.1	DEMOGRAFSKA SITUACIJA	37
6.1.2	EKONOMSKA SITUACIJA.....	37
6.1.3	POLITIČNA SITUACIJA	39
6.1.4	RAZVOJ KRIZE, POLITIČNI ODZIV IN JAVNO MNENJE	40
6.2	AVSTRIJA	45

6.2.1 DEMOGRAFSKA SITUACIJA	45
6.2.2 EKONOMSKA SITUACIJA	46
6.2.3 POLITIČNA SITUACIJA	47
6.2.4 RAZVOJ KRIZE, POLITIČNI ODZIV IN JAVNO MNENJE	48
6.3 SLOVENIJA.....	54
6.3.1 DEMOGRAFSKA SITUACIJA	54
6.3.2 EKONOMSKA SITUACIJA	55
6.3.3 POLITIČNA SITUACIJA	56
6.3.4 RAZVOJ KRIZE, POLITIČNI ODZIV IN JAVNO MNENJE	57
7 SPORAZUM EU S TURČIJO	62
7.1 ZAPRTJE BALKANSKE POTI	63
8 ZAKLJUČEK	65
9 LITERATURA.....	70

SEZNAM KRATIC

AI – Amnesty International

BDP – Bruto domači proizvod

CIA – Central Intelligence Agency (Centralna obveščevalna agencija)

DeSUS – Demokratična stranka upokojencev Slovenije

EEA – Enotni evropski akt

EGS – Evropska gospodarska skupnost

EK – Evropska komisija

EP – Evropski parlament

ES – Evropska skupnost

EU – Evropska unija

EUR –Euro (evro)

FPÖ – Freiheitliche Partei Österreichs (Svobodnjaška stranka Avstrije)

Frontex – Evropska agencija za upravljanje in operativno sodelovanje na zunanjih mejah

IS – Islamic State (Islamska država)

NP – Ni podatka

NSi – Nova Slovenija

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj)

PDEU – Pogodba o delovanju EU

ÖVP – Österreichische Volkspartei (Avstrijska ljudska stranka)

SD – Socialni demokrati

SDS – Slovenska demokratska stranka

SIS – Schengenski informacijski sistem

SMC – Stranka modernega centra

SPÖ – Sozialdemokratische Partei Österreichs (Socialdemokratska stranka Avstrije)

STA – Slovenska tiskovna agencija

UNHCR – United Nations High Commissioner for Refugees (Urad Visokega komisariata Združenih narodov za begunce)

ZaAB – Zavezništvo Alenke Bratušek

ZDA – Združene države Amerike

ZN – Združeni narodi

1 TEORETSKO - METODOLOŠKI UVOD

1.1 UVOD

Evropska unija (EU) je kot območje miru in blagostanja privlačen cilj za ljudi, ki si želijo boljšega življenja. Tako kot vsako območje, ki je želeni cilj imigracij, želijo EU in predvsem njene države članice imeti pravico nad suverenostjo odločanja, kdo in pod kakšnimi pogoji sme priti in prebivati na njihovem ozemlju. Države članice EU, v katerih rodnost pada in se soočajo s čedalje starejšim prebivalstvom, potrebujejo nove prebivalce, da bi prispevali v njihove pokojninske, zdravstvene in socialne proračune. EU je tako soočena z izzivom, kako pritegniti ljudi iz tretjih držav, ki jih njen trg dela krizi navkljub potrebuje, in hkrati, kako odvrčati vse, ki jih vidi le kot izkoriščevalce svojih socialnih sistemov. Skupna migracijska politika je torej pomembna, saj je ena od štirih svoboščin tudi prost pretok ljudi, kar vključuje tudi bivanje, izobraževanje in zaposlitev ter vse iz tega izhajajoče pravice. Vsaka država sama tako ne more več odločati, kdo lahko prebiva na njenem ozemlju. Po zgledu Združenih držav Amerike (ZDA) je EU uvedla tako imenovano modro karto, ki bi jo dobili tisti, ki jih trg dela EU potrebuje. Vsekakor pa se je treba zavedati, da so med posameznimi državami članicami velike razlike v gospodarski rasti, razmerah na trgu dela in integraciji tujcev, zato so nekatere bolj privlačne za življenje kot druge.

Pomemben del migracijske politike je tudi azilna politika. EU si že od 80. let prejšnjega stoletja prizadeva, da bi oblikovala in tudi v praksi uresničila skupno azilno politiko. To pa je zelo težka naloga, saj imajo države članice močno različna stališča o sprejemanju ljudi, ki so (upravičeno) zapustili svojo državo in se podali na pogosto zelo tvegano pot v Evropo. Begunci, ki so zaradi vojne ali preganjanja zapustili svojo domovino, v Evropo prihajajo povečini čez Sredozemsko morje v Španijo, Italijo, Grčijo in na Malto. Naloga teh držav je, da varujejo zunanje meje EU (schengenski sistem) in da v skladu z evropskim pravom (Dublinska uredba) obravnavajo prošnje beguncev za azil ter jih v tem času tudi gostijo. Problem pa je, da so te države pogosto le tranzitne, saj si večina beguncev želi iti v bogatejše države zahodne in severne Evrope, predvsem v Nemčijo. Države na južnem obrobju EU tudi nimajo dovolj sredstev, ne kadrovskih ne finančnih, da bi se spoprijele z veliko množico beguncev, ki skorajda dnevno prihaja k njim, zato je preprosteje, če beguncev sploh ne registrirajo, ali pa jim, če jih že, vseeno čim prej omogočijo, da se odpravijo proti svojemu

cilju. Države članice, ki sprejmejo največ beguncev si močno prizadevajo za delitev bremen, a za zdaj to kljub odločitvi o obveznih kvotah še ne deluje, saj so se temu uprle zlasti nove srednje in vzhodno evropske članice, ki imajo relativno homogeno katoliško prebivalstvo in so bile v zgodovini bolj vir emigracij kot imigracij, zato sta tako javno mnenje kot tudi politika na oblasti proti sprejemu beguncev, ki so po večini muslimanske vere. Največji izziv je za EU nastopil, ko je državljanska vojna, ki se je v Siriji začela leta 2011, prešla v najbolj krvavo obdobje. Leta 2015 se je tako odprla tako imenovana balkanska pot, ki je iz Sirije in drugih držav Bližnjega in Srednjega vzhoda preko Turčije vodila v Grčijo in nato preko Makedonije ter Srbije proti državama članicama Hrvaški in Madžarski. Uradno se je pot zaprla 20. marca 2016, ko je v veljavo stopil sporazum med EU in Turčijo o vračanju vseh beguncev, ki bi po tem datumu nelegalno prišli na ozemlje EU. Sedanja kriza je pokazala, da obstaja potreba po omejevanju migracij in razbremenitvi najbolj obremenjenih držav članic EU, kar pa je zaradi neenakih stališč med državami članicami, ki izvirajo iz zgoraj navedenih razlogov, težko doseči.

1.2 RAZISKOVALNO VPRAŠANJE

V diplomski nalogi sem poskušal odgovoriti, kateri zunanji in notranji politični dejavniki vplivajo na razlike v prioritetah držav članic EU v odnosu do skupne migracijske in azilne politike. Odgovor na to raziskovalno vprašanje namreč pojasni, zakaj so se (izbrane) države članice EU odzvale tako, kot so se. Na migracijsko in azilno politiko tako na nacionalni kot tudi evropski ravni v veliki meri vplivajo same razmere znotraj posameznih držav, razmere v sosednjih državah in na svetovni ravni. Med državami članicami EU namreč obstajajo velike ekonomske, demografske, politične in druge razlike, ki vplivajo na odziv vsake od njih ter s tem tudi na odziv celotne EU. Vsekakor pa moramo upoštevati tudi, da so odločitve ene države vplivale na dejanja drugih, kajti med večino držav članic ni več notranjih meja, saj so del schengenskega območja¹.

¹ Prvi temelj skupnega nadzora na zunanjih mejah so leta 1985 položile Belgija, Francija, Luksemburg, Nemčija in Nizozemska s Sporazumom o postopni odpravi kontrol na skupnih mejah, ki so ga podpisale v luksemburški vasi Schengen in se zato tudi imenuje Schengenski sporazum. Podpisnice so s tem sporazumom želele okrepiti sodelovanje med svojimi policijskimi in carinskimi organi, predvsem pa zagotoviti hitrejši pretok blaga in ljudi oziroma odpraviti dolge čakalne dobe na mejnih prehodih. V schengensko območje je trenutno vključenih 22 držav članic EU: Belgija, Češka, Danska, Nemčija, Estonija, Grčija, Španija, Francija, Italija, Latvija, Litva,

1.3 METODOLOGIJA

V diplomski nalogi sem analiziral tako notranje kot zunanje dejavnike, ki vplivajo na migracijsko in predvsem azilno politiko izbranih držav članic EU. Na podlagi sekundarnih virov sem predstavil različne oblike migracij v EU in zgodovinski razvoj migracijske in azilne politike na ravni EU. Empirični del pa je posvečen pregledu dogajanja v času (sirske) begunske krize, ki je izbruhnila v letu 2015 in se nadaljevala v prvih mesecih leta 2016. V diplomski nalogi sem želel natančno predstaviti, kako so notranje razmere (stranke na oblasti in v opoziciji, ekonomska situacija v državi, demografska sestava in javno mnenje) vplivale na pristop reševanja begunske problematike v treh izbranih državah članicah EU ter njihove odzive na dejanja ob velikem migracijsko-begunskem valu. Odzivi so bili v veliki meri odvisni od dejanj ostalih predvsem ciljnih članic EU, torej od zunanjih dejavnikov.

Primarni viri, kot so izjave za javnost, uradni podatki itd., so mi dali možnost, da predstavim dogajanje in ga analiziram. Glede na to, da je tema diplomskega dela relativno nova oziroma aktualna, sem si pomagal tudi z medijskimi prispevki oziroma časopisnimi članki. Uporabil sem tudi podatke statističnih uradov Madžarske, Slovenije in Avstrije ter Eurostata.

1.4 IZBIRA DRŽAV

Omejil sem se na tri države članice EU in sicer na Avstrijo, Madžarsko in Slovenijo. Avstrija predstavlja "staro" državo članico, saj je v EU vstopila leta 1995, Madžarska in Slovenija pa sta članici postali v času velike širitve EU leta 2004, ko je vstopilo kar 10 držav. Madžarska je tako predstavnica "nove" vzhodnoevropske članice, Slovenija pa najbolj pridne "nove" učenke EU, ki ne sodi med nekdanje države izza železne zaves in se zaradi svoje geografske lege in zgodovinskih okoliščin nahaja nekje med zahodom in vzhodom.

Vse tri so se med septembrom 2015 in marcem 2016 znašle pod velikim pritiskom begunsko-migracijskega vala, ki je prihajal po balkanski poti.

Luksemburg, Madžarska, Malta, Nizozemska, Avstrija, Poljska, Portugalska, Slovenija, Slovaška, Finska in Švedska ter Islandija, Liechtenstein, Norveška in Švica, ki niso članice EU. Bolgarija, Irska, Hrvaška, Ciper, Romunija in Združeno kraljestvo so države članice EU, a (še) niso del schengenskega območja. (Evropska komisija 2015a, 3–4)

1.5 STRUKTURA

Diplomsko delo ima 9 poglavji. Prvo poglavje je teoretsko-metodološki uvod v diplomsko delo, v njem je podan uvod in predstavitev teme, zastavljeno raziskovalno vprašanje, predstavljena je metodologija, izbira držav in razlogi za izbiro ter zgradba diplomskega dela. V drugem poglavju so opredeljeni tipi zunanjih migracij v EU, torej na kakšen način lahko državljani tretjih držav pridejo v države članice EU. Tretje poglavje je namenjeno predstavitvi migracijske in azilne politike EU oziroma razvoju teh dveh politik skozi čas, podpoglavji pa sta namenjeni predstavitvi Schengenskega sporazuma in Dublinske konvencije; naslednje poglavje je namenjeno predstavitvi razmer v državah, iz katerih v EU pride največ beguncev, sledi poglavje o iskanju skupne rešitve za migracijsko-begunsko krizo na ravni EU, naslednje je namenjeno predstavitvi dogajanja na Madžarskem, v Avstriji in Sloveniji med sirsko begunsko krizo. Za vsako od teh držav so podani demografska in ekonomska situacija ter politični in javnomnenjski odzivi na krizo. Sledijo še predstavitev sporazuma med EU in Turčijo in zaključek ter seznam literature.

2 MIGRACIJE

Migracijski tokovi v 21. stoletju bodo večji, obsežnejši in bolj globalni kot kdajkoli prej, saj jih, kot pravi Kovač (v Bešter in drugi 2003, 43) »poganja kolo neenakega demografskega razvoja, velikih ekonomskih neenakosti in različnih potreb na trgu dela«. V prvem desetletju 21. stoletja je prišlo do velikega vala migracij, tako iz EU kot iz držav zunaj njenih meja. (Evropska komisija 2011, 16)

Pri migracijskem pritoku je potrebno ločiti med notranjo in zunanjo migracijo. »Notranje migracije so omejene na državljane članic EU, zunanje se nanašajo na državljane tretjih držav, torej držav nečlanic EU.« (Verlič Christensen 2002, 24) V tem delu se bom osredotočil predvsem na zunanje migracije. Državljan nečlanic se lahko v EU priselijo 1.) »na podlagi zaposlitve samo znotraj strokovnega področja kvalifikacij prosilca«, 2.) »na podlagi uveljavljanja pravic iz družinskega združevanja« in 3.) na podlagi pravice »do azila«, pravice »beguncev do začasnega zatočišča« ali pravice do pridobitve »bivanja iz humanitarnih

razlogov«. (Verlič Christensen 2002, 36–38) Na ozemlje EU pa lahko osebe stopijo tudi nelegalno. V tem primeru gre za neregularne oziroma nedovoljene migracije.

2.1 EKONOMSKE MIGRACIJE

Migracijska politika je močno povezana s stanjem na trgu dela, saj imigranti pogosto zapolnijo delovna mesta, za katera podjetja ne najdejo domačih delavcev, bodisi zaradi polne zaposlenosti, ko ni dovolj delavcev, da bi zapolnili vse potrebe na trgu dela, bodisi ko je delavcev za službe dovolj, a jih ti niso zmožni ali voljni sprejeti. Tudi Walter in Wellisch (v Bešter in drugi 2003, 57) pravita, da so migracijski tokovi povezani »s trgom dela,« dodata pa še »dohodkovno (plačno) politiko« in »širšo politiko socialne države«. Ekonomska teorija loči med »pull« in »push migracijo«. (Bešter in drugi 2003, 58) Prva izvira »iz naraščanja povpraševanja po delu v izvorni državi, ki povečuje proizvodnjo, cene in plače«. (Kovač v Bešter in drugi 2003, 58) Vzroki za drugo pa so spremenjena ponudba dela, velika ponudba delovne sile ali pa izredne politične razmere. (Bešter in drugi 2003, 58)

»Z naraščanjem ekonomske globalizacije prihaja do izvoza presežne delovne sile, hkrati pa se povečujejo ekonomske potrebe po tuji delovni sili« (Kovač v Bešter in drugi 2003, 57), »oba procesa pa povečujeta migracijske tokove«. (Cogneau, Dumont in Izzo v Bešter in drugi 2003, 57) Primer za to so nemške sheme migracijskih delavcev². Tako imenovana ekonomska migracija je zato dovoljena ali pa jo država prejemnica celo spodbuja. Ekonomska migracija ima lahko veliko različnih oblik, saj lahko »cilja na rekrutacijo migrantskih delavcev iz točno določenih držav izvora ali delavcev z določenimi znanji in veščinami«. (Evropska komisija 2011, 14) Ekonomske migracije so lahko, odvisno od politike, stalen, delno stalen ali le začasen ukrep. Opozoriti je treba, da je veliko zgolj začasnih migracij dejansko postalo stalnih, saj so delavcem pozneje dovolili ostati v državi gostiteljici (na primer projekt

² Največ delavcev je na podlagi bilateralnih sporazumov v Nemčijo prišlo iz Turčije, pa tudi Grčije, Italije, Španije, Portugalske, Maroka, Tunizije in Jugoslavije. (Evropska komisija 2011, 14) Nemčija je namreč potrebovala delavce, omenjene države pa so se soočale z visoko stopnjo brezposelnosti in so se zato zanimale »za nadzorovani izvoz nekvalificiranih ali nižje kvalificiranih brezposelnih in za devizno izravnavo z denarnimi nakazili zdomcev«. (Bade 2005, 348)

»Gastarbeiter« v Nemčiji). (Evropska komisija 2011, 15) Migracije pogosto odražajo »zgodovinske in jezikovne povezave med državami³«. (Evropska komisija 2011, 15)

Zaradi krize v letih 1966-1967 in predvsem zaradi skokovite rasti cene nafte leta 1973 so tudi države, ki so prej dovoljevale priseljevanje zaradi dela, postopoma začela sprejemati omejitve, delovna sila iz tretjih držav pa se je že tedaj »zožila na visoko kvalificirane kadre in kratkotrajne zaposlitvene pogodbe, upoštevajoč tudi vse omejitve pri priznavanju izobrazbe«. (Verlič Christensen 2002, 36) Konec gospodarske rasti je povzročil tudi dvom »glede spreminjanja začasnega bivanja v trajno oziroma glede dejanskih priseljenskih razmer in s tem povezanih družbenih problemov«. (Bade 2005, 353)

Tudi v 90. letih v okviru EU »prevladuje restriktivna migracijska politika«, zato »so za migracijske tokove relevantni predvsem *pull* migracijski faktorji«. (Zimmerman v Bešter in drugi 2003, 58) »Tu postane še posebno pomembna država blaginje,« ki na trgu »skrbi s transferi za socialni položaj večine prebivalcev in s tem zmanjšuje njihovo življenjsko tveganje«. (Kovač v Bešter in drugi 2003, 58) Socialna država je tako postala »metafora za "obljubljeno deželo", ki jo iščejo migranti iz nerazvitega sveta« (Kovač v Bešter in drugi 2003, 59), ta avtor prav tako tudi pravi, da država blaginje čuti posledico: domači delavci preprosto ne želijo več opravljati nekvalificiranih in slabše plačanih del. V zadnjem času pa se je povečalo povpraševanje po visokokvalificiranih delavcih, ki jih zahteva informacijska tehnologija. (Bešter in drugi 2003, 59) Trg dela v EU »ni omogočal dovolj hitre prekvalifikacije in dovolj učinkovitega izobraževanja delovne sile,« zato »v državi blaginje nastaja svojevrsten strukturni primanjkljaj delovne sile, ki ga lahko odpravijo predvsem migracije«. (Kovač v Bešter in drugi 2003, 59) Opozoriti je treba »tudi na strukturna razmerja med neaktivnim in aktivnim prebivalstvom«, »saj zaradi upadanja rodnosti in drugih strukturnih sprememb« (Kovač v Bešter in drugi 2003, 59–60) narašča število starejših. Kovač (v Bešter in drugi 2003, 60) pravi, »da se bo trg dela v EU moral pomladiti« in to predvsem z migracijami.

»S političnoekonomskega vidika je še posebej pomembno, da migracijski tokovi ne vplivajo negativno na brezposelnost.« (Friedberg in Hunt v Bešter in drugi 2003, 63) V recesiji se

³ Maročani in Alžirci so se v 50. in 60. letih preseljevali v Francijo, saj sta bili državi francoski koloniji. (Evropska komisija 2011, 15)

»migracijski tokovi umirjajo in ne povečujejo, zato so imigracijski učinki na trgu dela manjši«. (Kovač v Bešter in drugi 2003, 63) Splošna predstava, da »migracijski tokovi povečujejo ponudbo delovne sile, znižujejo povprečno raven plač, povečujejo brezposelnost in tako škodujejo domačim delavcem« (Kovač v Bešter in drugi 2003, 63), torej ne drži. Prav tako imajo migracijski procesi »več pozitivnih kot negativnih učinkov« za državo prejemnico, saj »pomlajujejo strukturo prebivalstva, kar običajno zvišuje produktivnost, gospodarsko rast in proračunske prihodke«. (Kovač v Bešter in drugi 2003, 65–66) Z migracijo se hkrati »znižujejo socialni stroški njene reprodukcije in s tem tudi proračunski izdatki«. (Kovač v Bešter in drugi 2003, 66)

Po letu 2000 se je nekaj držav odločilo, da ne bodo več izvajale restriktivne politike, ki je v veljavi že od 70. let naprej. Selektivna ekonomska migracija namreč lahko »pomaga povečati produktivnost in rast, z zapolnitvijo delovnega in usposobljenega manjka« (Boswell in Geddes 2011, 79), hkrati pa ima lahko nasprotni učinek pri staranju populacije. Rodnost v zahodnoevropskih državah namreč upada že od 60. let, življenjska doba pa se podaljšuje, selektivna ekonomska migracija pa zagotavlja delavno silo, ki polni pokojninske blagajne in povečuje delež aktivne populacije na trgu dela. Države, na primer Velika Britanija, so migracije znotraj EU videle kot možnost za rešitev pomanjkanja na trgu dela, zlasti za delovna mesta, ki zahtevajo nizko usposobljenost. (Boswell in Geddes 2011, 79–80) Velika večina starih držav članic, z izjemo Irske, Švedske in Velike Britanije, je uvedla najmanj dvoletno prehodno obdobje za delavce iz držav članic, ki so se pridružile EU po letu 2004 (razen za Ciper in Malto). Države, ki niso uveljavile prehodnega obdobja, so bile deležne velike delovne migracije iz novih držav članic. (Evropska komisija 2011, 15)

2.2 NEDOVOLJENE MIGRACIJE

Nedovoljene migracije vključujejo ljudi, ki v državo vstopijo

na primer z vstopom brez prehoda skozi nadzor na meji ali s ponarejenimi dokumenti. Vključuje pa tudi ljudi, ki so lahko v državo vstopili povsem legalno, ampak potem tam ostali in pri tem kršili njihovo zakonodajo, na primer, da so ostali potem, ko jim je pretekla viza ali delovno dovoljenje, zaradi lažne poroke ali posvojitve, kot lažni študentje ali samozaposleni. Izraz vključuje tudi ljudi, ki

so jih pripeljali tihotapci migrantov ali trgovci z ljudmi ter tiste, ki namerno zlorablajo azilni sistem. (Koser 2007, 55–56)

V vseh državah članicah ES so nedovoljene migracije postale politični problem konec 80. let, predvsem zaradi nove restriktivne migracijske in azilne zakonodaje, ki je migrantom oteževala legalni prihod v evropske države. Z umikom emigracijskih omejitev v nekdanjih komunističnih državah po letu 1989 »so se povečale možnosti nelegalnega vstopa preko kopenskih meja na vzhodu in jugu Evrope. Verjetno so bile povečane možnosti za življenje in delo v evropskih državah na nezakoniti podlagi najpomembnejši prispevek k nedovoljeni migraciji.« (Boswell in Geddes 2011, 33) Za EU je »boj proti nedovoljeni imigraciji osrednji del migracijske politike«. (Boswell in Geddes 2011, 33) Nedovoljene migracije so predstavljene kot grožnja članicam. Glede na to, da »večina nedovoljenih migrantov prihaja iz manj razvitih držav, lahko domnevamo, da imajo globalne neenakosti, konflikt in naravne nesreče vlogo pri spodbujanju teh tokov v bogate države članice EU«. (Boswell in Geddes 2011, 127) Države članice pri obravnavi nedovoljenih migracij uporabljajo kombinacijo treh politik, ki jih omenjata in razlagata Boswell in Geddes (2011, 135):

- jo »tolerirajo«, ker so bodisi »stroški boja proti njej previsoki bodisi, ker migranti opravljajo koristne naloge. Druga stran toleriranja pa je lahko izkoriščanje nedovoljenih migrantov.«
- »urejajo položaj nedovoljenih migrantov s tem, da jim ponudijo legalni status, ki je v skladu z priseljenskim pravom. Migranti tako postanejo polnopravni, prispevajoči člani družbe.« Problem tu pa je, da bo nedovoljenih migrantov še več, saj bodo prihajali z upanjem, da bodo slej kot prej dobili legalni status.
- »prisilno odstranjujejo neregularne migrante.«

EU mora pri vračanju migrantov z neurejenim statusom ravnati v skladu z mednarodnimi standardi, ki urejajo človekove pravice, »zlasti Listino Evropske unije o temeljnih pravicah, Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Konvencijo OZN o beguncih iz leta 1951 in Protokolom k navedeni konvenciji iz leta 1967 ter načelom nevračanja, ki jih zagotavlja veljavna zakonodaja EU«. (Evropska komisija 2015g, 2)

2.3 AZIL

Koncept »begunca« in praksa podelitve »azila« so v mednarodno pravo prvič zapisali v Ženevski konvenciji o statusu beguncev⁴ iz leta 1951, torej neposredno po drugi svetovni vojni. V Konvenciji je opredeljeno,

kdo je begunec ter kakšno pravno zaščito, pomoč in socialne pravice morajo države, ki so podpisale konvencijo, zagotoviti beguncem. Konvencija obenem določa, da begunci ne smejo biti vrnjeni v državo, v kateri bi bilo njihovo življenje ogroženo. Po drugi strani pa konvencija opredeljuje tudi dolžnosti, ki jih ima begunec do svoje države gostiteljice, ter navaja, katere skupine ljudi (na primer vojni zločinci) niso upravičene do statusa begunca. (Visoki komisariat Združenih narodov za begunce 2016a)

Vse do leta 1967 se je nanašala le na evropske begunce, ki so bili razseljeni zaradi dogodkov, ki so se zgodili pred letom 1951. Omenjenega leta pa so s Protokolom o statusu begunca⁵ to časovno in geografsko omejitev razširili na vse begunce. (Visoki komisariat Združenih narodov za begunce 2016a)

Večina zahodnoevropskih držav je določila Konvencije vključila v svojo nacionalno zakonodajo. Osebam, ki so v svojih državah preganjane zaradi rase, veroizpovedi, nacionalnosti, pripadnosti določeni socialni skupini ali političnega prepričanja, se podeli status begunca, ki prinaša veliko pravic podobnih državljanstvu, vključno s pravico do stalnega prebivališča. Praksa dodelitve statusa begunca se imenuje azil, oseba, ki zaprosi za zaščito pa iskalec azila. (Boswell in Geddes 2011, 34–35)

Kovše (v Fortun 2014, 5) omenja tudi določbe drugih mednarodnih dokumentov, ki se nanašajo na zaščito pravic beguncev⁶.

⁴ Konvencija o statusu beguncev sprejeta v skladu z resolucijo številka 429 (V) Generalne skupščine v Ženevi 28. julija 1951.

⁵ Podpisan 31. januarja 1967 v New Yorku.

⁶ Kovše (v Fortun 2014, 5–6) navaja naslednje: Splošna konvencija o človekovih pravicah (1948), 14. člen, Konvencija ZN o statusu oseb brez državljanstva (1954), 27. in 28. člen, Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah (1966), 13. člen, Konvencija ZN proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim in ravnanju (1984), 3. člen, Konvencija ZN o otrokovih pravicah (1989), 22. člen.

Bade (2005, 401–402) določi pet dejavnikov, ki naj bi v srednji, zahodni in severni Evropi določali azilno in begunsko migracijo:

- *prostorska bližina med izhodiščnim prostorom in območjem priselitve;*
- *gospodarsko-, politično- in kulturnozgodovinske povezave in jezikovni mostovi iz kolonialne zgodovine (na primer begunci iz Zimbabveja, ki je nekdanja britanska kolonija so azil iskali predvsem v Veliki Britaniji. (Evropska komisija 2011, 15);*
- *migracijske tradicije (Iračani, ki so za azil zaprosili na Švedskem, so se za to odločili, ker naj bi bila tam večja možnost kot v drugih državah, da jim gaodobrijo in ker je tam že velika iraška skupnost (Evropska komisija 2011, 15);*
- *različna ekonomska in socialna privlačnost sprejemnih držav in*
- *različno radikalni in spreminjajoči se azilna politika in azilnopravna praksa ciljnih držav.*

2.4 ZDRUŽITEV DRUŽINE

Družina kot enota je »osnovno načelo mednarodnega prava«. (Jastram in Newland 2001)

Pravica do družine je človekova pravica, ki jo zagotavlja Splošna deklaracija o človekovih pravicah⁷ (1948) in sicer v 3. točki 16. člena, ki pravi: »Družina je naravna in temeljna celica družbe in ima pravico do družbenega in državnega varstva«. Tudi Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic⁸ (1950) v 8. členu pravi: »Vsakdo ima pravico do spoštovanja svojega zasebnega in družinskega življenja, doma in dopisovanja«.

Kljub temu, da je pravica do družinskega življenja, ki naj bi odprla pot družinski migraciji, zapisana v ustavah in nacionalnih zakonih ter tudi v mednarodnih pravnih standardih, države niso zavezane k sprejemu družinskih migrantov. Družinske migracije so bile, so in bodo še naprej ključni migracijski tok. Če so v 50. in 60. letih prevladovali delovne migracije moških, so se v 70. in 80. letih, ko se je večina vlad držav članic po naftni krizi leta 1973 odločila za tako imenovano "ničelno imigracijo", povečale družinske migracije, ko je v EU prišlo več žensk, otrok in starejših. (Boswell in Geddes 2011, 103–107)

⁷ Sprejela in razglasila jo je Generalna skupščina Združenih narodov 10. decembra 1948 z resolucijo št. 217 A (III).

⁸ Podpisana je bila 4. novembra 1950, veljati pa je začela 3. septembra 1953.

3 MIGRACIJSKA IN AZILNA POLITIKA NA RAVNI EVROPSKE UNIJE

3.1 ZGODOVINSKI RAZVOJ

Prve zametke današnje migracijske in tudi azilne politike EU lahko najdemo že v Rimski pogodbi⁹, s katero je bila leta 1957 ustanovljena Evropska gospodarska skupnost (EGS).¹⁰ Leta vsebuje določbe o prostem gibanju ljudi, storitev, blaga in kapitala, ki so ključne za razvoj skupnega trga, prav tako pa so pomemben prispevek k evropski integraciji in zagotavljanju politične integracije. »Vzpostavitev pravnega in političnega okvirja, ki zagotavlja prost pretok, zahteva tudi vzpostavitev nadnacionalnih pravnih in političnih pristojnosti, ki zagotovijo, da dogovori o prostem pretoku tudi zaživijo v celoti.« (Geddes 2000, 43–44) Tu je treba poudariti, da se prost pretok oziroma svoboda gibanja oseb nanaša le na državljane držav članic EGS in ni bila mišljena kot splošna pravica do prostega gibanja vseh. V poznih 50. in 60. letih 20. stoletja namreč še ni bilo jasno, da bodo migracijski delavci iz tretjih držav tudi ostali v državah EGS. Ko pa je postalo očitno, da gre za trajno naselitev, države niso pokazale prevelikega interesa, da bi svobodo gibanja priznale tudi legalnim prebivalcem iz tretjih držav. (Geddes 2000, 43–44)

Zakonodaja sprejeta v 60. letih 20. stoletja je Rimski pogodbi dala praktične učinke. Osredotočena je bila na svobodno gibanje državljanov članic, njihovih vzdrževanih družinskih članov in tistih, ki so bili vključeni v dogovore EGS s tretjimi državami (Alžirija, Maroko, Tunizija in Turčija). »Vse do leta 1968 so članice še lahko nadzorovale vstop, bivanje in dostop do zaposlitve.« (Geddes 2000, 48) Tega leta je namreč Svet sprejel najpomembnejša pravila za prosto gibanje delavcev, ki so omogočila, da se državljani drugih držav članic lahko prosto gibajo po celotnem ozemlju EGS. Države članice so tako izgubile pravico, da popolnoma nadzirajo imigracijo, a pogoji za vstop, bivanje in gibanje državljanov tretjih držav so ostali izključno v pristojnosti držav članic. (Geddes 2000, 46–51)

⁹ Pod njenim imenom razumemo pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti za jedrsko energijo in Evropske gospodarske skupnosti. 25. marca 1957 so podpisnice pogodbe Belgija, Francija, Italija, Luksemburg, Nemčija in Nizozemska.

¹⁰ Pogodba o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti.

Namen Enotnega evropskega akta (EEA)¹¹ (1986¹²) je bil z odpravljanjem meja med notranjimi trgi in uresničevanjem prostega pretoka blaga, oseb, storitev in kapitala spodbujati proces integracije in gospodarsko rast. »Z vzpostavitvijo notranjega trga so bili vsi tujci iz drugih držav ES v glavnem deležni enake obravnave, kar pa ni samo pomenilo, da državljani ES kot delojemalci svobodno izbirajo bivališče in delovno mesto, temveč tudi to, da veljajo za sezonske delojemalce varstvena določila.« (Bade 2005, 436) Določila EEA o vzpostavitvi enotnega trga »so jasno pokazala, da ima prosto gibanje neizogibne posledice za imigracijo in azil.« (Geddes 2000, 67) Pričakovali bi torej, da bosta ti dve področji postali del nadnacionalne politike ES, vendar so se vlade raje odločile za medvladno sodelovanje in »poskušale vnesti domače pravne in politične omejitve glede nadzora imigracij« (Geddes 2000, 67): upirale so se temu, da bi integracija imigrantske in azilne politike lahko določila nove omejitve nacionalnih izvršnih oblasti in njihovih predstavnikov s prenosom pristojnosti na nadnacionalno raven. Z ukinitvijo nadzora na notranjih mejah sta pri nadzoru imigracij postali pomembni vprašanji nadzora zunanjih meja držav članic, ki so mejile na države nečlanice, in notranji varnostni ukrepi držav članic. Bolj svobodno gibanje za državljane ES je posledično povzročilo nove notranje varnostne nadzore in poskuse uvedbe strožjih omejitev glede vstopa, bivanja in gibanja državljanov tretjih držav. (Geddes 2000, 67–72)

Pogodba o Evropski uniji¹³ (1992) uvrsti sodelovanje na področju pravosodja in notranjih zadev v tretji steber, pri čimer postane področje azila, imigracij in politike do državljanov tretjih držav del skupnega interesa. (Longo 2003, 4) Način odločanja je medvladni. Večina mehanizmov, ki so sprejeti v tretjem stebru, držav članic pravno ne zavezuje (z izjemo Schengenskega sporazuma, Schengenske in Dublinske konvencije). Gre torej za merila, ki jim države lahko sledijo, vendar niso nikakor zavezujoče (resolucije, sklepi, priporočila). Odločitve v državah članicah ne veljajo neposredno, ampak jih morajo te v svoj pravni sistem šele uvesti. Pristojnosti evropskih institucij so pri oblikovanju politik in zakonodaje posameznih članic omejene. Odločitve (skupna stališča, skupni ukrepi, konvencije) se v Svetu EU sprejemajo soglasno. Vloga Evropskega parlamenta (EP) je zgolj posvetovalna. (Longo 2003, 4) »Države članice so se upirale, da bi instrumenti azilne in imigracijske politike dobili

¹¹ Enotni evropski akt, v veljavo stopi 1. julija 1987.

¹² Tega leta so članice ES Belgija, Danska, Francija, Grčija, Irska, Italija, Luksemburg, Nemčija, Nizozemska, Portugalska, Španija in Velika Britanija.

¹³ Pogodba o EU, podpisana 7. februarja 1992 v Maastrichtu, zato je imenovana tudi Maastrichtska pogodba. V veljavo stopi 1. novembra 1993.

zavezujočo naravo.« (Hailbronner v Longo 2003, 4) Državam je bila ponujena tudi možnost, da se izvzamejo iz dogovorjenega, kar so izkoristile Danska, Irska in Velika Britanija. (Longo 2003, 4)

Pravni okvir v EU se je po jugoslovanski begunski krizi v začetku devetdesetih let močno spremenil, saj so se države želele izogniti temu, da bi bila koordinacija med njimi zgolj naključna in neorganizirana, tako da bi zgolj nekatere države, zlasti Nemčija, sprejele veliko več beguncev kot druge. Leta 1999, ko se je EU pripravljala na morebiten sprejem množic, ki so bežale s Kosova, so si vlade držav članic prizadevale, da bi vzpostavile vsaj neke vrste dogovor glede porazdelitve bremena, s katerim bi se zavezale k sprejemu in zaščiti beguncev na bolj pravičen način. EU sicer ni uspelo, da bi bil dogovor zavezujoč, ampak so bile vse obljube dane zgolj na prostovoljni osnovi. Enotnega evropskega dogovora tako tedaj ni bilo, to pa je pokazalo na ključne izzive in omejitve evropskega sodelovanja glede azilne in begunske politike. (Boswell in Geddes 2015, 150)

Sprejem Amsterdamske pogodbe¹⁴ leta 1997 je azilno politiko in politiko priseljavanja vsaj načeloma iz tretjega prenesel v prvi steber, torej v pristojnost EU. Tako je bila dana »podlaga za ustanovitev območja svobode, varnosti in pravice« (Longo 2002, 5) v EU, a hkrati tudi skupna ograditev od nezaželenega priseljavanja od zunaj. EU je z Amsterdamsko pogodbo dobila pravno podlago na področju migracijske in azilne politike, hkrati pa se je okrepila tudi vloga Evropske komisije (EK), EP in Evropskega sodišča. EU na področju azilne in migracijske politike dobi naslednje pristojnosti:

- *odgovornost presoјati upravičenost do azila,*
- *določitve minimalnih standardov za sprejem iskalcev azila,*
- *določitve minimalnih standardov za kvalifikacijo kot begunce,*
- *glede postopkov za dodelitev ali odvzem statusa begunca; ukrepov za začasno zaščito in razseljene osebe,*
- *določitve pogojev vstopa in bivanja državljanov tretjih držav,*
- *glede postopkov za izdajo dolgoročnih viz,*
- *glede ukrepov proti ilegalnim migracijam,*
- *določitve pravic legalnih prebivalcev iz tretjih držav.* (Boswell in Geddes 2011, 9)

¹⁴ Amsterdamska pogodba, ki spreminja Pogodbo o EU, Pogodbe o ustanovitvi ES in nekatere z njimi povezane akte.

Z Lizbonsko pogodbo¹⁵ (2009) migracije in azil postanejo popolnoma vključene v pogodbeni okvir. O njih se odloča s kvalificirano večino v Svetu, o teh temah soodloča EP, Evropsko sodišče¹⁶ dobi polno pristojnost na področju priseljevanja in azila. (Boswell in Geddes 2011, 10) Lizbonska pogodba dodeljuje nove pristojnosti evropskim institucijam, ki lahko od zdaj naprej sprejemajo ukrepe za vzpostavitev skupnega upravljanja zunanjih meja EU, zlasti z okrepitvijo vloge Evropske agencije za upravljanje operativnega sodelovanja na zunanjih mejah (Frontex). (Inštitut za trajnostni razvoj 2007, 15) Vzpostavi tudi skupno politiko glede azila, ki temelji na enotnem evropskem statusu in skupnih postopkih za priznanje in odvzem azila in opredelitev pravil, pogojev in pravic v zvezi z zakonitim priseljevanjem. (Boswell, in Geddes 2011, 10) Načelo solidarnosti in pravična delitev odgovornosti med državami članicami, tudi finančna, v skladu z Lizbonsko pogodbo veljata tudi za politiko priseljevanja. (Evropski parlament 2016b)

Pogodba o delovanju EU¹⁷ (PDEU) določi, da je EU na področju zakonitih migracij »pristojna, da določi pogoje za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav, ki zakonito vstopajo v eno od držav članic in v njej prebivajo« (Evropski parlament 2016b) tudi, kadar gre za združitev družine. »Države članice imajo še pravico, da določijo, koliko državljanov tretjih držav ima pravico do iskanja dela.« (Evropski parlament 2016b) V boju proti nezakoniti migraciji je naloga EU, da z učinkovito politiko vračanja, preprečuje oziroma zmanjšuje nelegalno priseljevanje. EU dobi tudi pristojnost, da s tretjimi državami sklepa sporazume o ponovnem sprejemu, torej vračanju, državljanov tretjih držav, ki ne izpolnjujejo (več) pogojev za vstop, navzočnost ali prebivanje v eni ali več državah članicah, v izvorno ali tranzitno državo. (Evropski parlament 2016b)

Evropski parlament (2016b) našteje številne pomembne direktive na področju priseljevanja in azila, ki so bile sprejete po letu 2008:

- *Direktiva št. 2009/50/ES¹⁸ o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namene visokokvalificirane zaposlitve,*

¹⁵ Lizbonska pogodba, ki spreminja Pogodbo o EU in Pogodbo o ustanovitvi ES. Podpisana je bila 13. decembra 2007, v veljavo je stopila 1. decembra 2009.

¹⁶ European Court of Justice.

¹⁷ Pogodba o delovanju Evropske unije.

¹⁸ Direktiva Sveta 2009/50/ES z dne 25. maja 2009 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namene visokokvalificirane zaposlitve. Uvedla je "modro karto EU", pospešen postopek za izdajo posebnega

- *Direktiva št. 2011/98/EU¹⁹ o enotnem dovoljenju,*
- *Direktiva 2014/36/EU²⁰ o pogojih za vstop in bivanje državljanov tretjih držav zaradi zaposlitve sezonskih delavcev,*
- *Direktiva 2014/66/EU²¹ o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav v okviru premestitev znotraj podjetja.*
- *Direktiva o vračanju (2008/115/ES)²² določa skupne standarde in postopke EU za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov iz tretjih držav.*

EU vodi tudi pogajanja o medsebojnem sodelovanju s tretjimi državami. Do sedaj je sporazume o ponovnem sprejemu²³ migrantov brez urejenega statusa in sodelovanju pri preprečevanju trgovine z ljudmi že sklenila s Hongkongom, Macaom, Šrilanko, Albanijo, Rusijo, Ukrajino, Bosno in Hercegovino, Makedonijo, Črno goro, Pakistanom, Srbijo,

dovoljenja za prebivanje in delo pod privlačnejšimi pogoji za zaposlitev visokokvalificiranih delavcev iz tretjih držav v državah članicah. (Evropski parlament 2016b)

¹⁹ Direktiva 2011/98/EU EP in Sveta z dne 13. decembra 2011 o enotnem postopku obravnavanja vloge za enotno dovoljenje za državljane tretjih držav za prebivanje in delo na ozemlju države članice ter o skupnem nizu pravic za delavce iz tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici. Določa skupen in poenostavljen postopek za državljane tretjih držav, ki zaprosijo za dovoljenje za prebivanje in delo v državi članici, pa tudi skupen niz pravic, ki se zagotovijo priseljencem, ki zakonito prebivajo v državi članici EU. (Evropski parlament 2016b)

²⁰ Direktiva 2014/36/EU EP in Sveta z dne 26. februarja 2014 o pogojih za vstop in bivanje državljanov tretjih držav zaradi zaposlitve sezonskih delavcev. Ureja pogoje za vstop in bivanje državljanov tretjih držav zaradi zaposlitve sezonskih delavcev. Sezonskim delavcem je dovoljeno zakonito in začasno bivanje v EU za največ pet do devet mesecev (odvisno od države članice), da opravljajo dejavnosti, pogojene z letnim časom, dokler obenem ohranijo stalno prebivališče v tretji državi. Direktiva jasneje določa tudi pravice, do katerih so upravičeni ti delavci migranti. (Evropski parlament 2016b)

²¹ Direktiva 2014/66/EU EP in Sveta z dne 15. maja 2014 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav v okviru premestitev znotraj podjetja. Nova direktiva, ki jo je treba prenesti do 29. novembra 2016, bo podjetjem in multinacionalnim skupinam olajšala začasno premestitev vodstvenih delavcev, strokovnjakov ali zaposlenih na usposabljanju v izpostave ali podružnice v Evropski uniji. (Evropski parlament 2016b)

²² Direktiva 2008/115/ES EP in Sveta z dne 16. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav. Bistvena področja nadaljnjih dejavnosti so zagotavljanje ustreznega izvajanja, spodbujanje doslednih praks, ki upoštevajo temeljne pravice, izboljšanje sodelovanja med državami članicami ter krepitev vloge agencije Frontex. Omogočiti učinkovito vračanje je ena od osrednjih nalog skupin, ki bodo pomagale nacionalnim organom na tako imenovanih "kritičnih točkah" (hotspots) v Italiji in Grčiji. (Evropski parlament 2016b)

²³ Sporazum o ponovnem sprejemu oseb, ki prebivajo brez dovoljenja.

Moldavijo, Gruzijo, Armenijo, Azerbajdžanom in Zelenortskimi otoki in Turčijo. (Evropski parlament 2016b)

3.2 AKTUALNA AZILNA POLITIKA EVROPSKE UNIJE

Sedaj pa si podrobneje pogledjmo področje azilne politike EU, ki je »skupaj z neregularnimi migracijami in varnostjo meja najbolj razvito področje migracijske politike EU«. (Boswell in Geddes 2011, 174) Z uvedbo skupnega azilnega sistema naj bi se harmonizirali azilni postopki med državami članicami in tako ponudili državljanom tretjih držav, ki potrebujejo mednarodno zaščito, ustrezen status, in zagotovili skladnost z načelom nevrčanja. Skupna politika o azilu, subsidiarni in začasni zaščiti mora biti skladna z Ženevsko konvencijo iz leta 1951 in Protokolom k tej Konvenciji iz leta 1967. (Evropski parlament 2016a) Pogodbe iz Amsterdama (1999), Nice (2001) in Lizbone (2009) so postavile temelje za razvoj azilne politike. Pogodba iz Amsterdama je določila petletni program za oblikovanje standardov za sprejem azila, priznavanje begunstva in azilnih postopkov, nove Dublinske konvencije (Dublin II) ter standardov za podelitev začasne zaščite. Glede na petletni načrt določen z Amsterdamsko pogodbo in odločitvijo iz Tampere sprejme Svet EU naslednje direktive o:

- *minimalnih standardih za podelitev začasne zaščite (2001)*²⁴,
- *minimalnih standardih za sprejem iskalcev azila*²⁵,
- *minimalnih standardih za priznanje kot begunca*²⁶,
- *minimalnih standardih za azilni postopek*²⁷ in

²⁴ Direktiva Sveta 2001/55/ES z dne 20. julija 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj in posledic za države članice pri sprejemanju takšnih oseb.

²⁵ Direktiva 2013/33/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito. Ta direktiva 21. julija 2015 nadomesti Direktivo Sveta 2003/9/ES z dne 27. januarja 2003 o minimalnih standardih za sprejem prosilcev za azil.

²⁶ Direktiva 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite. Ta direktiva 21. decembra 2013 nadomesti Direktivo Sveta 2004/83/ES z dne 29. aprila 2004 o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito in o vsebini te zaščite.

²⁷ Direktiva 2013/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite. Ta direktiva 21. julija 2015 nadomesti Direktivo Sveta 2005/85/ES z dne 1.

- *uredbo o določitev države, odgovorne za proučitev prošnje za azil (Dublin II) (2003).* (Boswell in Geddes 2011, 162–163)

Leta 2004 Haaški program ponovno potrdi prizadevanja za vzpostavitev skupnega azilnega sistema in postavi novi petletni program, ki se leta 2009 nadaljuje z Stockholmskim programom, ki do leta 2012 predvidi skupen evropski azilni sistem, enoten mednarodni status zaščite in prostovoljni sistem delitve odgovornosti za begunce znotraj EU. (Boswell in Geddes 2011, 52–53)

Post-amsterdamski okvir ima tako štiri glavne elemente:

- *tako imenovano uredbo Dublin II²⁸, ki predpisuje, da mora biti prošnja za azil vložena v prvi državi članici EU, v katero prosilec vstopi,*
- *direktivo o pogojih sprejema, ki predstavi minimalne standarde za sprejem, vključno s priporom,*
- *direktivo o azilnem postopku, ki opredeli minimalne standarde in postopke, ki urejajo obdelavo prošenj iskalcev azila in*
- *direktivo o priznanju, ki določa minimalne standarde postopka v državi članici o podelitvi ali odvzemu statusa begunca.* (Boswell in Geddes 2011, 151–152)

Vse te določbe so močno kritizirali, saj preveč poudarjajo minimalne standarde, kar pomeni zmanjševanje ukrepanja in oblikovanja politik na podlagi najmanjšega skupnega imenovalca. Vse to torej standarde znižuje, namesto da bi jih zviševalo. Ravno tako teh določb ne moremo ločiti od boja EU proti nelegalnim imigracijam, čigar cilj je zaostritev zaščite meja, posledica česar je oteževanje vstopa potencialnim iskalcem azila na ozemlje držav članic. To je povezano tudi z zunanjo politiko EU, ki si želi vzpostaviti sodelovanje s tretjimi državami, s čimer bi zajezili pritok migrantov skozi te države. (Boswell in Geddes 2011, 152)

decembra 2005 o minimalnih standardih glede postopkov za priznanje ali odvzem statusa begunca v državah članicah.

²⁸ Uredba Sveta št. 343/2003 z dne 18. februarja 2003 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za azil, ki jo v eni od držav članic vloži državljani tretje države.

3.3 SCHENGENSKI SPORAZUM

Pri migracijski in azilni politiki EU je v ospredju predvsem nadzor na zunanjih mejah EU in tudi med schengenskimi in neschengenskimi državami. S tem, ko so se države odpovedale nadzoru gibanja na območju EU, so močno okrepile nadzor nad varovanjem zunanjih meja. Schengenski sporazum je medvladni sporazum, s katerim so si države podpisnice zagotovile, da so lahko obdržale nadzor nad razvojem schengenskega okvirja prostega gibanja in izključile pravice institucije ES²⁹ do vmešavanja. (Geddes 2000, 81) Z odpravo notranjih meja med sodelujočimi državami so morale le-te uvesti nadomestne priseljske in azilne politike, vključno z harmonizacijo politik izdajanja viz in pogojev vstopa, izboljšati sodelovanje in uskladiti azilno zakonodajo. (Geddes 2000, 81) Kot pomoč pri ohranjanju notranje varnosti v »schengenskih državah ob odsotnosti kontrol na notranjih mejah« (Evropska komisija 2015a, 7) je bil vzpostavljen Schengenski informacijski sistem (SIS)³⁰. Šele, ko so vse države podpisnice izpolnile pogoje, je sporazum s podpisom Schengenske konvencije leta 1990 stopil v veljavo.

»Kadar je varnost resno ogrožena ali kadar na zunanjih mejah obstajajo resne pomanjkljivosti, ki lahko ogrozijo splošno delovanje schengenskega območja« (Evropska komisija 2015a, 6) imajo, države članice še vedno možnost, »da izjemoma in začasno ponovno uvedejo kontrole« (Evropska komisija 2015a, 6) na svojih notranjih mejah.

Najbolj pod pritiskom varovanja zunanjih meja so vse države članice, ki mejijo na Sredozemsko morje, torej Španija, Italija, Malta in Grčija. Ravno v te države najprej vstopi največ beguncev, ki želijo zaprositi za azil.

3.4 DUBLINSKA KONVENCIJA

Medvladno sodelovanje, ki je tudi dalo konkretne rezultate glede azila, se je leta 1986 udeležalo v ustanovitvi ad hoc delovne skupine za imigracije. Naloga skupine je bila, da

²⁹ Komisija je bila sicer zagovornica Schengena in je na sestankih sodelovala kot opazovalka.

³⁰ SIS omogoča policiji, službam, ki so pristojne za migracijo, sodnim in drugim organom, da vnašajo in pregledujejo razpise ukrepov v zvezi s pogrešanimi osebami, osebami ali predmeti, povezanimi s kaznivimi dejanji, in državljani tretjih držav, ki jim je prepovedan vstop na schengensko območje ali bivanje na njem. (Evropska komisija 2015a, 7)

preuči ukrepe za vzpostavitev skupne politike, ki bi preprečevala zlorabe azila. Podlaga za Konvencijo je bil Palmški dokument³¹, ki določa državo, ki je dolžna obravnavati prošnjo za azil vloženo v eni od držav članic ES. Ta konvencija, ki je znana kot Dublinska konvencija, je začela veljati leta 1997. Leta 1995 je bilo odločeno, da bodo ustrezne predpise Schengenske izvedbene konvencije, ki so določali pravila za identifikacijo države pristojne za obravnavo prošnje za azil, zamenjali s tistimi iz Dublinske konvencije takoj, ko bo ta vstopila v veljavo. Drugi predpisi Izvedbene konvencije so ostali v veljavi in tako ločili uporabo določil o opustitvi nadzora na skupnih mejah in prestopanju zunanjih meja od področij, ki jih uvaja Dublinska konvencija. (Cherubini 2015, 136–137) Dublinska konvencija je uzakonila tudi koncept tretje varne države. Nekateri komentatorji so menili, da bi lahko Konvencija vodila do »potencialne uzakonitve situacije "iskalcev azila v orbiti"»³², kar pomeni, da nobena država članica ne bi prevzela odgovornosti za ugotavljanje upravičenosti njihove prošnje za azil«. (Ngalikpima in Hennessy v European Council on Refugees and Exiles 2013, 14)

Po dveh letih se je izkazalo, da dogovor ne deluje tako, kot so upali. Evropski svet se je zato na zasedanju v Tampereu odločil, da se oblikuje skupni evropski azilni sistem, ki bi vključeval tudi instrument za določitev pristojne države članice. Z Amsterdamsko pogodbo je moral Dublinsko konvencijo nadomestiti skupni instrument, zato je EK pregledala pravne podlage dublinskega sistema. Rezultat tega je bilo sprejetje Uredbe št. 343/2003³³ (Dublinska uredba)³⁴, ki je določila pravila in mehanizme za določitev države članice, ki je pristojna za preučitev vloge za azil, ki jo je v eni od držav članic vložil državljani tretje države. Najpomembnejše pri tem sistemu je, da je le ena država članica pristojna za obravnavo prošnje za azil. Dublinska uredba, ki jo podpirajo tudi drugi uredbeni instrumenti, kot sta uredba EUODAC³⁵ (o primerjavi prstnih odtisov prosilcev za azil) in Izvedbena uredba³⁶, ki

³¹ Poročilo o ukrepih na različnih področjih, ki so potrebni za zagotovitev napredovanja na področju učinkovitega svobodnega gibanja oseb po ES. (Evropski svet, 1989) Sprejeto je bilo na Evropskem svetu v Madridu leta 1989.

³² "asylum seekers in orbit" (Ngalikpima in Hennessy v European Council on Refugees and Exiles 2013, 14)

³³ Uredba Sveta št. 343/2003 z dne 18. februarja 2003 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za azil, ki jo v eni od držav članic vloži državljani tretje države.

³⁴ Uredba ima neposreden vpliv in je zavezujoča za vse članice EU kot tudi za Liechtenstein, Islandijo, Norveško in Švico.

³⁵ Uredba Sveta št. 2725/2000 z dne 11. decembra 2000 o vzpostavitvi sistema »Eurodac« za primerjavo prstnih odtisov zaradi učinkovite uporabe Dublinske konvencije.

določa podrobna pravila za uporabo različnih vidikov Dublinske uredbe, skupaj tvorijo dublinski sistem. Cilji Dublinske uredbe so: 1.) zagotoviti, da je ena država članica pristojna za proučitev vloge za azil, 2.) preprečiti zlorabo azilnega postopka z vložitvijo več vlog za azil in 3.) čim prej ugotoviti, katera država je odgovorna ter zagotoviti učinkovit dostop do azilnega postopka v pristojni državi. Možna je tudi alokacija pristojnosti med državami članicami³⁷. (Ngalikpima in Hennessy v European Council on Refugees and Exiles 2013, 14) Dublinski sistem je podvržen kritikam zaradi vgrajenih omejitev in posledic za iskalce azila. »Prenos Dublina je velikokrat pomenil, da prosilec za azil ni bil nikoli deležen obravnave svoje vloge v katerikoli državi članici, da so družine razdružene in da so prosilci za azil pogosto pridržani.« (Ngalikpima in Hennessy v European Council on Refugees and Exiles 2013, 15) Skupni evropski azilni sistem za iskalce pomeni "azilno loterijo", saj imajo države različne pogoje za dodelitev azila, razlikujejo pa se tudi po pogojih za sprejem iskalcev. Dublinska uredba je tudi v nasprotju s solidarnostjo, saj pristojnosti za obravnavo prošenj za azil prelaga na mejne države članice. (Ngalikpima in Hennessy v European Council on Refugees and Exiles 2013, 15) To priznava tudi EK v Zeleni knjigi o skupnem azilnem sistemu, saj ima lahko dublinski sistem »dejansko za posledico dodatne obremenitve držav članic, ki imajo omejene zmogljivosti sprejema ter absorpcije in ki se srečujejo s posebnimi migracijskimi pritiski zaradi svoje zemljepisne lege«. (Evropska komisija 2007, 10) Prenova Dublinske uredbe je prinesla nekaj pozitivnih sprememb, saj je posameznim iskalcem azila omogočila pravico do osebne razgovora in izrecno vključila načelo najboljšega interesa otroka kot primarni premislek pri uporabi Dublinske uredbe za otroke, države članice pa so postale zavezane, da dokončajo obravnavo azilne vloge, ko je oseba vrnjena v pristojno državo članico. (Ngalikpima in Hennessy v European Council on Refugees and Exiles 2013,

³⁶ Uredba Komisije (ES) št. 1560/2003 z dne 2. septembra 2003 o podrobnih pravilih za uporabo Uredbe Sveta (ES) št. 343/2003 o določitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za azil, ki jo v eni od držav članic vloži državljani tretje države.

³⁷ Pri alokaciji je za obravnavo prošnje na podlagi hierarhičnih kriterijev v naslednjem vrstnem redu pristojna: 1.) država, v kateri ima prosilec družinskega člana, ki ima status begunca ali preverja njegovo upravičenost do azila, 2.) država, ki je prosilcu izdala dovoljenje za bivanje ali vizo, ali če je prosilec vanjo vstopil ilegalno, in 3.) v primeru, da zgoraj navedene okoliščine ne veljajo, je pristojna tista država, na katere ozemlje je prosilec vstopil brez vize, saj je za vstop na njeno ozemlje ni potreboval. V primeru, da nobeden od teh kriterije ne velja, je pristojna prva država, v kateri prosilec vloži prošnjo za azil. (Ngalikpima in Hennessy v European Council on Refugees and Exiles 2013, 14–15)

17) Uredbo števila 343/2003 je zamenjala Uredba EU št. 604/2013.³⁸ To je tako imenovana Uredba Dublin III.

4 VIRI MIGRACIJ V SEDANJI KRIZI

V letu 2015 in 2016 so v Evropo večinoma bežali »ljudje iz Sirije, Afganistana, Iraka in Eritreje«. (Amnesty International (AI) 2016a) Poglejmo si sedaj razloge za beg.

4.1 SIRIJA

Zaradi gospodarskega neuspeha, sistemske korupcije in neobstoja političnih svoboščin so se februarja 2011 začeli protesti. Da bi se izognili nevarni delitvi po religioznem prepričanju, so protestniki na prvo mesto postavili nacionalno enotnost. Zaradi represivnega odziva oblasti so se oboroženemu odporu pridružili tudi civilisti. Zaradi vojaškega odziva režima in militarizacije odpora proti režimu je prišlo do množičnega bega iz mest, ki so postala tarča. Ljudje so kot begunci bežali v sosednje države – Turčijo, Libanon, Jordanijo in Irak. (Kawakibi 2013, 2–4) V Siriji je izbruhnila državljanska vojna in konflikt je postal »več kot le bitka med tistimi za ali proti al Asadu. Dobil je namreč sektaške prizvoke.« (Rodgers in drugi 2016) Sunitska večina se je namreč uprla alavitski šiitski manjšini, ki ji pripada predsednik. Zgodilo se je torej natančno tisto, čemur so se želeli na začetku izogniti. Glede na to, da je spor postal sektaški, so se vpletle tudi regionalne sile. Dodatno pa je stvari zapletel še pojav Islamske države (IS), ki so jo ZN obtožili »vodenja kampanje terorja« (BBC 2014), saj z javnimi usmrčitvami in pohabljanjem kaznuje vse, ki kršijo njena pravila oziroma jih ne sprejmejo. Borci IS, ki so po večini tujci, so zagrešili tudi več množičnih pobojev nasprotnikov. IS je tudi izkoristila kaos in prevzela nadzor nad velikim delom Sirije in Iraka. Na tem ozemlju je junija 2014 razglasila kalifat. Od začetka konflikta je iz Sirije zbežalo že 4,5 milijona ljudi, od tega 1,2 milijona v letu 2015. Poleg tega pa je še 6,5 milijona Sircev notranje razseljenih, velika večina od tega jih živi v težko dostopnih območjih. (Rodgers in drugi 2016)

³⁸ Uredba EU št. 604/2013 EP in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vloži državljani tretje države ali oseba brez državljanstva.

4.2 AFGANISTAN

Po podatkih UNHCR je bil Afganistan kar 32 let zapored največji izvor beguncev. Največ Afganistancev je pred nasiljem pobegnilo v sosednja Pakistan in Iran. (Niland 2015) To pa se je spremenilo leta 2014, ko je Afganistan na tem neslavnem mestu zamenjala Sirija.

Malikyar (2015) razloži razloge za tretji množični begunski val. Po padcu talibanskega režima in z začetkom demokratizacije se je v domovino vrnilo veliko Afganistancev, ki so s seboj prinesli tudi izobrazbo in izkušnje, ki so jih pridobili v tujini. Z mednarodno pomočjo je Afganistan dobil novo izobraženo in usposobljeno generacijo, ki si želi boljše življenje in ekonomsko blaginjo. Sedaj pa generacija, ki je izkusila svobodo, pravice in relativno stabilnost, poskuša preživeti vse samomorilske napade in eksplozije, ki skoraj vsakodnevno pretresajo državo. Zaradi nasilja se je zmanjšal dostop do izobraževanja, zdravstvenih storitev in pravosodja, povečala se je tudi brezposelnost, saj so vse investicije ustavljene, kapital pa beži iz države. Upanje na mir je zaradi nesoglasij med Talibani, prisotnosti IS in drugih terorističnih skupin ter vpletanja sosednjega Pakistana majhno.

Afganistan je do leta 2014 zapustilo 2,6 milijona ljudi, kar je danes ocenjeno na kar 12 odstotkov prebivalcev. V prvih osmih mesecih leta 2015 je azil v Evropi iskalo kar 40.000 Afganistancev. (Malikyar 2015)

4.3 IRAK

Razlog, da begunci množično prihajajo tudi iz Iraka, gre iskati v napadu, ki so ga na to državo marca 2003 izvedle ZDA in koalicija voljnih in v kasnejši okupaciji države. Zaradi tega je Irak zapustilo vsaj dva milijona prebivalcev, ki so zatočišče našli v Siriji in Jordaniji. Z okupacijo se je začel tudi etnični konflikt, saj je vladavino sunitske stranke Baas zamenjala vladavina šiitov, ki predstavljajo večino iraškega prebivalstva. V letu 2006 se je število Iračanov, ki so zapustili državo, še povečalo. Bežali so predvsem pred »uporniki, nekdanjimi člani stranke Baas iz Sadamovih časov, milicami, okupacijskimi silami, kriminalci in ekonomskim razdejanjem«. (Weiss Fagen 2009, 1–2)

Okupacijske sile so se konec leta 2011 umaknile in takrat se je konflikt na sunitsko-šiitski sektaški in arabsko-kurdski etnični podlagi povečal. Boj med šiitskimi silami pod vodstvom vlade v Bagdadu in sunitsko skrajno skupino IS se je začel januarja 2014, ko je IS zasedla strateško pomembno sunitsko mesto Faludža in del Ramadija. (Jansen 2015) Iraška vojska je maja 2016 ponovno osvobodila Faludžo in napovedala ofenzivo na Mosul (K. Št. 2016b), ki ga je IS zasedla julija 2014, v ofenzivi bi sodelovale tudi šiitske milice in pešmerge³⁹. (G. V. in B. V. 2016)

4.4 ERITREJA

V zadnjih letih je več deset tisoč Eritrejcev zbežalo iz države in iskalo azil v Evropi. Eritreji, ki si je neodvisnost od Etiopije priborila po 30 letih gverilske vojne, vlada enostrankarski sistem, kjer imata vladajoča stranka in vojska vse niti v svojih rokah, saj se predstavljata kot edina možna obramba pred zunanjimi sovražniki. (Laub 2015) Eritrejci državo zapuščajo, »da bi pobegnili pred v nedogled trajajočim opravljanjem vojaške obveznosti, sistemom, ki predstavlja prisilno delo«. (AI 2016a) S tem sistemom naj bi »zagotovil nacionalni razvoj in spodbudil skupni občutek nacionalne identitete«. (AI 2016a) Kljub temu, da naj bi obveznost prvotno trajala le 18 mesecev, so vojaško ali civilno služenje po vojni leta 2002 podaljšali in to v nedogled. Prebivalci za svoje "služenje" državi zaslužijo manj kot potrebujejo za preživetje. Sistemu se lahko izognejo le tako, da dezertirajo in pobegnejo iz države, zato je to tudi najbolj pogost razlog, ki ga navajajo v prošnjah za azil. (Laub 2015)

Begunci iz vseh teh držav, so iskali varnost in zaščito v EU, ker pa je bil pritok v zelo kratkem času tako množičen, je prišlo do tega, da so bile vstopne države močno preobremenjene in se je v njih nabralo ogromno beguncev.

5 ISKANJE REŠITVE KRIZE NA RAVNI EVROPSKE UNIJE

Glede na to, da je azilna politika EU nastala na podlagi izkušenj z jugoslovansko begunsko krizo, je bil pravni okvir postavljen tako, da bi omogočil skupni odgovor na sedanjo (sirsko) begunsko krizo. Migracijska in azilna politika sta v pristojnosti EU in z Lizbonsko pogodbo

³⁹ Pripadniki oboroženih sil avtonomnega iraškega Kurdistan.

se lahko »načelo solidarnosti in pravične delitve odgovornosti med državami članicami« (Evropski parlament 2016b) uveljavlja tudi pri politiki priseljevanja.

To načelo je EK upoštevala tudi maja in septembra 2015, ko je pripravila predloge za reševanje begunske krize. Septembra je bilo predstavljenih 7 ukrepov. Ti ukrepi so bili usmerjeni v dve smeri. Prva je bila razbremenitev najbolj obremenjenih članic s premestitvijo, druga pa odpravljanje razlogov za prihod oziroma preprečevanje prihodov v EU. Premestitev je bila potrebna, saj migracijska in azilna politika EU temelji na varovanju zunanjih meja (Schengen). Pri migracijah je namreč tako, da želi vsaka država, v tem primeru EU, imeti nadzor, kdo vstopa na njeno ozemlje. Breme varovanja tako pade na države članice na jugu in vzhodu, ki ležijo najbližje kriznim žariščem in so tako tudi prve članice vstopa v EU. V skladu z dublinskim sistemom so tako te tudi pristojne za obravnavo vseh, ki zaprosijo za azil. V času (sirske) begunske krize, ko je v EU prihajalo toliko ljudi, je to tako obremenilo južne države članice, da jih je bilo treba razbremeniti.

Za razbremenitev sta bili septembra predlagani obvezna »nujna premestitev 120.000 beguncev iz Grčije, Madžarske in Italije« (Evropska komisija 2015d) in kot trajna rešitev »strukturiran solidarnostni mehanizem« (Evropska komisija 2015d), ki ga je moč sprožiti, kadar koli je katera od držav soočena z velikim pritiskom na azilni sistem. Za preprečevanje novih prihodov pa so bili namenjeni naslednji ukrepi: skupni evropski seznam varnih izvornih držav⁴⁰, izdaja priročnika o vračanju⁴¹ in akcijski načrt o vračanju⁴² ter pomoč Sircem, ki so razseljeni znotraj države ali pa živijo v sosednjih državah. (Evropska komisija 2015d) Ker prihajajo begunci tudi iz Afrike, so bila finančna sredstva namenjena tudi za razvoj »boljših socialno-ekonomskih možnosti in politik za upravljanje migracij«. (Evropska komisija 2015d)

⁴⁰ Nanj bi uvrstili Albanijo, Bosno in Hercegovino, Makedonijo, Kosovo, Črno goro, Srbijo in Turčijo. Državljeni teh držav bi bili deležni hitrejšega obravnavanja svojih vlog. Če bi bili zavrženi, bi bili hitreje vrnjeni v domovino. (Evropska komisija 2015d)

⁴¹ Gre za praktična navodila glede vračanja tistih migrantov, ki nimajo pravice do bivanja v Evropski uniji. (Evropska komisija 2015d)

⁴² Takošnji in srednjeročni ukrepi, ki jih morajo države članice sprejeti za spodbujanje prostovoljnega vračanja ter ukrepi za krepitev izvajanja direktive o vračanju, izboljšanje izmenjave informacij, okrepitev vloge in mandata agencije Frontex pri operacijah vračanja ter vzpostavitev integriranega sistema upravljanja vračanja. (Evropska komisija 2015d)

5.1 ODZIV DRŽAV ČLANIC NA PREDLOGA O PREMESTITVI

Maja 2015 je EK (2015f) predlagala ponovno naselitev 20 tisoč ljudi iz držav zunaj EU, ki po opredelitvi UNHCR izpolnjujejo pogoje za mednarodno zaščito in »premestitev 40.000 oseb⁴³, ki nedvomno potrebujejo mednarodno zaščito, iz Italije in Grčije v druge države članice EU⁴⁴«. (Evropska komisija 2015d) Predlog sta podprli Nemčija in Francija. Italija, Malta, Španija in Avstrija pa so ga označile za pravičnega. (B. T. 2015a) Tu je treba dodati, da so imele v mislih predvsem pravičnost v smislu, da so se strinjale s tem, da je potrebno razbremeniti Italijo in Grčijo. Težava je bila v ključu porazdelitve, saj ta po mnenju Nemčije in Francije ne upošteva dovolj vseh dosedanjih naporov, ki so jih države že vložile v reševanje te krize. Proti kvotam naj bi glasovale Španija, Finska in vse tri baltske države. (Von der Burchard in Barigazzi 2015)

Kancler Faymann (v B. T. 2015a) je v skladu s humanističnim pristopom Avstrije rekel, da »azil ni dejanje usmiljenja, ampak človekova pravica«. Avstrijska javnost pa v tem času ni bila najbolj enotna. Junija 2015 je bilo 42 odstotkov prebivalcev Avstrije prepričanih, da so begunci v svojih državah politično preganjani, do tega pa je bilo »skeptičnih« (Uha 2015) kar 36 %. Da je beguncem lažje kot domačinom, jih je menilo 44 odstotkov, nasprotnega mnenja pa je bila dobra polovica (52 %). Kljub dejstvu, da jih je tretjina soglašala, da so tujci bolj nagnjeni h kriminalu kot Avstrijci in da se jih 44 odstotkov zaradi številnih muslimanov⁴⁵ včasih počuti tujce v lastni državi, jih 72 odstotkov ne bi nasprotovalo, da se begunska družina ali največ pet oseb preseli v neposredno bližino. (Uha 2015) To kaže na »ambivalenten odnos Avstrijcev« (Uha 2015) do tujcev. Ko bodo begunci premeščeni v Avstrijo, pa so Avstrijci močno dvomili v uspešnost integracije, saj jih je bilo kar slabi dve tretjini (64 %) prepričanih, da ne bo uspešna, tretjina je bila nasprotnega mnenja. (Zwickelsdorfer 2016)

Slovenski premier Cerar (v K. S. 2015a) je dejal, da »Slovenija želi biti solidarna. Želi pomagati beguncem in drugim članicam EU-ja, ki se najbolj soočajo s tem vprašanjem.« Madžarski premier je menil nasprotno, kajti »če nekdo sprejme begunce v lastno državo in jih

⁴³ 24 tisoč jih je nameščenih v Italiji, 16 tisoč pa v Grčiji. (Evropska komisija 2015f)

⁴⁴ Veliki Britaniji, Danski in Irski pri tem ni potrebno sodelovati, saj zanje veljajo posebnosti v sporazumih z Unijo.

⁴⁵ Čeprav je teh le 4,2 odstotka prebivalcev. (CIA 2016)

nato razdeli med druge države članice, je to nora, nepravilna ideja«. (Orban v B. T. 2015a) Ostro proti predlogu so bile tudi druge članice Višegrajske četverice (Češka, Slovaška in Poljska). Portugalska je bila edina, ki je izrazila pripravljenost, da sprejme več beguncev, kot jih je predvidela EK. (Ames 2016) Za sodelovanje se je odločila tudi Irska, čeprav ji pri tem ne bi bilo treba sodelovati. Države so se tako razdelile v dva tabora, od katerih je prvi vztrajal pri prostovoljni solidarnosti, drugi je bil pripravljen podpreti obvezne kvote, a se ni strinjal s predlaganimi merili.

Po majskem predlogu EK naj bi bile kvote obvezne, a so se države članice odločile, da bo sodelovanje prostovoljno. Vsaka država pa bo tudi sama presodila, koliko beguncev bo sprejela. Madžarski in Bolgariji je bil zaradi velikega števila beguncev priznan poseben status, zato sta bili delno izvzeti iz premestitve. (Al. Ma. 2015a)

Takšna so bila torej stališča že ob premestitvi le 40 tisoč oseb, podobna pa so bila tudi, ko se je govorilo o predlogu EK (2015d) za obvezno nujno premestitev 120.000⁴⁶ beguncev iz Grčije, Madžarske in Italije. Ta »premestitev bi potekala v skladu z obveznim ključem za porazdelitev ob uporabi objektivnih in merljivih meril⁴⁷«. (Evropska komisija 2015d) To je bil le dodaten ukrep k majskemu predlogu EK. Na ravni EU se o migraciji in azilu v Svetu EU odloča s kvalificirano večino, tako da popolno soglasje ni potrebno. Če bi namreč bilo, tako majski kot tudi septembrski predlog ne bi bila sprejeta.

Proti predlogu so glasovale Madžarska, Češka, Slovaška in Romunija. Višegrajska skupina je na koncu razpadla, saj je Poljska pod pritiskom Nemčije in Francije vendarle glasovala za. Vzdržala pa se je Finska. (Žerjavič 2015) Predlog je Svet EU⁴⁸ torej sprejel, a le za premestitev iz Italije in Grčije. Madžarska namreč ni hotela sodelovati, saj »opozarja, da sploh ni država prvega vstopa, saj begunci prihajajo skozi Grčijo«. (Žerjavič in Z. P. 2015) Slovaška je celo grozila s tožbo pred sodiščem EU v Luksemburgu. Tako tožbo naj bi vložila tudi Madžarska (Ma. Ja. 2015), ki bo na to temo razpisala referendum. Vprašanje se bo

⁴⁶ 15.600 iz Italije, 50.400 iz Grčije in 54.000 z Madžarske. (Evropska komisija 2015d)

⁴⁷ 40 % število prebivalstva, 40 % BDP, 10 % povprečno število prejšnjih prošelj za azil in 10 % stopnja brezposelnosti. Premestitev se bo uporabljala za prosilce, ki so državljani držav, za katere je povprečna stopnja ugodno rešenih prošelj za mednarodno zaščito v celotni EU vsaj 75 %. (Evropska komisija 2015d)

⁴⁸ Sklep Sveta (EU) 2015/1601 z dne 22. septembra 2015 o uvedbi začasnih ukrepov na področju mednarodne zaščite v korist Italije in Grčije.

glasilo: »Ali želite, da Evropska unija odloča o obvezni premestitvi nemadžarskih državljanov na Madžarsko, in to brez parlamentarne odobritve?« (Vidmajer 2016) Madžarska kvotam nasprotuje, ker suverene države nihče ne more prisiliti, da na svoje ozemlje sprejme nadržavljane.

Notranja ministrica Avstrije je dejala, da je bil s sprejetjem tega predloga spodkopen »azilni turizem« (Mikl-Leitner v Žerjavič 2015), ko so begunci prečkali več varnih držav, tudi Madžarsko in Slovenijo, a so se odločili, da tam ne zaprosijo za azil, ampak to storijo v kateri od bogatejših članic EU.

Slovenija se je s svojo kvoto strinjala. Na začetku begunske krize »v Sloveniji ni pomembnejše družbene sile, ki bi postavila kakršno koli opozicijo ugotovitvi, da smo pred neko večjo humanitarno krizo in da se je treba odzvati s solidarnostjo do tistih, ki so v življenjski stiski. Nobena politična sila ni izrazila ostrega radikalnega nasprotovanja temu, da Slovenija prevzame svoj delež beguncev, ki ga bo predvidel EU.«⁴⁹ (Pribac v Cerar 2015) To se je odrazilo tudi v javnem mnenju.⁵⁰ Največ prebivalcev se je izreklo za sprejem do 1.000 oseb. »Sprejemljive številke so skladne s številkami, ki jih navajata evropska komisija in slovenska vlada – nekaj sto oziroma največ tisoč.« (Potič 2015b) Javnost je sicer nasprotovala kvotam, kot jih je predlagala EK. Proti kvotam je bilo 46 odstotkov, za pa 37 %. (Potič 2015b)

Madžarska je zavrnila solidarnost, saj je septembra že ogradila svojo mejo s Srbijo in s tem pokazala, da ni naklonjena sprejemanju (novih) beguncev poleg tistih, ki so iz Grčije že tako ali tako prišli v državo. Avstrija je sledila Nemčiji pri zagovarjanju humanega, odprtega pristopa in podprla predlog EK. Slovenija pa je podprla predlog in zagovarjala solidarnost ter humanost. Pri majskem predlogu je bila sicer zagovornica premestitve, a le na prostovoljni ravni. Že tu se je torej nakazovalo, kako bodo te tri države reagirale na množičen prihod beguncev po balkanski poti med septembrom 2015 in marcem 2016 (glej Poglavje 6).

⁴⁹ Mnenje filozofa Igor Pribaca po tistem, ko je slišal poglede predsednika SDS in ljubljanskega nadškofa.

⁵⁰ Javno mnenje je septembra 2015 podprlo sprejem beguncev (v okviru kvot EU), saj bi jih bilo 12 odstotkov pripravljeni sprejeti do sto in 43 % do tisoč, več bi jih sprejelo 13 odstotkov, 16 % pa nobenega. (Potič 2015b)

Septembrski predlog EK (2015d) pa je šel tudi v smeri učinkovite politike vračanja. Ta predlog se je uresničil s sprejetjem dogovora s Turčijo, ki ga predstavljam v 7. poglavju. Ta sporazum predstavlja soglasje o restriktivnem pristopu k reševanju krize.

6 TRI DRŽAVE ČLANICE EU NA BALKANSKI POTI

Za izbrane tri države se je soočanje s (sirsko) begunsko krizo začelo z množičnimi prihodi beguncev in migrantov po tako imenovani balkanski poti. Ta pot se je odprla leta 2012, ko je bil sproščen schengenski vizni režim za Albanijo, Bosno in Hercegovino, Črno goro, Makedonijo in Srbijo. Če je do leta 2012 vsako leto po tej poti prišlo le po nekaj tisoč ljudi, je to število leta 2013 naraslo na 19.950, kolikor jih je ilegalno prečkalo mejo in vstopilo na ozemlje Madžarske. Skoraj vsi so na Madžarskem tudi zaprosili za azil. Naslednje leto je po tej poti prišlo že 43.360 ljudi, saj so se neregularnim migracijam iz balkanske regije (največ s Kosova) pridružili Sirci in Somalci. Tudi ti so na Madžarskem zaprosili za azil, saj so se tako izognili takojšnji deportaciji in si zagotovili, da jih je oblast nastanila v odprte begunske centre, od koder pa so potem odšli naprej proti zahodni Evropi, zlasti Avstriji in Nemčiji, kjer so ponovno zaprosili za azil. (Frontex 2016)

Madžarsko sem izbral zato, ker je bila prva država na balkanski poti, ki je svoje meje zaprla z bodečo žico in se zavzela za strogo izvajanje schengenskega režima (vstop le z veljavnimi dokumenti in to le na predvidenih točkah). Zaradi tega je bila sprva deležna hudih kritik zaradi nehumanosti. Že čez nekaj mesecev pa so jo posnemale tudi preostale države, saj so postavile žico na svojih zunanjih (schengenskih) mejah in celo na mejah med državami članicami (na primer na avstrijsko-slovenski meji) ter poslale oborožene sile, da bi jih zavarovale.

Avstrijo sem izbral kot primer države, ki je nekaj časa skupaj z Nemčijo zagovarjala odprte meje in se zavzemala za sprejem beguncev, a je nato spremenila svoje stališče in zavzela precej ostro stališče. Avstrija je bila poleg Nemčije in Švedske najbolj obremenjena država in je za določen del beguncev predstavljala tudi končni cilj. (Žerjavič in Ma. Ja. 2016)

Slovenija je potem, ko je Madžarska zaprla svoje meje, postala tranzitna država na poti v ciljne države na severu in zahodu. Bila je tudi uradna pobudnica zaprtja grško-makedonske meje, ker Grčija ni bila sposobna zaščititi svoje meje s Turčijo.

To poglavje je namenjeno predstavitvi demografske, ekonomske in politične situacije v vsaki od teh treh držav ter prikazati, kako se je v teh treh državah razvijala (sirska) begunska kriza.

6.1 MADŽARSKA

6.1.1 DEMOGRAFSKA SITUACIJA

Na Madžarskem je leta 2011 živel 9.937.628 prebivalcev, kar je 260.687 manj⁵¹ kot po podatkih iz leta 2001, med njimi 9.794.318 državljanov Republike Madžarske; od teh je bilo 8.504.492 Madžarov po narodnosti, od vseh prebivalcev pa je bila dobra tretjina katoličanov. Državljanov, ki niso madžarskega rodu, je 644.524, od tega slaba polovica Romov. Madžarska je torej precej etnično homogena država s starajočim se prebivalstvom, saj je kar 73,5 odstotka prebivalcev starih več kot 25 let. (Hungarian Central Statistical Office 2016a) Število prebivalstva se zmanjšuje, ker je bilo tistih, ki »so državi prostovoljno javili, da odhajajo« (Čibej 2015b), samo leta 2014 31.500, od tega jih je bilo »več kot tri četrtine mlajših od 40 let«, »dve tretjini pa samskih«. (Čibej 2015b) Kljub temu, da so se v zadnjih letih prvega desetletja neto migracije na Madžarsko rahlo pozitivno povečale, to ni nadomestilo negativnega naravnega prirastka. (OECD 2015, 36)

6.1.2 EKONOMSKA SITUACIJA

Ekonomska situacija na Madžarskem se je pred migracijsko-begunsko krizo precej izboljšala, saj se je iz leta v leto višala stopnja zaposlenosti prebivalstva med 20 in 64 letom, kar pomeni, da je padala tudi stopnja nezaposlenosti prebivalcev v starosti med 20 in 74 let, povečeval pa se je tudi BDP na prebivalca (glej Tabelo 6.1).

⁵¹ Razlog je izseljevanje Madžarov iz države. (Čibej. 2015b)

Tabela 6.1: Ekonomski kazalci – Madžarska

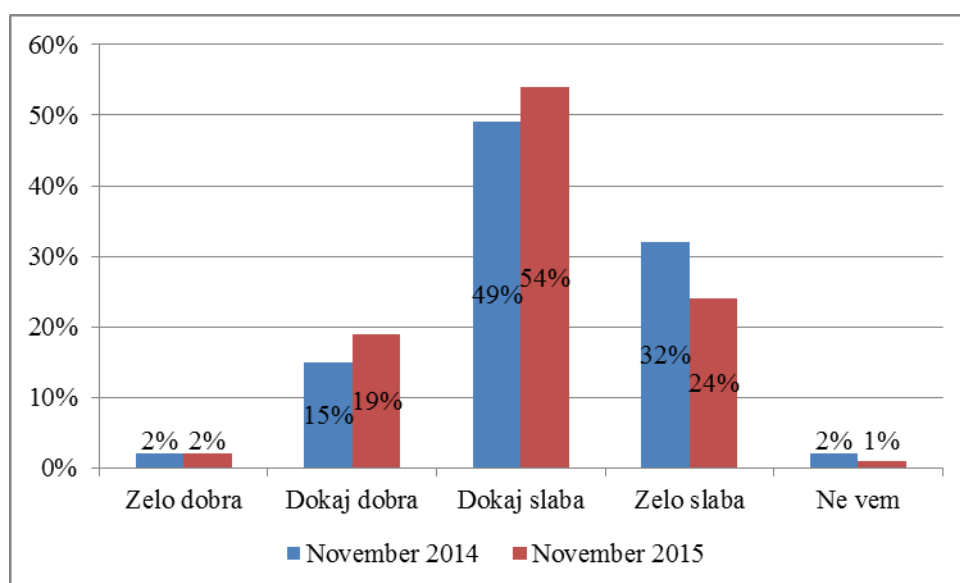
Leto	BDP na prebivalca	Stopnja zaposlenosti prebivalstva med 20 in 64 let	Stopnja nezaposlenosti prebivalcev med 20 in 74 let
2013	10.256,40 EUR	63,0 %	10,2 %
2014	10.639,10 EUR	66,7 %	7,7 %
2015	11.145,90 EUR	68,9 %	6,8 %

Vir: Eurostat (2016a; 2016b); Hungarian Central Statistical Office (2016b).

Država je leta 2012 izvedla ukrepe, da bi razširila dostop na trg dela za visoko kvalificirane delavce, hkrati pa je s Korejo in Tajpejem, Kitajsko, sklenila sporazume o počitniškem delu za mlade⁵², ki se nanašajo na nižje kvalificirano delovno silo. (OECD 2015, 40–43) Oktobra 2013 je vlada potrdila migracijsko strategijo in posebno poglavje namenila integraciji imigrantov. V njem je načrtan cilj, da se »okrepi medkulturna pedagogika, spodbuja zaposlovanje študentov iz tretjih držav, ki so zaključili študij, podpira integracijo državljanov tretjih držav na trgu delovne sile preko zaposlovanja in programov usposabljanja in zagotavlja spodbuda delodajalcem za zaposlitev teh migrantov«. (OECD 2015, 81) Madžarska, ki se kot druge industrijske države srečuje s pomanjkanjem nekvalificiranih delavcev, je celo »priznala, da potrebuje 250.000 tujih delavcev, da bi zapolnila vrzeli na trgu dela«. (Sutherland 2016) A le 24 odstotkov prebivalcev meni, da gospodarstvo potrebuje migrante iz držav zunaj EU. (Sik in Szeitl 2016, 28) Primanjkuje predvsem delavcev v rudarstvu in kamnolomih, sestavljalcev ter sestavljalcev mehanskih strojev. (Evropska komisija 2015e, 6) Delodajalci pa imajo težave tudi pri iskanju računovodij, inženirjev, zdravnikov, računalniških strokovnjakov in voznikov. (Manpower Group 2015, 42) Glede na to, koliko delovnih mest naj bi bilo na voljo, je ocena zaposlitvene situacije (glej Graf 6.1) zanimiva.

⁵² »working holidays makers« (OECD 2015, 43)

Graf 6.1: Ocena zaposlitvene situacije na Madžarskem

Vir: Prirejeno po Evropski komisiji (2014b; 2015č).

6.1.3 POLITIČNA SITUACIJA

Odziv madžarske vlade in stranke Fidezs, ki je leta 2014 skupaj z manjšo koalicijsko partnerico, Krščansko demokratsko ljudsko stranko, osvojila dve tretjini poslanskih sedežev, na begunsko krizo gre iskati tudi v notranji politiki. Konec leta 2014 je »predvsem zaradi obtožb glede obsežne z vladne strani podprte korupcije v madžarski davčni upravi – vladajoča stranka Fidezs izgubila približno tretjino glasov, kar je skrajno desno in ksenofobno stranko Jobbik⁵³ naredilo za glavnega tekmeca stranki na oblasti«. (Ibolya 2015) Orbana pa sta pred še večjim padcem podpore rešila teroristični napad na francoski satirični časnik Charlie Hebdo januarja 2015 in povezava napada z množico ilegalnih imigrantov, kar je hvaležna tema za vse desne politike. (Ibolya 2015) Tudi Tremlett in Messing (2015) pravita, da gre pri Orbanovem posvečanju imigracijam le za »diverzijo glede velike neenakosti, obsežne oligarhične državne korupcije in vsakodnevnega policijskega in institucionalnega nadlegovanja, ki so mu sedaj izpostavljeni številni madžarski državljani«.

⁵³ Stranka Jobbik je tretja največja stranka v parlamentu, ki je na volitvah 2014 dobila nekaj več kot 20 odstotkov glasov. (K. Št. 2015)

6.1.4 RAZVOJ KRIZE, POLITIČNI ODZIV IN JAVNO MNENJE

V začetku leta 2015, ko se je povečalo število migracij preko zahodno-balkanske poti na Madžarsko, je padla tudi podpora vladajoči stranki Fidesz⁵⁴. Orban je zato prevzel retoriko stranke Jobbik in razglasil ničelno toleranco do migrantov. (Lane Scheppele 2015) V svojem letnem nagovoru o stanju države je premier multikulturalizem zavrnil kot »zablodo«. (Orban v Associated Press 2015) Rekel je tudi, da Madžar »ne želi videti množice več tisoč ljudi, ki se stekajo v njegovo državo iz drugih kultur, ki se niso zmožni prilagoditi in predstavljajo grožnjo javni varnosti, njegovi zaposlitvi in preživetju«. (Orban v Associated Press 2015) Ker »večina ljudi na Madžarskem nima nobenih izkušenj življenja s tujci, se strahovi zaradi pomakanja informacij o njih zlahka okrepijo«. (Juhász in drugi 2015, 6)

Vlada je maja 2015 začela Nacionalni posvet o migracijah, v okviru katere so vsem volilnim upravičencem poslali vprašalnike z 12 vprašanji o tem, ali (ekonomski) imigranti sprožajo terorizem. (Hungarian Government 2015a) Vprašanja po mnenju regionalne predstavnice UNHCR za srednjo Evropo, »demonizirajo ljudi, ki bežijo z vojnih območji, kot so Sirija, Afganistan in Irak in ki nujno potrebujejo varnost in zaščito na Madžarskem«. (Montserrat Feixas Vihe v Szakacs 2015) UNHCR je ocenil tudi, da je namen vprašalnika, da begunce in iskalce azila zamenja za ekonomske migrante ter begunce po krivici obtoži za vse grožnje Madžarski in Evropi. (Szakacs 2015) »Velika večina Madžarov sicer ni nasedla ksenofobični« (Hungarian Spectrum 2015) vladni kampanji.⁵⁵ Vlada je zagnala tudi plakato kampanjo, med katero so po mestih nalepili plakate z različnimi napisi, med drugim tudi »Če boste prišli na Madžarsko, ne jemljite dela Madžarom«. (Hungarian Spectrum 2015) Glede na to, da je sporočilo na plakatih namenjeno imigrantom, je zanimivo, da je napisano v madžarskem jeziku, zato gre domnevati, da je namenjeno državljanom, ki naj bi tako uvideli, da bodo s sprejetjem političnih beguncev lahko izgubili službe. Tudi predstavniki Orbanovega kabineta so v prvi polovici 2015 govorili, da »večina prispelih ne beži pred vojno in so zato kvalificirani kot ekonomski migranti. Sredi leta pa je ta argument postal nevzdržljiv, zato je madžarska vlada pojasnjevala, da so, preden so prišli na Madžarsko, iskalci azila prečkali

⁵⁴ Konec aprila bi namreč Fidesz volilo le še 21 odstotkov volivcev, skrajno desni Jobbik pa 17 %. (Lane Scheppele 2015)

⁵⁵ Do junija 2015 je bilo vrnjenih namreč le okoli 200 tisoč izmed okoli osem milijonov poslanih vprašalnikov. (Hungarian Spectrum 2015)

varne države, tako da zaradi tega ne morejo biti opredeljeni kot begunci.« (Juhász in drugi 2015, 10) Ta argument je postal nevzdržen zato, ker so v drugi polovici leta namesto državljanov Kosova v veliki meri začeli prihajati Sirci, Iračani in Afganistanci, ki so bežali z vojnih območij.

Maja 2015 se je pokazalo, da imajo Madžari zelo negativni odnos do ilegalnih imigracij, saj bi jih kar 91 odstotkov podprlo dodatne ukrepe v boju proti ilegalnim imigracijam iz držav zunaj EU (Sik in Szeitl 2016, 17), kar je posledica tega, da so do junija 2015 našeli prihod že okoli 54 tisoč migrantov⁵⁶. Premier je ob tem dejal »ni prav, da nam pošiljajo begunce, treba jih je ustaviti na srbskem ozemlju. Razmišljamo o vseh možnostih, vključno z možnostjo popolnega fizičnega zaprtja meja.« (Orban v K. S. 2015b) Madžarska vlada se je junija odločila, da na meji s sosednjo Srbijo postavi štiri metre visoko in 175 kilometrov dolgo ograjo (G. V. in K. Št. 2015a), ki je bila dokončana v septembru. Z ograjo so po Orbanovih besedah le okrepili zunanjo schengensko mejo, kar naj bi bila tudi njihova dolžnost. Orban (v G. V. in K. S. 2015) je zatrdil, da »Madžarska dela vse, kar je mogoče, da bi zagotovila regulacijo, kar kot članica na zunanji meji območja schengena mora storiti«.

Obveznost Madžarske kot prve države schengenskega območja je bila, da po prestopu meje vse prebežnike registrira in jim odvzeme prstne odtise, ki jih posreduje v centralni sistem Eurodac⁵⁷. Ograja bi tako migracijski tok s srbsko-madžarske meje preusmerila na Hrvaško in v Romunijo, ki sta članici EU. Madžarska bi se tako izognila obveznostim, ki jih ima v skladu z Dublinsko uredbo⁵⁸, saj niti za državljane Kosova ne bi bila več prva država članica, v katero bi iskalci azila vstopili. Državljani Sirije, Iraka in Afganistana pa bi morali biti evidentirani in do rešitve njihovih vlog zadržani v Grčiji, ki je bila prva EU država, v katero so vstopili. V skladu z uredbo mora namreč prva država EU, v katero je iskalec vstopil, do

⁵⁶ Od tega jih je 95 odstotkov prestopilo mejo s Srbijo. (K. S. 2015b)

⁵⁷ V tem sistemu se nato preveri, ali je begunec že zaprosil za mednarodno zaščito v neki drugi državi. Če je to storil, ga lahko v to državo tudi vrnejo. To lahko torej pomeni, da ne bodo prišli v državo, kamor si želijo, zato se begunci poskušajo izogniti registraciji oziroma oddaji prstnih odtisov.

⁵⁸ Junija 2015 je vlada sporočila, da ne bo več izvajala uredbe Dublin III, ki državam članicam dovoljuje, da iskalca azila vrnejo v prvo državo EU, v katero je prišel oziroma v kateri je bil popisane, vendar je zaradi pritiska sosednje Avstrije in EK odločitev preklicala. Takšna izsiljevalska diplomacija pa je delno uspela, saj je Svet ministrov za pravosodje in notranje zadeve le za Madžarsko določil izjemo, da ji ni potrebno sodelovati v nobenem od novonastalih mehanizmov premestitve in preselitve. (Ibolya 2015) EK (2015d) je celo predlagala, da druge države članice sprejmejo 54.000 beguncev, ki so na Madžarskem.

konca izpeljati postopek in poskrbeti za »ustrezno nastanitev, zagotoviti fizično in mentalno zdravje, svobodo pred zlorabo medtem, ko država obravnava prošnjo za azil. Migranti pa ne smejo biti pridržani zgolj zato, ker so iskalci azila, ampak morajo dobiti zatočišče, zdravstveno oskrbo in pravne nasvete.« (Lane Scheppelle 2015) Zaradi velikega števila beguncev, grške oblasti preprosto nimajo potrebnih resursov, kadrovskih, finančnih in nastanitvenih, da bi lahko vse begunce registrirale. Poleg tega pa tudi tisti, ki za azil zaprosijo v Grčiji, zaradi dolgih birokratskih postopkov iz begunskih centrov krenejo naprej proti srednji Evropi. Grčija tako ne opravlja svoje naloge varovanja schengenske zunanje meje⁵⁹, zato je Madžarska vlogo prevzela nase. (Hungarian Government 2015b) Kljub temu, da so migranti na ozemlje EU prvič vstopili v Grčiji, se jih tja, po odločitvi Evropskega sodišča za človekove pravice, ne sme vračati. Nemški notranji minister de Maizière (v T. L. 2015) je glede tega oktobra 2015 izjavil: »Ker Grčija ne obravnava beguncev dobro, so nam sodišča prepovedala uporabo Dublinske konvencije za to državo. Podobno je tudi z Madžarsko.« Razmere za begunce v teh dveh državah naj bi bile, po njegovem mnenju, nečloveške. (T. L. 2015)

S 1. avgustom 2015 je na Madžarskem stopil v veljavo nov azilni zakon, ki določa, da se dostop do azilnega postopka lahko odreče iskalcem azila, ki prej prečkajo eno od držav, ki so jih madžarske oblasti dale na seznam "varnih", med njimi Srbijo in Makedonijo. (AI 2015) Madžarski parlament pa je septembra sprejel tudi zakon, da je nezakonito prečkanje meje kaznivo dejanje, ravno tako je postalo kaznivo tudi poškodovanje državne lastnine (torej tudi prerez bodeče žice na meji). Preden bi novi zakon stopil v veljavo, je Madžarska želela, da čim več beguncev zapusti državo, zato so jih na meji nehali registrirati in jih vozili v sprejemne centre v bližini meje z Avstrije. (B. V. 2015a) Tu gre za spremembo v politiki madžarske vlade, saj v začetku meseca ni pustila, da bi begunci pred registracijo zapustili državo. To so lahko storili šele, ko se je Nemčija skupaj z Avstrijo odločila, da jim dovolita vstop brez oviranja. (G. V. in K. Št. 2015b) Glede na to, da je bila ciljna država za večino Nemčija, je Orban (v BBC 2015) izjavil, da je migrantska kriza »nemški problem«.

Vlada je imela podporo tako za postavitev ograje kot tudi ostrejšo zakonodajo v javnem mnenju, saj je več kot polovica javnosti oktobra 2015 pritrdila temu, da so imigracije na Madžarskem ušle nadzoru. (Sik in Szeitl 2016, 34) Madžare je tedaj bolj kot to, da bodo

⁵⁹ Država sicer ne meji na nobene drugo državo članico schengenskega območja.

zaradi imigrantov izgubili delovno mesto (40 %) skrbelo, da se bo zaradi povečanja imigracij njihova kultura izgubila (46 %) in da se bo njihov način življenja poslabšal (55 %). (Sik in Szeitl 2016, 34)

Oktober je madžarska vlada mejo s Hrvaško zaprla, saj se, kot je povedal vodja kabineta predsednika vlade Lazar (v A. P. J. in K. S. 2015), »lahko učinkovita zaščita schengenskih meja zagotavlja le s popolnim zaprtjem, kakršno že velja s Srbijo«. S tem se je množični prihod beguncev in migrantov na Madžarsko končal in preusmeril preko Slovenije (glej Tabela 6.2).

Tabela 6.2: Ocena mesečnih prihodov na Madžarsko, v Slovenijo in Avstrijo

Mesec	Prihodi na Madžarsko	Prihodi v Slovenijo	Prihodi v Avstrijo
1.-16. oktober 2015	98.303	6	94.685
17.-31. oktober 2015	1.212	114.497	96.589
november 2015	315	164.313	182.465
december 2015	265	96.627	105.244
januar 2016	553	63.458	69.297
februar 2016	2.451	33.595	39.043
marec 2016	4.553	1.622	5.784

Vir: Visoki komisariat Združenih narodov za begunce⁶⁰ (2016b).

Novembra je Orban (v Čibej 2015c) izjavil, da je »množična invazija« končana in da se jo je Madžarska »obranila« (Than 2015). Na Madžarsko po njegovem mnenju ne more priti več noben begunec, saj »življenja prosilcev za azil, ko enkrat vstopijo v Turčijo, ki je varna država, niso več ogrožena, zato jih, ko se odpravijo naprej, Madžarska ni več dolžna sprejeti«. (Orban v Čibej 2015c)

Javno mnenje na Madžarskem sicer ni sledilo vladni retoriki, da gre v veliki večini za ekonomske migrante, saj je bilo naklonjeno sprejemu tistih, ki bežijo upravičeno. Res pa je, da se je podpora med oktobrom 2015 in januarjem 2016 zmanjšala (glej Tabela 6.3). Takrat se je begunski tok že preusmeril zaradi ograje na mejah s Srbijo in Hrvaško. Padec podpore

⁶⁰ Podatki izračunani na podlagi ocene dnevnih prihodov.

sprejemu beguncev, četudi so ti prišli iz upravičenih razlogov, gre tako pripisati predvsem terorističnim napadom v Parizu novembra 2015⁶¹ in (spolnim) napadom na ženske med praznovanjem novega leta v Kölnu in več drugih nemških mestih, ki so jih zagrešili moški iz arabskih in severnoafriških držav.⁶²

Tabela 6.3: Javno mnenje o iskalcih azila na Madžarskem

Madžari bi sprejeli iskalce azila:	Oktober 2015	Januar 2016
ki so zbežali zaradi (državlanske) vojne,	52 %	34 %
ki bežijo zaradi lakote ali naravnih nesreč,	50 %	35 %
ki so na Madžarsko prišli zaradi združitve družine,	48 %	38 %
ki bežijo pred IS,	35 %	NP
ki bežijo zaradi etničnega ali nacionalnega preganjanja,	33 %	17 %
ki so preganjani zaradi religije,	30 %	NP
ki državo zapustijo, ker so preganjani zaradi različnih političnih dejavnosti,	27 %	13 %
ki so preganjani zaradi krščanske veroizpovedi,	NP	23 %
ki so v lastni državi preganjani kot člani islamske sekte,	NP	9 %
ki lastno državo zapustijo zaradi pomanjkanja dela.	10 %	5 %

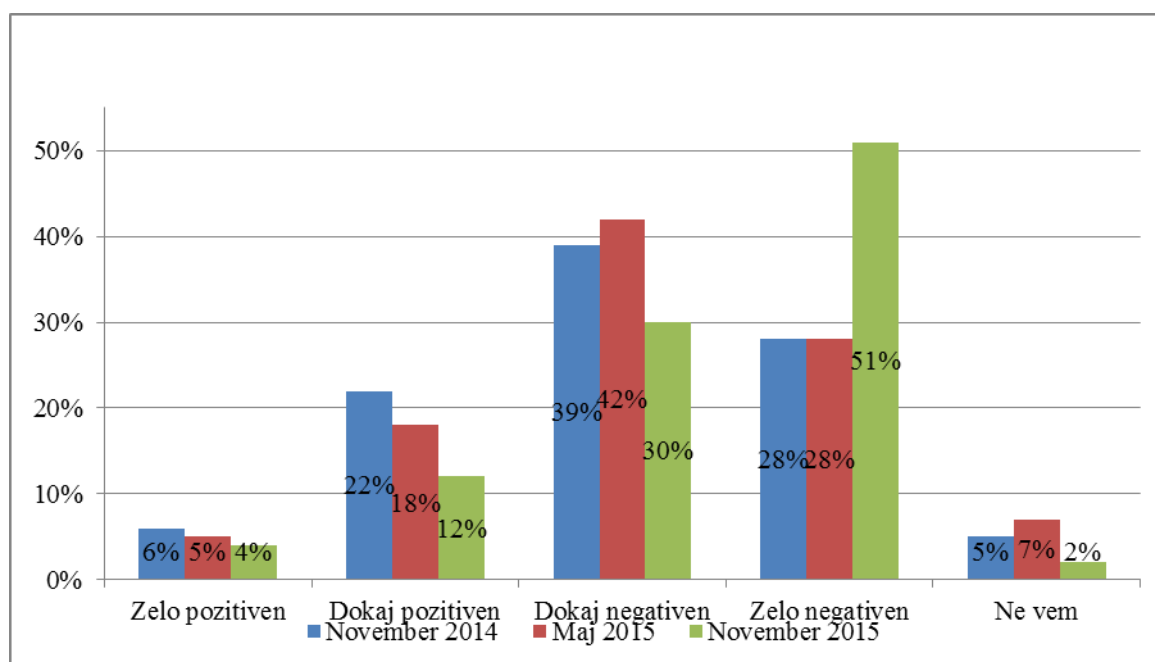
Vir: Boda in Simonovits (2016, 49).

Glede na veliko število ljudi, ki so v letih 2014 in 2015 prišli v državo ali jo prečkali, in na negativno kampanjo, ki jo je vodila madžarska vlada, je razumljivo, da imajo Madžari v veliki večini negativen odnos do imigracij ljudi iz držav nečlanic EU (glej Graf 6.2).

⁶¹ Napad se je zgodil 13. novembra 2015 na več lokacijah v Parizu. V napadu je umrlo več kot 120 ljudi, več sto pa jih je bilo ranjenih. Odgovornost za napad je prevzela IS. (Reuters in STA 2015)

⁶² Na silvestrovo je bilo v Kölnu in drugih mestih (spolno) napadenih in oropanih več žensk, vpletenih pa naj bi bilo več sto moških, ki naj bi bil po videzu iz arabskih ali severnoafriških držav. (K. Št. in K. S. 2016)

Graf 6.2: Odnos do imigracij iz držav nečlanic EU na Madžarskem

Vir: Prirejeno po Evropski komisiji (2014a; 2015b; 2015c).

Na odziv Madžarske je najbolj vplivalo to, da je vladajoči stranki padala javnomnenjska podpora in da je zaradi svoje geografske lege postala tranzitna država med Grčijo, ki ni opravljala svojih obveznosti, ki jih ima kot članica EU in Nemčijo, kamor si želi večina beguncev in migrantov. Demografska situacija se je izrabljala za opravičevanje, da sprejem beguncev, ki so kulturno drugačni ni mogoč. Zaradi tega, ker je država še okrevala po gospodarski krizi in je bila zaposlitvena situacija slaba, je bilo strašenje s tem, da bomo imigranti domačim delavcem vzeli službe učinkovita metoda preusmerjanja pozornosti. Moralo pa bi biti obratno, saj je veliko delovnih mest nezasedenih. Vlada je s svojo protipriseljensko kampanjo želela vplivati na javno mnenje, a ji to ni vedno uspelo.

6.2 AVSTRIJA

6.2.1 DEMOGRAFSKA SITUACIJA

Med letoma 2001 in 2011 se je rast prebivalstva v Avstriji povečala za 4,6 %, pri čemer največji delež prispeva priseljevanje, naravni prirast pa predstavlja le majhen delež. Po popisu prebivalstva je v Avstriji leta 2011 živel 8.401.940 prebivalcev, od tega jih je bilo 88,8

odstotkov avstrijskih državljanov in 84,3 odstotka rojenih v Avstriji. Leta 2015 je imela Avstrija že 8.629.519 prebivalcev, od tega jih je bilo 13,8 % tujih državljanov. Avstrijcev, katerih starši so bili rojeni v Avstriji, je bilo 78,65 odstotka, 8,18 % se jih je rodilo staršem iz drugih držav EU in 13,17 % iz držav nečlanic EU⁶³. Največ prebivalcev, ki se je rodilo staršem iz držav nečlanic, ima starše iz držav nekdanje Jugoslavije (skoraj polovica) in Turčije (slaba četrtnina).⁶⁴ (Statistik Austria 2016a; 2016b; 2016c; 2016č) Skoraj tri četrtine prebivalstva je rimokatoliške vere, protestantov je 4,9 odstotka, malo manj je muslimanov (4,2 %) in 2,2 odstotka pravoslavni. Prebivalstvo se stara, saj je že skoraj petina (18,92 %) starih 65 let ali več, mlajših od 25 let je dobra četrtnina (25,6 %). (CIA 2016) »Avstrija, ki je tradicionalno država imigracije, je bila v zadnjih letih priča visoki stopnji imigracije in naturalizacije.« (Niessen in drugi 2007, 20) Avstrija je tako najbolj heterogena izmed treh izbranih držav in ima torej nekaj izkušenj s sobivanjem različnih kultur, predvsem v prestolnici, na Dunaju.

6.2.2 EKONOMSKA SITUACIJA

Avstrija se je v času, ko jo je zajel begunski val, soočala z nihanjem stopnje zaposlenosti, malenkostnim povečanjem brezposelnosti in povečanim BDP (glej Tabelo 6.4). Avstrija je, da bi postala bolj privlačna za visoko kvalificirane delavce, poenostavila sistem podeljevanja dovoljenj, za potencialnega migranta je zmanjšala čakalno dobo in znižala stroške, saj se tako prosta delovna mesta lahko zasede hitreje. (OECD 2015, 41) Gospodarstvo potrebuje obrtne delavce⁶⁵, ljudi iz tehničnih poklicev in univerzitetno izobražen kader. (Evropska komisija 2015e, 11)

⁶³ Ti podatki so bili izračunani glede na podatke o celotni populaciji, ki živi v privatnem gospodinjstvu. Takih je bilo leta 2015 8.490.100. (Statistik Austria 2016č)

⁶⁴ Ti podatki so bili izračunani glede na podatke o celotni populaciji, ki živi v privatnem gospodinjstvu. Takih je bilo leta 2015 8.490.100. (Statistik Austria 2016č)

⁶⁵ »trades and crafts« (Evropska komisija 2015e, 11)

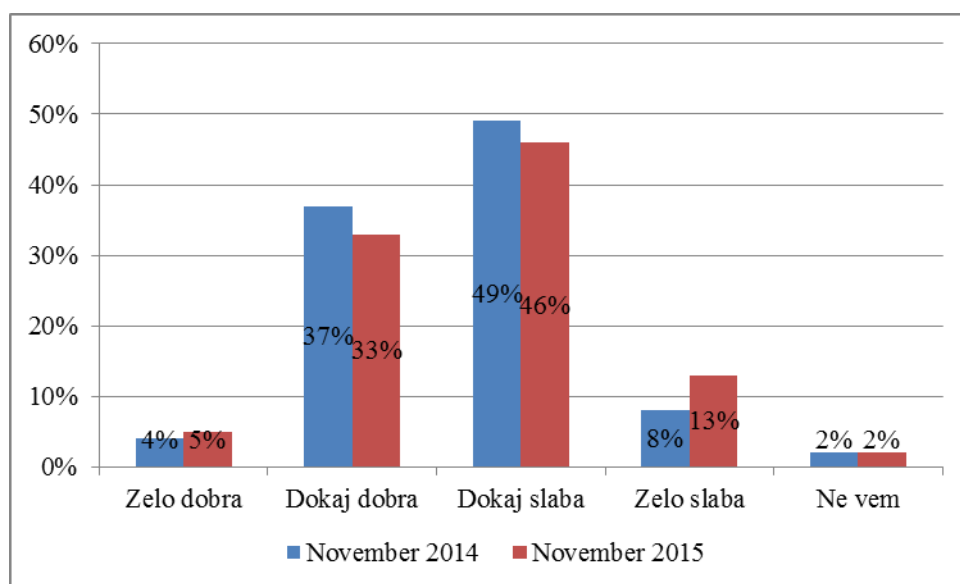
Tabela 6.4: Ekonomski kazalci - Avstrija

Leto	BDP na prebivalca	Stopnja zaposlenosti prebivalstva med 20 in 64 let	Stopnja nezaposlenosti prebivalcev med 20 in 74 let
2013	37.870 EUR	74,6 %	5,4 %
2014	38.728 EUR	74,2 %	5,6 %
2015	39.733 EUR	74,3 %	5,7 %

Vir: Eurostat (2016a; 2016b); SPIRIT (2016).

Ocena zaposlitvene situacije se je med novembrom 2014 in novembrom 2015 poslabšala (glej Graf 6.3), kar je težko razložiti, saj ima Avstrija precej nizko stopnjo brezposelnosti, res pa je, da se zvišuje.

Graf 6.3: Ocena zaposlitvene situacije v Avstriji

Vir: Prirejeno po Evropski komisiji (2014b; 2015č).

6.2.3 POLITIČNA SITUACIJA

Na parlamentarnih volitvah leta 2013 je velika koalicija med levosredinsko Socialdemokratsko stranko Avstrije (SPÖ) in desnosredinsko ÖVP⁶⁶ ohranila večino in ostala na oblasti. Vlado vodi predsednik zmagovalne stranke SPÖ Werner Faymann, ki je ostal

⁶⁶ Avstrijska ljudska stranka.

kancler. V parlament se je poleg obeh velikih strank uvrstila še (skrajno) desna FPÖ⁶⁷ z 20,7 odstotka podpore, torej je svoj rezultat izboljšala za 3,2 odstotka. Na četrtem mestu so končali Zeleni. Poslanske sedeže pa sta osvojili tudi dve novi stranki, Team Stronach in liberalna stranka Neos. (G. V. in K. S. 2013)

6.2.4 RAZVOJ KRIZE, POLITIČNI ODZIV IN JAVNO MNENJE

Avstrija je že med januarjem in junijem 2015 prejela 28.300 prošenj za azil, kar je toliko kot v celotnem letu 2014. Zunanji minister Sebastian Kurz (v B. V. in K. Št. 2015) (ÖVP) je zato dejal, da ima Avstrija »več migrantov kot Italija in Grčija skupaj, zato si ne smemo domišljati, da sta prizadeti samo ti dve državi«. Zaradi navala migrantov se je Avstrija odločila, da bodo na vseh pomembnejših mejnih prehodih izvajali poostren nadzor nad vozili, saj se želijo odločneje zoperstaviti tihotapljenju ljudi.

Vladajoči stranki je junija 2015 presenetil uspeh FPÖ, ki je zaradi protipriseljenske retorike zasedla tretje mesto na deželnih volitvah na Štajerskem, kjer je stranka rezultat glede na zadnje volitve izboljšala za skoraj 17 odstotkov in Gradiščanskem. (K. T. 2015) Kljub temu vlada tedaj še ni zaostрила svojih stališč glede begunske krize, ampak se je postavila na stran Nemčije, ki je zagovarjala human pristop h krizi.

Avstrija in Nemčija sta se v začetku septembra 2015 dogovorili, da sprejmeta nekaj tisoč beguncev, ki so na Madžarskem čakali na možnost za odhod v ti dve državi. Avstrija je tudi ostro kritizirala ravnanje sosednje Madžarske. Kancler je ravnanje madžarskih oblasti, ko so begunce z vlaki namesto na mejo z Avstrijo prepeljale v begunsko taborišče, primerjal celo z nacistično deportacijo Judov, saj je izjavil, da »tlačenje beguncev na vlake in odpošiljanje na popolnoma druge konce, kakor so menili, da gredo, nas spominja na najtemnejšo plat naše zgodovine«. (Faymann v K. Št. in K. T. 2015) Avstrija je bila tako na začetku predvsem tranzitna država⁶⁸ na poti iz Madžarske v Nemčijo, na Dunaju pa so se zaradi vse ostrejšega

⁶⁷ Svobodnjaška stranka Avstrije.

⁶⁸ V septembru je v Avstrijo prišlo 167.000 prebežnikov, več kot 90 odstotkov pa jih je odpotovalo naprej v Nemčijo in Skandinavijo. Kancler Faymann je ob tem poudaril, da njegova država ni le tranzitna, saj je bilo v njej tedaj 53.000 prebežnikov. (B. T. 2015b).

pristopa uradne Budimpešte in zaprtja meje s Srbijo začeli pripravljati tudi na prihod beguncev preko avstrijsko-slovenske meje⁶⁹.

Zaradi enake nemške odločitve in prihoda velikega števila prebežnikov je tudi Avstrija v sredini septembra poostrila mejni nadzor. Javno mnenje pa tega ni podprlo, saj je le 18 odstotkov Avstrijcev podpiralo uvedbo nadzora na mejah kot so ga imeli nekdanj. (Heute 2015a) Pri nadzoru je pomagala tudi vojska, ki je nudila tudi organizacijsko in logistično pomoč. Zaradi nadzora na nemško-avstrijski meji bi lahko v Avstriji v zelo kratkem času ostalo več 10.000 beguncev, hkrati pa so pričakovali še večje število beguncev in prošenj za azil⁷⁰, a so še vseeno poudarjali, da so v Avstriji še vedno dobrodošli vsi, ki potrebujejo pomoč⁷¹. Po uvedbi nadzora pa je Avstrija zagotovila, »da ne bodo nikogar, ki bo vstopil v Avstrijo in bo bežal pred pregonom, vrnili na Madžarsko«. (B. T. in G. V. 2015) Notranja ministrica Johanna Mikl-Leitner (ÖVP) je izrazila ogorčenje, da prebežniki v Avstrijo in Nemčijo prihajajo preko Slovenije in Hrvaške, ki sta varni državi, tako da bi lahko bile prošnje za azil vložene že tam. Avstrija naj bi zato vse tiste, ki so prečkali ti dve državi, a so za azil zaprosili šele v Avstriji, v skladu z Dublinsko uredbo vrnila nazaj, saj naj bi v teh primerih šlo za »azilno optimiranje« (Mikl-Leitner v A. P. J. in B. T. 2015), kar pa se ni zgodilo. Konec septembra se je rdeče-črna koalicija znašla pod pritiskom parlamentarne skrajno desne stranke FPÖ, ki ji je podpora rastla tudi zaradi begunske krize. FPÖ bi dobila največ glasov na zveznih parlamentarnih volitvah in sicer tretjino, medtem ko bi vladajoči SPÖ in ÖVP dobili nekaj več kot 20 odstotkov vsaka. (Čibej 2015a)

⁶⁹ Kancler je glede na ocene nemške vlade, da naj bi v letu 2015 v Nemčijo prišlo med tristo do petsto tisoč beguncev, ki jih bo pot vodila prek Avstrije, ocenil, da jih bo od tega »maksimalno desetina, torej od 30.000 do 50.000, pri nas zaprosila za azil. Če pomislimo, da je mogoče to pričakovati v obdobju okoli sto dni, to pomeni, da bo od 3.000 do 5.000 beguncev dnevno želelo potovati skozi Avstrijo, od 300 do 500 pa jih bo zaprosilo za azil.« (Faymann v K. Št. in A. P. J. 2015)

⁷⁰ Prepričanje zunanjega ministra, ki je izjavil tudi, da »takega navala beguncev Avstrija sama ne more obvladati, zato v tej krizi ni prostora za naivnost«. (Kurz v B. T. in B. V. 2015)

⁷¹ Notranja ministrica je sporočila, da »ljude mora postati jasno, da ne moremo več sprejemati neomejenih migracijskih tokov«, hkrati je sicer zagotovila tudi, da sta »varnost in oskrba ljudi nam v ospredju« in »da lahko vsak, ki želi zaprositi za azil, to stori«. (Mikl-Leitner v B. T. in G. V. 2015) Kancler pa je na novinarski konferenci 16. septembra v Berlinu izjavil, da »smo zavezani skupnemu sistemu vrednot in imamo zaradi tega pravico in dolžnost pomagati prebežnikom« in da »ljudi, ki potrebujejo zaščito ne bomo pustili na cedilu«. (Faymann v Federal Chancellery. 2015)

Oktobra je bilo skoraj 84 odstotkov Avstrijcev zaskrbljenih zaradi vala beguncev, nadaljnjo zaostritev razmer na področju azila pa jih je pričakovalo 81,7 %. (Zwickelsdorfer 2015) Takrat se je avstrijska stran soočala z velikimi težavami pri zagotavljanju ustrezne namestitve in oskrbe, zato je Slovenijo obvestila, da naj v Avstrijo pošilja čim manj beguncev. Takšna odločitev je bila posledica nemške omejitve sprejema, zaradi česar se je število prebežnikov v Avstriji povečalo. Avstrijska notranja ministrica je napovedala, da bodo postavili tehnične ovire na meji s Slovenijo in poudarila, da »ne gre za postavitve ograje od Madžarske do Slovenije« (Mikl-Leitner v K. T. in K. Št. 2015), temveč za omejitev pretoka ljudi. Postavitvi je nasprotovalo kar 63 odstotkov Avstrijcev, ki so hoteli zmanjšanje število prihodov beguncev z izboljšanjem nadzora na meji (49 % vprašanih). (Vytiska 2015) Avstrijci torej niso bili naklonjeni postavitvi ograj, ampak so navedli druge ukrepe⁷² za omejitev prihoda beguncev in migrantov in nekatere je pri pisanju zakonodaje deloma upoštevala tudi vlada (na primer omejevanje združevanja družin). Na lokalnih volitvah na Dunaju, kjer SPÖ vlada že od leta 1945, je ta stranka sicer zmagala, a je dobila nižjo podporo kot na zadnjih volitvah. FPÖ je zasedla drugo mesto in dosegla boljši rezultat kot na prejšnjih volitvah. Stranka je podporo pridobivala predvsem na račun ostre protimigracijske retorike in zagovarjanja postavitve ograj na mejah po vzoru Madžarske. (G. V. 2015)

Novembra je zaradi velikega števila prebežnikov avstrijska vlada sprejela novo azilno zakonodajo, ki je v veljavo stopila maja 2016⁷³. Zakonodaja je uvedla začasni triletni azil⁷⁴ in

⁷² Za najbolj smiseln ukrep proti prihodu beguncev, so Avstrijci novembra 2015 opredelili nadzor zunanje meje EU (84 %), hitro vračanje je podprlo 77 odstotkov, tranzitne cone na meji 76 %, nadzor meje kot nekdanji 57 odstotkov (septembra je tak ukrep podprlo le 18 % (Heute 2015a), polovica je menila, da je rešitev v sodelovanju s Turčijo, malo manj, da je treba ukiniti združevanje družin (45 %), najmanj pa se jih je izreklo za postavitve ograje v Sloveniji (27 %) in Avstriji (18 %). (Heute 2015b)

⁷³ Avstrija je na mejah uvedla hitre postopke za ugotavljanje ali so izpolnjena merila za azilni postopek, torej ali obstajajo razlogi proti vrnitvi v varno tretjo državo. Zaradi begunskega vala, ki ogroža javni red in mir, Avstrija v azilnem postopku obravnava le še tiste primere, ki bodo nujni zaradi spoštovanja določil konvencije o človekovih pravicah. Vstop bi tako dovolili le še tistim, ki jim v sosednjih državah, kamor bi jih vrnil, grozi nehumano ravnanje ali smrt in tistim, ki imajo v Avstriji sorodnike. (A. V. 2016a) Novi notranji minister Wolfgang Sobotka (v A. V. 2016b) je ob tem izjavil, da Avstrija ne more sprejeti »vse bede tega sveta« in da »vlada ne ukrepa iz užitka, temveč mora to storiti, ker druge države, ki gre za nadzor migrantov, ne opravljajo svojega dela«.

⁷⁴ To pomeni, da bi se morali begunci vrniti v svojo domovino, če bi se razmere tam v tem času stabilizirale v tolikšni meri, da bi bila vrnitev mogoča. V nasprotnem primeru pa bi bil status begunca priznan za neomejeno

spremenila pogoje za združevanje družin⁷⁵. Pri tem je imela podporo javnosti, saj so rezultati pokazali, da je kar 60 odstotkov Avstrijcev zaskrbljenih⁷⁶ oziroma čuti nelagodje glede števila beguncev, ki prihajajo. (Heute 2015b) Ravno tako se je zmanjšala podpora sprejemu novih beguncev (glej Tabelo 6.5), saj je imela Avstrija zaradi nemške omejitve sprejemanja vse večje logistične težave. Povečevala se je tudi skrb, da bi zaradi tega veliko tistih, ki so že v državi, tam ostalo.

Tabela 6.5: Koliko beguncev, bi sprejeli Avstrijci

Avstrijci, ki bi sprejeli	September 2015	November 2015
več beguncev,	19 %	8 %
toliko beguncev kolikor so jih,	25 %	23 %
manj beguncev,	26 %	25 %
nobenega več.	23 %	35 %

Vir: Heute (2015a; 2015b).

Konec decembra so avstrijske oblasti zaradi opozoril glede morebitnih terorističnih napadov predvsem v večjih mestih, zlasti na Dunaju, uvedle strožji popis tujcev⁷⁷.

časovno obdobje. Notranja ministrica je nova pravila označila kot vračanje k jedru pravice do azila, ki ne bila smela postati instrument priseljevanja. (B. V. 2015b)

⁷⁵ Vsi, ki jim je dodeljena le subsidiarna zaščita, do katere so upravičeni tisti, ki ne izpolnjujejo pogojev za status begunca, a so upravičeni do zaščite v primeru, da jim v domovini grozi nevarnost (na primer smrtna kazen, mučenje in nasilje v okviru konflikta), bodo namesto enega morali počakati tri leta, da se jim bo v Avstriji lahko pridružila družina. Ta se jim bo lahko pridružila le, če bodo imeli ustrezno bivališče in ustrezen prihodek. Glede na to, da ima 45 odstotkov prebežnikov iz Afganistana subsidiarno zaščito, je nova zakonodaja najbolj prizadela ravno njih. (B. V. 2015b)

⁷⁶ Prihod beguncev bi po mnenju Avstrijcev negativno vplival na trg dela (36 %), državne finance (30 %), vsakodnevno življenje (27 %), stanovanjski trg (26 %), avstrijski način življenja (16 %), šole in kriminal ter religijo (15 %), povečal bi zlorabo sociale (14 %), negativno posledice pa bi imel tudi na pravice žensk (6 %) in zdravje (4%). (Heute 2015b)

⁷⁷ Da bi se izognila sprejemu prebežnikov, ki lažejo o svojem državljanstvu, je oblast uvedla dodatni jezikovni nadzor, s katerim prevajalci jezikovno preverijo, ali je tujec dejansko državljan države, iz katere trdi, da prihaja. Takrat pa so začeli prve tujce vračati v Slovenijo in sicer ravno zaradi prikrivanja resničnega porekla. (T. H. in drugi 2015)

V letu 2015 je Avstrija prejela 90.000 prošenj za azil. (G. K. 2016a) Kancler je januarja 2016 pristojnim službam naročil izdelavo načrta, po katerem bi ekonomske migrante od beguncev ločili že na slovensko-avstrijski meji. (G. K. 2016c) Takrat je namreč Nemčija v Avstrijo začela vračati tudi do 200 prebežnikov dnevno (K. Št. 2016a), a jih ta seveda ni želela sprejeti. Zato se je odnos avstrijske politike spremenil. Notranja ministrica je ob tem dejala, da mora biti Nemčija »poštena ob dejstvu, da njena vrata za vse begunce niso več brezpogojno odprta« in da se bo potrebno »odpovedati neomejeni kulturi dobrodošlice«. (Mikl-Leitner v K. Št. 2016a) Avstrija je zato začela na meji s Slovenijo zavračati vse, ki niso nameravali zaprositi za azil v Avstriji ali Nemčiji (STA 2016), ampak so želeli pot nadaljevati naprej proti drugim zahodnoevropskim državam. Faymann (v K. Št. 2016a) je izjavil, da »nikogar nisem povabil, nikogar ne vabim in tudi vlada ni nikogar povabila«, vsak, ki želi priti v Avstrijo pa bo moral »verodostojno povedati, zakaj želi priti v Avstrijo,« drugače ga »ne bomo spustili v državo«. Podkancler Mitterlehner (ÖVP) je bil prepričan, da bi Avstrija morala postati manj privlačna tako za vojne begunce kot za ekonomske migrante. To bi dosegli z manj socialne podpore. Zavzel se je tudi za vzpostavitev zgornje meje za sprejem beguncev. (K. Št. 2016a) To so tudi storili⁷⁸ in zgornjo mejo za sprejem prosilcev za azil postavili število 127.500, kar je okoli 1,5 odstotka vsega avstrijskega prebivalstva. Dosegli naj bi jo do julija 2019 in sicer postopoma⁷⁹. Kancler je to označil kot »zasilni načrt«, saj »v Avstriji ne moremo sprejeti vseh prosilcev za azil«. (Faymann v Sa. J. in drugi 2016) V primeru, da bi bila zgornja meja leta 2016 dosežena, bi Avstrija po besedah zunanjega ministra Kurza prebežnike zavrnila že na meji s Slovenijo, ki je varna država, tako da tisti, ki želijo za azil zaprositi v Avstriji, to počno izključno zaradi ekonomskih motivov. (G. K. 2016a)

V začetku februarja je Avstrija vstop v državo prebežnikom dovolila le še na Šentilju, kmalu pa je zaostрила še vstopna merila, po katerih zgolj izjava, da želijo zaprositi za mednarodno

⁷⁸ To so se na begunskem vrhu, ki je potekal 20. januarja na Dunaju dogovorili predstavniki avstrijske vlade, zveznih dežel in občin. (Sa. J. in drugi 2016)

⁷⁹ V letu 2016 bi sprejeli 37.500 prosilcev za azil, naslednje leto 35.000, leta 2018 30.000 in do sredine leta 2019 še 25.000. V te številke so všteti tudi svojci posameznih prosilcev za azil, ki bi zaprosili za združitev družin. (Sa. J. in drugi 2016)

zaščito v Avstriji ali Nemčiji, ni več zadoščala.⁸⁰ (G. C. 2016) Države na balkanski poti so sprejele tudi izjavo o skupnem pristopu profiliranja in prevoza prebežnikov.⁸¹ Koliko jih je bilo do nadaljevanja poti upravičenih, pa je bilo odvisno od števila, ki ga bodo določili na Dunaju oziroma v Berlinu. (G. K. in Al. Ma. 2016) Avstrija je močno kritizirala tudi Grčijo, ker ta ne opravlja svoje naloge varovanja zunanje meje in ji celo grozila z začasno izključitvijo iz Schengena⁸², kar pa je EK zavrnila. Avstrija je v Afganistanu, od koder je bilo leta 2015, kar 25 odstotkov prošenj za azil, sprožila oglasno kampanjo, saj je, kot je povedala Mikl-Leitner (v G. V. 2016), pošteno, da »ljudem v njihovih domovinah povemo glede strogih zakonov za azil v Avstriji«.

Marca, ko se je zahodno-balkanska pot zaprla, zaradi tega, ker je Slovenija ponovno začela v celoti uveljavljati schengenska pravila, je Avstrija z meje začela umikati svoje policiste, a je hkrati ohranila nadzor na meji. (G. C. in drugi 2016)

Begunska kriza pa je bila tudi ena od glavnih tem predsedniških volitev v Avstriji. Prvič se je zgodilo, da sta v prvem krogu izpadla oba kandidata strank velike koalicije, iz vrst katerih je bil predsednik vse od časov druge republike in da sta se v drugi krog uvrstila kandidata Zelenih in FPÖ.⁸³ (Mudde 2016)

⁸⁰ S tem so želeli izločiti vse, ki jih prepoznajo zgolj kot ekonomske migrante oziroma ki migracijski tok izkoriščajo, da bi prišli do ciljnih držav zaradi različnih interesov, na primer študija, zaposlitve, prihoda k svojcem in podobnega. (G. C. 2016)

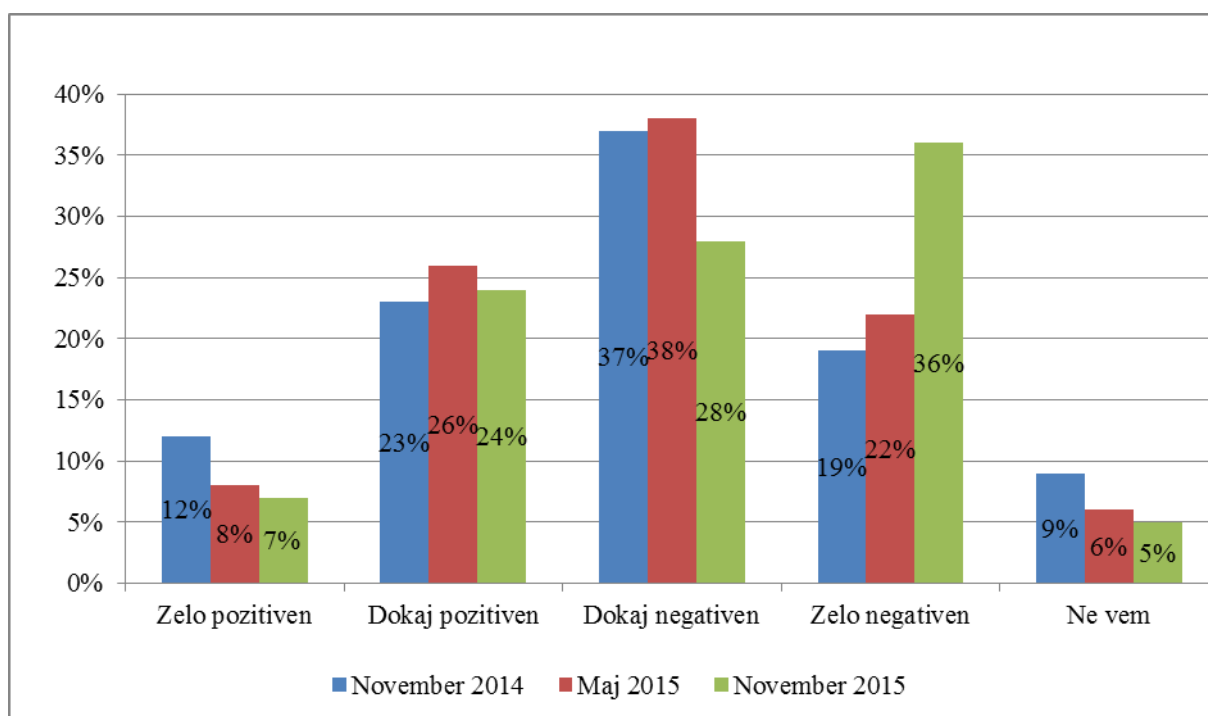
⁸¹ Podpisali so jo policijski načelniki Avstrije, Slovenije, Hrvaške, Srbije in Makedonije. Na makedonsko-grški meji naj bi s prebežniki opravili intervju oziroma jih profilirali in popisali. Tisti, ki jih bodo prepoznali kot bežeče z vojnih območij, bodo z organiziranim prevozom nadaljevali poti proti Avstriji in Nemčiji. Glede na to, da nobena od držav na poti do Slovenije ni članica schengenskega območja, naj bi vsakega migranta profilirali, preverili resničnost podatkov po vseh evidencah in vse preostalo. (G. K. in Al. Ma. 2016)

⁸² Zunanji minister je dejal, da bi bilo idealno, če bi prebežnike ustavili že na zunanji meji EU, torej na grško-turški, a ker to ne deluje in Grčija tega sploh ni pripravljena storiti, evropske rešitve pa ni, so države, kot je Avstrija, prisiljene v nacionalne ukrepe ali pa je potrebno »usklajeno ravnanje posamičnih držav, kar bi bilo povsem smiselno«. (Kurz v T. J. in B. V. 2016) Notranja ministrica je Grčiji celo zagrozila z »začasno izključitvijo« (Mikl-Leitner v T. J. in B. V. 2016) iz schengenskega območja, saj ne izpolnjuje svojih obveznosti in se obotavlja pri sprejetju pomoči. Poudarila je, da »gre za zaščito stabilnosti, reda in varnosti v Evropi«. (Mikl-Leitner v T. J. in B. V. 2016)

⁸³ Predstavnik slednje je v prvem krogu zasedel prvo mesto s 35 odstotki, medtem ko sta kandidata SPÖ in ÖVP dobila le malenkost več kot 11 % vsak. Večina analitikov »bo trdila, da je uspeh skrajne desnice (logična)

Na avstrijski odziv je najbolj vplivalo, kako se je na krizo odzivala Nemčija. Avstrija ji je namreč le sledila. Vlada je bila sicer tudi pod pritiskom vse večjega volilnega uspeha FPÖ. Ekonomska situacija je bila pomembna zgolj z vidika, da je Avstrija najbogatejša od preostalih dveh držav in zato bolj zaželena za iskalce azila. Javno mnenje, ki ima sicer tako ali tako negativen odnos do imigracij iz držav, ki niso članice EU (glej Graf 6.4), se je spreminjalo, a na odziv vlade ni imelo pretiranega vpliva, saj je vlada celo ravnala v nasprotju z njim.

Graf 6.4: Odnos do imigracij iz držav nečlanice EU v Avstriji

Vir: Prirejeno po Evropski komisiji (2014a; 2015b; 2015c).

6.3 SLOVENIJA

6.3.1 DEMOGRAFSKA SITUACIJA

Leta 2016 je imela Slovenija 2.064.188 prebivalcev, »kar je za približno 100.000 več kot leta 1991« in to »predvsem na račun priseljevanja, le manjši del povečanja pomeni naravni prirast

posledica "begunske krize"« a »vzpon FPÖ je starejši od "begunske krize" za nekaj desetletji« (Mudde 2016) saj je ta stranka že na volitvah leta 1998 dobila 30 odstotkov glasov in bila celo v vladi. (Mudde 2016)

(manj kot 15.000 oseb)«. (Ružić v Jenko 2016) Prebivalcev z državljanstvom Republike Slovenije je 94,78 odstotkov⁸⁴. Glede na narodno pripadnost jih je po popisu prebivalstva iz leta 2002 83,06 odstotkov Slovencev, 1,98 % Srbov, 1,81 % Hrvatov, 1,10 Bošnjakov, drugi narodi skupaj pa ne presegajo 1 odstotka. Slovenija je torej etnično skoraj povsem homogena država. V Slovenijo se je od leta 2008 priselilo največ Evropejcev, predvsem iz držav nekdanje Jugoslavije, sledijo jim Azijci in ljudje iz Severne in Srednje Amerike (vsako leto se jih priseli nekaj sto). Iz Afrike, Južne Amerike, Avstralije in Oceanije pa se jih vsako leto priseli le nekaj deset. (Statistični urad Republike Slovenije 2002a; 2016a; 2016b) Povprečna starost prebivalcev je danes že skoraj 43 let, pričakovana življenjska doba za deklice je danes 83,5 let, za dečke pa 78 let. Slovensko prebivalstvo se stara, saj je že 18,4 odstotka prebivalcev starih 65 let ali več, kar je kar 7,4 % več kot leta 1991. (Jenko 2016) Po veroizpovedi je 57,8 odstotka prebivalcev katolikov in 3,3 odstotka pripadnikov drugih krščanskih cerkva. Delež pripadnikov islama je le 2,4 %. (Statistični urad Republike Slovenije 2002b)

6.3.2 EKONOMSKA SITUACIJA

Slovenija je po gospodarski krizi okrevala in ekonomski kazalniki so se iz leta v leto dvigovali (glej Tabelo 6.6). Le stopnja brezposelnosti je bila še vedno precej visoka.

Tabela 6.6: Ekonomski kazalniki - Slovenija

Leto	BDP na prebivalca	Stopnja zaposlenosti prebivalstva med 20 in 64 let	Stopnja nezaposlenosti prebivalcev med 20 in 74 let
2013	17.439 EUR	67,2 %	10,1 %
2014	18.107 EUR	67,7 %	9,7 %,
2015	18.693 EUR	69,1 %	9 %

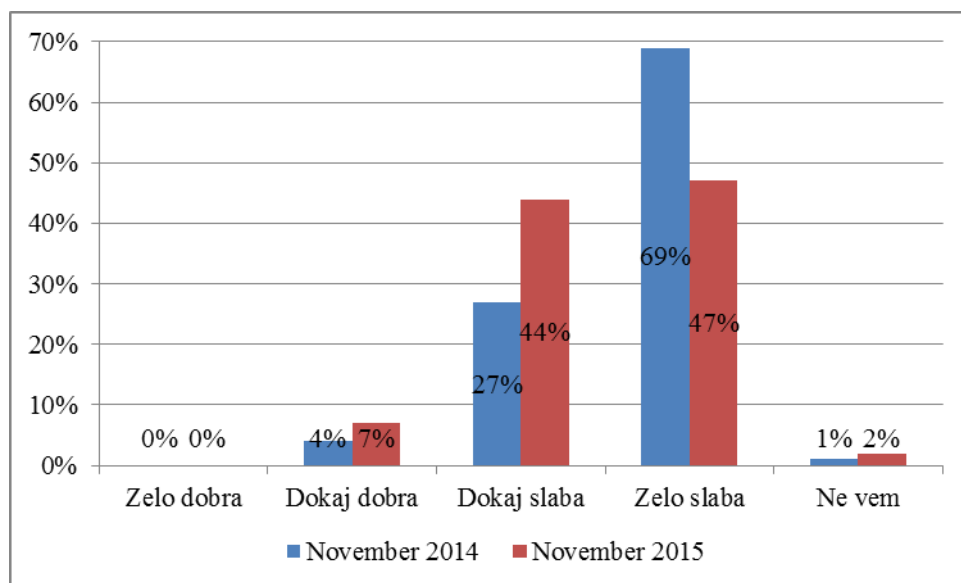
Vir: Eurostat (2016a; 2016b); Statistični urad Republike Slovenije (2016c)

V skladu z boljšimi gospodarskimi kazalniki se je izboljšala tudi ocena zaposlitvene situacije (glej Graf 6.5). Na trgu dela je največje pomanjkanje tehničnih in obrtniških poklicev (varilci,

⁸⁴ Izračunano glede na podatek, da je 1. januarja 2016 v Sloveniji živelo 2.064.188 prebivalcev, od tega pa jih je bilo 107.766 tujih državljanov. (Statistični urad Republike Slovenije 2016a)

orodjarji, zidarji, strugarji, elektroinštalaterji, tesarji, mizarji, kuharji, natakarji, mesarji), kjer so plače sicer nizke, a gre za redne zaposlitve. (Dernovšek 2016) Delodajalci pa težko najdejo tudi navadne delavce, inženirje, voznike (težkih tovornjakov in vlačilcev) ter računalniške strokovnjake. (Manpower Group. 2015, 44.) Glede na oceno zaposlitvene situacije, so ti podatki zanimivi. Javnost pa je z 32 odstotki izražala prepričanje, da gospodarstvo potrebuje migrante iz držav zunaj EU. (Sik in Szeitl 2016, 28)

Graf 6.5 Ocena zaposlitvene situacije v Sloveniji

Vir: Prirejeno po Evropski komisiji (2014b; 2015č).

6.3.3 POLITIČNA SITUACIJA

Na volitvah v Državni zbor leta 2014 je parlamentarni prag prestopilo 7 strank. Največ glasov je dobila novoustanovljena sredinska stranka SMC. Druga po vrsti je bila desna Slovenska demokratska stranka (SDS), sledile so ji DeSUS, levi Socialni demokrati, Združena levica, desno konservativna Nova Slovenija (NSi) in ZaAB. Po volitvah oblast prevzame levosredinska vlada, ki jo sestavljajo SMC, DeSUS in SD. Vodi jo Miro Cerar.

Vlada je septembra 2015 prvo obletnico vladanja dočakala z višjo podporo javnosti, kot jo je imela ob izvolitvi. (Brankovič 2016)

6.3.4 RAZVOJ KRIZE, POLITIČNI ODZIV IN JAVNO MNENJE

Levosredinska vlada je pri soočanju z begunsko-migracijsko krizo ubrala humanitarni pristop, a hkrati poudarjala tudi pomen varnosti, vendar bolj v smislu normalnega delovanja države in življenja njenih državljanov zlasti ob meji.⁸⁵ Premier je poudaril, da je Slovenija pripravljena na prihod večjega števila migrantov in da se Slovenija ne zavzema za graditev zidov. (G. C. in drugi 2015) Javno mnenje je verjelo vladni retoriki, da gre za humanitarno vprašanje, a da je pomemben tudi varnostni vidik, kar pa je poudarjala skoraj vsa politika. Septembra 2015, torej pred prihodom beguncev, je namreč več kot polovica javnosti (52 %) na begunsko krizo ljudi z Bližnjega vzhoda gledala kot na humanitarno tragedijo, ki pa je tudi varnostno problematična, slaba tretjina (28 %) kot zgolj humanitarno katastrofo, 11 odstotkov pa kot na varnostno problematiko. (Potič 2015a)

V pripravi na migracijski val se je slovenska vlada odločila za začasni nadzor meje z Madžarsko⁸⁶ in s tem ukrepom sledila odločitvi Avstrije in Nemčije. (A. Č. in Al. Ma. 2015) Po predvidevanju se je potem, ko je Madžarska sredi septembra 2015 zaprla mejo s Srbijo, tok beguncev iz Srbije usmeril proti meji s Hrvaško, od koder se je nadaljeval proti Sloveniji. Slovenija in Hrvaška sta obe članici EU, vendar slednja še ni v schengenskem območju, kar pomeni, da je za varovanje schengenskega režima odgovorna slovenska oblast. Slovenija je zato morala poskrbeti za ustrezen nastanitev beguncev. Prvi migracijski val je Slovenijo zajel 18. septembra 2015, ko se je v Rigoncah med obmejnima točkama na slovenski in hrvaški strani znašlo okrog 300 beguncev, ki so se v Slovenijo odpravili iz zbirnega centra pred hrvaško mejo. (Ti. K. in drugi 2015) Množica je želela vstopiti v državo, a je bil prehod zaprt, policija je posredovala s solzivcem in napovedala, da jih bo vrnila na Hrvaško, a je slednja to zavrnila. Predsednik slovenske vlade Miro Cerar je ob tem izjavil, da obžaluje, da je Hrvaška nadzor nad zadevami okoli begunske krize zelo hitro spustila iz rok. (Ti. K. in drugi 2015) V

⁸⁵ Predsednik vlade je avgusta, še preden je Slovenijo dosegel prvi migracijski val, poudaril, da bo država upoštevala načelo humanitarnosti, »saj gre za ljudi v stiski, ki jim je treba pomagati« (Cerar v G. C. in drugi 2015), a bo potrebno upoštevati še načelo solidarnosti, kar po njegovem pomeni, da mora država sodelovati pri razdelitvi bremen pri sprejemu beguncev znotraj EU. Pomembno merilo pa bodo tudi integracijske zmožnosti države in element varnosti. Za vlado pa je pomembno tudi nemoteno delovanje države. (G. C. in drugi 2015)

⁸⁶ Po pojasnilih notranje ministrice je Slovenija takšno odločitev sprejela, da bi preprečila možnost navala, nenadzorovanega migracijskega toka, ki bi lahko bil grožnja za javni red in notranjo varnost v Sloveniji, schengenski režim pa s tem ne bo ogrožen. (A. Č. in Al. Ma 2015)

naslednjih dneh je v Slovenijo vstopilo več kot 2.500 prebežnikov. Velika večina tistih, ki so bili v nastanitvenih centrih, se je po registraciji odpravila naprej proti Avstriji. Za mednarodno zaščito jih je zaprosilo le sedem. (Vukelić 2015) Do konca meseca je v Slovenijo prišlo le po nekaj ljudi na dan, tako da so bile razmere normalne. (Ministrstvo za notranje zadeve 2015a) Kljub temu je opozicija (SDS, NSi) opozarjala, da »kriza z begunci postaja izjemno resno ekonomsko, socialno in predvsem varnostno vprašanje«. (Al. Ma. 2015b) SDS je izrazila strah, da bi prebežniki obtičali v državi, če bi Avstrija zaprla mejo. NSi pa je opozorila, da krizo izrabljajo tudi ekonomski migranti in »da Evropa ne more kar tako sprejeti milijonov in milijonov novih prebivalcev«. (Novak v Al. Ma. 2015c) Opozorila je tudi na varnostni vidik, saj da se lahko med begunce pomešajo tudi teroristi. (Al. Ma. 2015c)

Drugi migracijski val se je zgodil v drugi polovici oktobra, ko je Madžarska zaprla tudi mejo s Hrvaško. Do zapletov je prihajalo, ker hrvaške oblasti slovenskih niso obveščale o prihodih⁸⁷. Državni zbor je oktobra podprl dopolnitev zakona o obrambi⁸⁸. Javnost je napotitev vojske na mejo podprla s kar 72 odstotki. (Potič 2015c) V času drugega migracijskega vala so bili ljudje zaradi prihoda beguncev bolj zaskrbljeni (43 %), strah pa jih je občutilo le 12 odstotkov. Presenetljivo jih je 41 odstotkov izjavilo, da se prihoda beguncev čez južno mejo ne boji. (Potič 2015c)

Glede na to, da se migracijski val čez Slovenijo v začetku novembra ni umiril oziroma se je napovedal še tretji veliki val, hkrati pa je tudi Avstrija sporočila, da bo sprejemala največ 6.000 beguncev na dan, in da je tudi Nemčija ravnala podobno, je vlada novembra odločila, da bo na schengenski meji s Hrvaško začela postavljati »začasne tehnične ovire« (Vlada

⁸⁷ Policijo je večkrat presenetil prihod okoli 1.000 ali celo več ljudi na mejo. Do najhujšega incidenta je prišlo, ko je Hrvaška v noči z 20. na 21. oktober poslala nenajavljen potniški vlak z begunci in migranti v bližino meje, kjer so potnike izkrcali in peš napotili proti meji ob reki Sotli. Nekateri prebežniki, med njimi so bili tudi majhni otroci, so se odločili, da bodo reko preplavali. Vse to je snemal helikopter slovenske policije, ki je z iskalno lučjo in s snopom svetlobe prebežnike usmeril proti primernemu mestu za prečkanje. (Ministrstvo za notranje zadeve 2015b).

⁸⁸ Vojska je s tem dobila dodatna pooblastila pri širšem varovanju državne meje, ki jih bo izvajala pod pogoji, ki so predpisani za policiste. Vojaki bodo tako lahko opozarjali in usmerjali osebe, jim začasno omejili gibanje in sodelovali pri obvladovanju skupin in množic. (Š. P. 2015) Konec februarja, ko je migracijski val že precej pojenjal, je bila vojska z novimi pooblastili napotena na zeleno mejo, zlasti tja, kjer so se pričakovali nezakoniti prestopi.

Republike Slovenije 2015), kar je zahtevala tudi SDS⁸⁹. Predsednik vlade je poudaril, da bo meja »nadzorovana,« a bo ostala »odprta«. (Cerar v Vlada Republike Slovenije 2015) Edini namen postavitve naj bi bil »preprečevanje razpršenosti in usmerjanje prehoda migrantov proti nadzornim vstopnim točkam«. (Vlada Republike Slovenije 2015) Vlada se je namreč bala, da bi lahko na tisoče ljudi ostalo v Sloveniji, kjer bi lahko zaradi zime in nezadostnih bivalnih namestitvev, pomanjkanja hrane, pijače, obleke in oskrbe prišlo do »humanitarne katastrofe«. (Vlada Republike Slovenije 2015) Kljub množici beguncev javnost postavitvi ograje večinsko ni bila naklonjena⁹⁰. Novembra 2015 je SDS po dveh mesecih v javnomnenjskih anketah prevzela vodstvo od SMC, saj ji je uspelo »najbolje unovčiti strah pred begunskim tokom v EU«. (Z. P. 2015) Od konca novembra naprej se je migracijski val v Slovenijo zmanjševal (glej Tabelo 6.7), skoraj toliko migrantov, kot jih je v državo vstopilo, je tudi izstopilo, velika večina je bilo predanih avstrijskim varnostnim organom.

Tabela 6.7: Število prihodov in odhodov v in iz Slovenije

Mesec	Število prihodov migrantov v Slovenijo	Število odhodov migrantov iz Slovenije
(16.-31.) oktober 2015	116.627	98.981
november 2015	164.313	170.387
december 2015 do 12. ure	96.607	96.575
januar 2016	62.785	62.796
februar 2016	34.795	33.666

Vir: Policija (2015; 2016).

Kljub manjšemu številu prihodov migrantov je premier Cerar januarja 2016 predlagal iskanje skupne rešitve za zmanjšanje neregularnih migracij in sicer s tem, da se Republiki Makedoniji pomaga okrepiti mejni nadzor in s tem onemogoči prehod določenih neregularnih migrantov preko grško-makedonske meje. Ob tem je bilo poudarjeno, da bodo tisti, ki so upravičeni do azila, lahko v Evropo prihajali še naprej. Pobuda je bila dobro sprejeta, tako med državami

⁸⁹ Predsednik SDS Janez Janša je dejal, da bi morala država zapreti zeleno mejo, kot je to storila Madžarska. (STA 2015)

⁹⁰ Postavitev žice je oktobra podprlo le 37 odstotkov prebivalcev, kar je sicer precej več kot septembra, ko je idejo podprlo le 12 odstotkov. (Potič 2015a; 2015c)

članicami EU kot državami na balkanski poti, podprla jo je tudi EK (Vlada Republike Slovenije 2016a) in bila tudi uresničena. Premierja pa je večinsko podprlo tudi javno mnenje⁹¹. Vlada (2016b) je februarja sprejela Odlok o določitvi seznama varnih izvornih držav⁹², katerih državljani tako niso upravičeni do mednarodne zaščite. Marca je bil v Državnem zboru sprejet nov zakon o mednarodni zaščiti, ki naj bi bil potreben »zaradi prenosa prava EU v slovenski pravni sistem in s tem uskladitve azilne zakonodaje z drugimi državami članicami EU«. (G. K. 2016b) Zakon je ostro kritizirala AI⁹³. Februarja so generalni direktorji policij držav⁹⁴ na balkanski migracijski poti sprejeli odločitev, da bodo države sprejemale do 580 prebežnikov na dan. Pri sprejemu so upoštevali avstrijske kvote in izkušnje glede zavračanj. (Al. Ma. 2016)

Ko je šel migracijski val že proti koncu, so svoje mnenje o vladni migrantski politiki predstavili tudi vsi trije predsedniki desnih strank⁹⁵ in jo razglasili za grožnjo. Predsednik SDS je izrazil prepričanje, da bi morala vlada preprečiti prihod predvsem mladim moškim, ki jih zavrača tudi Nemčija, saj sploh ne bi smeli priti v nobeno schengensko državo. Svaril je tudi pred teroristično grožnjo. Predsednica NSi je izrazila nasprotovanje sprejemu vsiljene odločitve, komu pomagati, vseeno pa se je zavzela za pomoč tistim, ki bežijo pred smrtjo. Zidanšek pa je izrazil nasprotovanje argumentom, da se prebivalstvo stara in da je potrebna nova delovna sila, saj je v Sloveniji brezposelnih 100 tisoč ljudi. (B. V. 2016)

⁹¹ Dobra polovica Slovencev (54 %) je podprla politiko drastičnega omejevanja begunskega oziroma migracijskega toka skozi Evropo, le četrtina pa je bila proti. (Potič in Pribošič 2016)

⁹² Albanija, Alžirija, Bangladeš, Bosna in Hercegovina, Črna gora, Egipt, Kosovo, Makedonija, Maroko, Srbija, Tunizija in Turčija. (Vlada Republike Slovenije 2016b)

⁹³ AI (2016b) je ta zakon ocenila kot poskus »zmanjšanje prihodov prosilcev za azil in omejevanje njihovega bivanja v Sloveniji«, saj določa, da lahko oblasti prošnjo posameznika zavržejo, če je v Slovenijo prišel prek »prve varne države azila«. Kot »očitno neutemeljena« (AI 2016b) je opredeljena tudi prošnja prosilca za azil, ki prihaja iz »varne države izvora« (AI 2016b), kar je sporno, saj v tem primeru prošnja ni obravnavana individualno in vsebinsko, kot bi morala biti. Zakon uvaja tudi hitre postopke na mejah in oblastem na mejah daje pooblastilo, da o vsaki podani nameri za mednarodno zaščito na mejah odločijo v 14-dnevnem roku, kar bi po mnenju AI zaradi nezadostnega pravnega znanja osebja na mejah lahko vodilo do zavračanja prošenj posameznikov, ki pomoč res potrebujejo. Teh 14 dni bi prosilce za azil zadrževali na mejah in jih v azilne centre premestili le, če v tem času ne bi bilo odločeno o njihovi prošnji. AI (2016b) »opozarja, da pridržanje posameznikov, ki potrebujejo mednarodno zaščito, na lokacijah, ki jih ne smejo zapustiti, pomeni pridržanje«.

⁹⁴ Avstrija, Slovenija, Hrvaška, Srbija in Makedonija.

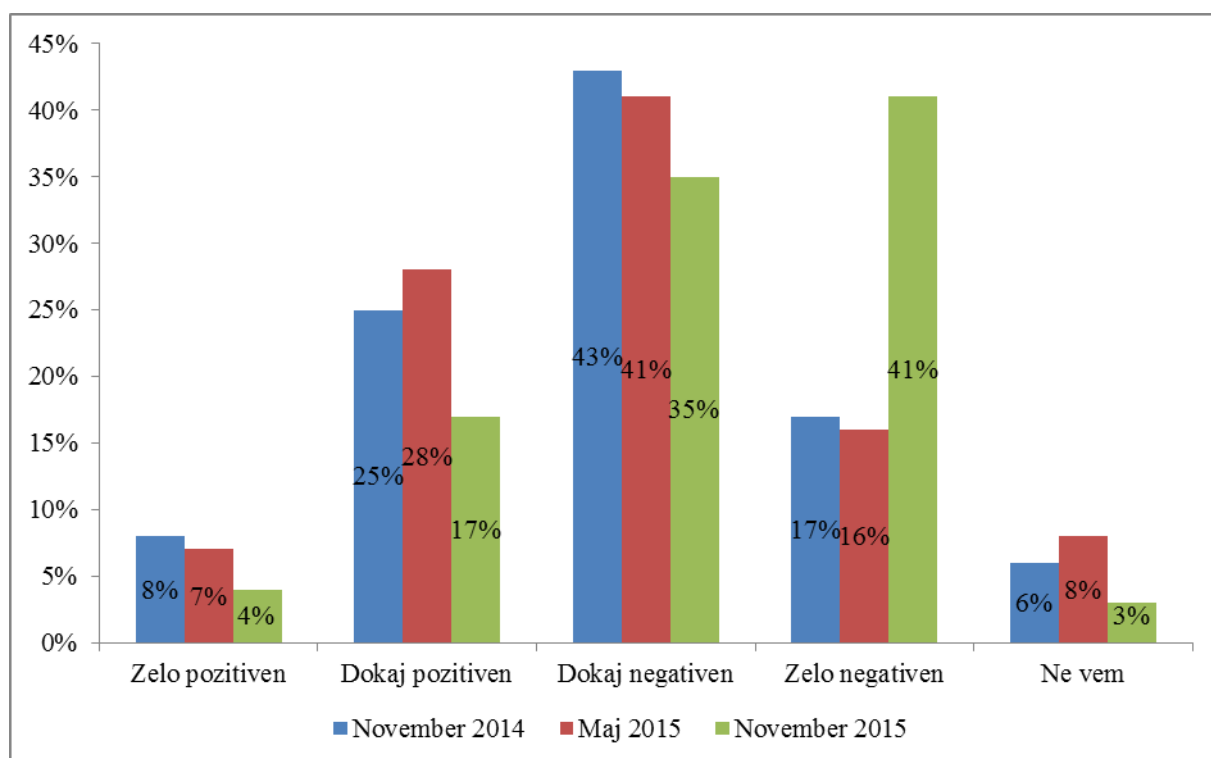
⁹⁵ Predsednik SDS Janez Janša, predsednica NSi Ljudmila Novak in predsednik zunajparlamentarne Slovenske ljudske stranke Marko Zidanšek.

S 5. marcem so se množični prihodi v Slovenijo prenehali. Slovenija se je začela pripravljati na sprejem 567 oseb, ki bodo premeščene iz Italije in Grčije in na trajno preselitev 20 oseb iz tretjih držav. (G. C. in L. L. 2016) To odločitev je podprlo 61 odstotkov Slovencev, 32 % pa jih je bilo proti. Za te begunce je bila predvidena integracija, ki po mnenju dobre polovice anketirancev ne bo uspešna. (Potič 2016) Vprašanje se je nanašalo na begunce iz Bližnjega vzhoda, torej iz večinsko muslimanskih držav, s čimer bi lahko razložili dvom glede integracije. Glede na septembrske rezultate⁹⁶, to pojasnimo tudi s tem, da so Slovenci od beguncev pričakovali, da se bodo vrnil domov takoj, ko bo vrnitev možna in zato morebiti niti ne bi bili zainteresirani za integracijo.

Na ravnanje Slovenije je najbolj vplival odziv Avstrije in veliko število ljudi, ki je v zelo kratkem času prečkalo njeno ozemlje. Opozicija je sicer zagovarjala human pristop, a le do tistih, ki ga res potrebujejo, drugače pa je svarila pred terorizmom in za zgled postavljala Madžarsko. Ekonomska in demografska situacija nista imeli nobene vloge pri odzivu. Javno mnenje, ki je bilo imigraciji nenaklonjeno že prej (glej Graf 6.6), se je v večini le odzivalo na dogajanje, a bolj kot opoziciji sledilo vladi.

⁹⁶ Slovenci so, kot najprimernejši scenarij ob sprejemu večjega števila beguncev, ocenili, da se mora poskrbeti, da se ti čim prej vrnejo v svojo državo (49 %) oziroma, da ostanejo, dokler se ne bi vrnil domov (18 %). (Potič 2015b)

Graf 6.6: Odnos do imigracij iz držav nečlanic EU v Sloveniji

Vir: Prirejeno po Evropski komisiji (2014a; 2015b; 2015c).

7 SPORAZUM EU S TURČIJO

V boju proti nelegalnim migracijam želi EU vzpostaviti sodelovanje s tretjimi državami in tako zajezi pritek migrantov skozi te države. Če tem to uspe, potem je pritisk manjši tudi na zunanje meje EU, saj tranzitne države prevzamejo skrb, da tisti, ki ne izpolnjujejo pogojev, do meje EU sploh ne pridejo. Negativna posledica tega pa je, da je tako otežen dostop do držav članic tudi tistim, ki pogoje za azil izpolnjujejo. Pristop EU k reševanju neregularne migracije predstavlja predvsem preprečevanje in tudi odvrčanje. Odvrčanje je možno doseči tako, da prisilno odstranjuješ neregularne migrante. V primeru, da vedo, da jih bodo vrnil, jih namreč precej sploh ne tvega. Glede na to, da je v času (sirske) begunske krize največ beguncev in migrantov prišlo v Grčijo preko Turčije, je ta država »ena najpomembnejših držav prvega sprejema in tranzita za migrante ter zaradi svoje zemljepisne lege ena glavnih partneric EU pri obvladovanju migracijskih tokov«. (Svet EU 2015, 3) Turčija ima z EU podpisan tudi sporazum o ponovnem sprejemu.

7.1 ZAPRTJE BALKANSKE POTI

Sporazum s Turčijo predstavlja soglasje o tem, da je število migracij treba zmanjšati. Vlade držav članic namreč preprosto ne želijo tvegati, da bi v času, ko gospodarstvo še okreva in se stopnja brezposelnosti počasi približuje tisti pred krizo, sprejemale toliko beguncev, kot jih želi priti. Vlade so namreč tudi pod vplivom (skrajno) desnih strank, ki poudarjajo, da gospodarstvo ne more zaposliti niti vseh svojih državljanov, ki so brez službe, kaj šele, da bi potem lahko zaposlilo množice beguncev in migrantov.

Najbolj pomembno je bilo preprečiti, da bi begunci še naprej prihajali v Grčijo, ki je bila že tako ali tako preobremenjena, še preden je Makedonija na željo Avstrije zaprla mejo med državama. Makedonija je namreč sredi februarja 2016 sporočila, da bo sprejela le toliko ljudi, kolikor jih bo lahko nadaljevalo pot v EU. (T. J. in K. Št. 2016) Tako se je začel uresničevati načrt slovenskega premierja, ki je Makedonijo predstavil kot branik, ki bi preprečil zapiranje meja znotraj schengenskega območja. Seveda je to vplivalo na Grčijo, kjer je nastalo ozko grlo, saj je zgolj od 1. januarja do 22. februarja v Grčijo prišlo kar 102.547 prebežnikov⁹⁷. (T. J. in K. S. 2016) Begunci so namreč še vedno prihajali na grške otoke, a niso mogli več nadaljevati svoje poti proti srednji Evropi. Z zaprtjem makedonsko-grške meje so bile tako razbremenjene države EU in zahodno-balkanske države, potrebno pa je bilo najti še rešitev za razbremenitev Grčije pred novimi prihodi.

Rešitev, ki bi preprečila prihod novih beguncev in migrantov, so iskali skupaj s Turčijo, ki je skupaj z EU sprejela akcijski načrt, ki je v veljavo stopil konec novembra 2015. V skladu z njim je Turčija »odprla svoj trg dela za Sirce s statusom začasne zaščite, predstavila nov režim pridobivanja viz za sirske in druge državljane, okrepila delovanje turške obalne straže in policije ter okrepila posredovanje informacij«. (Evropski svet 2016)

Najpomembnejši del rešitve je dogovor med EU in Turčijo, ki je bil sklenjen 18. marca v Bruslju. Skladno z dogovorom je bilo sklenjeno, da bodo »vsi novi nelegalni migranti« (Evropski svet 2016) in »migranti, ki ne potrebujejo mednarodne zaščite« (Evropski svet 2016), ki so v Grčijo prišli preko Turčije oziroma jih bodo prestregli v turških teritorialnih

⁹⁷ Glede nato, da se je sporazum o vračanju beguncev v Turčijo napovedoval že nekaj časa, je čim več beguncev iz Turčije želelo priti v Grčijo pred 20. marcem 2016, ki je bil določen za presečni datum, saj bi tako lahko ostali v Grčiji.

vodah po 20. marcu, tja tudi vrnjeni. Carrera in Guild (2016) tu poudarita, da pravo EU prepoveduje skupinsko vračanje tujcev in da je potrebno vsako vlogo za azil obravnavati individualno in vsebinsko, kajti vrnitev osebe v Turčijo brez tega je kršitev človekovih pravic. EU je sicer poudarila, da ne bo nobenih skupinskih vračanj, saj to ni v skladu z mednarodnim pravom. Vsi, ki bodo prišli na grške otoke, bodo imeli možnost, da pri grških oblasteh vložijo prošnjo za azil, a če zanj ne bodo zaprosili oziroma bo prošnja zavrnjena, jih bodo vrnili v Turčijo. (Evropski svet 2016)

Samega sporazuma o vračanju migrantov in beguncev se bo sicer težko držati, saj bodo morali, kot poudari Collet (2016), »odločevalci drastično sekati pravne robove, potencialno kršiti pravo EU na področjih, kot sta pridržanje in pravica do pritožbe«. V primeru, da se bo pri uresničevanju spoštovalo mednarodno in evropsko pravo, bo vrnjenih le malo tistih, ki prihajajo, saj jih »85 odstotkov prihaja iz držav z mnogo begunci« (Düvell 2016) in tako niso neregularni migranti ali migranti brez pravice do mednarodne zaščite.

Po pravu EU se trenutno lahko posameznika vrne v dveh primerih. Prvič, če ne zaprosi oziroma ne zadosti pravilom za odobritev azila. Te nelegalne migrante je na podlagi sporazuma o ponovnem sprejemu tako mogoče vrniti v Turčijo. Drugič, če je odločeno, da je posameznik, ki je vložil prošnjo za azil v EU, prišel iz tretje varne države, kjer bi lahko zaprosil in dobil ustrezno zaščito ter ga ne bi vrnili nazaj v domovino. (Collett 2016) Glede na poročila AI (2016c)⁹⁸, da naj bi turške oblasti Sirce vračale v Sirijo, si tako Collet (2016) kot Carrera in Guild (2016) zastavljajo vprašanje, ali je Turčija res tretja varna država, a ostajajo brez odgovora.

Za vsakega sirskega begunca, ki ga bodo vrnili, bodo države članice EU sprejele enega sirskega begunca iz Turčije, pri čemer bodo imeli tisti, ki še niso vstopili ali poskusili vstopiti v EU, prednost. EU je tu sicer postavila omejitev 72 tisoč ljudi. Turčija se je zavezala, da bo sprejela vse potrebne ukrepe za preprečitev novih prihodov z njenega ozemlja v EU. (Evropski svet 2016)

⁹⁸ AI opozarja, da »so turške oblasti skoraj vsak dan od sredine januarja zbirale in izganjale v Sirijo skupine po okrog 100 sirskih moških, žensk in otrok« (AI 2016c), prav tako pa naj bi oblasti preprečevale registracijo. V mejni provinci Hatay so »nekateri ljudi, ki so se želeli registrirati, priprli in jih pod prisilo, skupaj z begunci, ki so jih našli brez registracijskih dokumentov, poslali nazaj v Sirijo«. AI (2016c)

Z uveljavitvijo sporazuma se je balkanska pot dokončno zaprla in množičnih prihod beguncev in migrantov v države EU ni bilo več, saj je bila makedonsko-grška meja zaprta, tveganje poti na grške otoke pa naj ne bi več imelo smisla, saj je bila Turčija že prej razglašena kot tretja varna država, sedaj pa je bilo tako ali tako odločeno, da bo velika večina tja tudi vrnjenih. V Grčiji je tako obtičalo več tisoč beguncev, ki čakajo, da jih bodisi preselijo v druge države članice EU bodisi vrnejo v njihovo domovino ali pa v kakšno tretjo varno državo, preko katere so prišli na njeno ozemlje.

Sporazum predstavlja tudi velik logistični zalogaj, saj bodo morale grške oblasti sprejeti novo zakonodajo, da bodo o vsaki prošnji odločale posamično in omogočile pritožbe na te odločitve. Grčija bo zato potrebovala tudi sodnike iz drugih držav EU, ki bodo obravnavali te pritožbe. (Collett 2016) Po oceni EK Grčija za izvajanje dogovora potrebuje skupaj 4.000 dodatnih ljudi, da bi lahko individualno preverjala vse ljudi, ki prihajajo iz Turčije. (N. Š. in V. L. 2016) Večina naj bi jih prišla iz drugih držav članic, a te se bodo težka odpovedale svojim uradnikom, saj jih potrebujejo v domovini. Več sto prevajalcev in strokovnjakov za obravnavo prošenj za azil naj bi prispevala tudi EK. Problem je tudi, da so za vzpostavitev registriranih kriznih točk v Grčiji potrebovali več kot šest mesecev, saj enostavno ni bilo primerne infrastrukture. Zaradi dejstva, da se te krizne točke vse bolj spreminjajo v centre za pridržanje, se pojavlja »tveganje za izgubo osnovne praktične podpore mednarodnih in nevladnih organizacij«, saj so se te že umaknile zaradi »skrbi glede pogojev in kršitev pravic, ki izhajajo iz tega«. (Collett 2016)

8 ZAKLJUČEK

Namen diplomske naloge je bil odgovoriti na vprašanje, kateri zunanje in notranje politični dejavniki vplivajo na odnos držav do skupne migracijske in azilne politike. To sem analiziral na podlagi treh izbranih držav, ki ležijo na balkanski poti, v času, ko je bil begunsko-migracijski val največji, torej med septembrom 2015 in februarjem 2016, ko se z zaprtjem makedonsko-grške meje zapre tudi ta pot.

Zelo pomemben zunanji dejavnik je državljanska vojna v Siriji, ki je v beg pognala milijone prebivalcev in tako povzročila begunsko krizo, kakršne Evropa ni doživela že od konca druge

svetovne vojne. Državljanji Sirije, Irčani, Afganistanci in Eritreji so najpogostejši prosilci za azil v EU. Zaradi svoje geografske lege je EU na jugu in vzhodu obdana s (potencialnimi) kriznimi žarišči, tako da se bo morala pripraviti na stalne begunske krize. Prav tako je pomembno, kako obširna je kriza. Več sto tisoč beguncev, ki so prišli v obdobju zgolj nekaj mesecev, je velik zalogaj tudi za skoraj 500 milijonsko EU. Glede na to, da je azilna politika nastala na podlagi izkušenj iz jugoslovanske begunske krize, sedaj ni pričakovati, da se bo pravni okvir EU korenito spreminjal. Sirska begunska kriza je zagotovo pokazala omejitve skupnih rešitev na podlagi migracij in azila. Odnos držav se je ob tem spremenil tako, da so zaostrovale svojo domačo azilno zakonodajo in jo (še) bolj približevale minimalnim standardom, ki jih predpisujejo direktive EU.

Drugi, enako pomemben, zunanji dejavnik pa so tudi ravnanja drugih držav. Po balkanski poti se je namreč toliko beguncev odpravilo, ker Grčija ni bila sposobna izvajati ne schengenskega ne dublinskega sistema. To je pomenilo, da so bile zunanje meje EU zelo prepustne in begunci oziroma migranti so lahko prišli do Madžarske. Ta država je bila zagovornica strogega pristopa pri izvajanju obeh sistemov in je zaradi tega celo postavila ograjo. Do najbolj pomembnega preobrata je prišlo, ko sta Nemčija in Avstrija brezpogojno odprli mejo ter sprejeli begunce, ki so čakali na Madžarskem. To je poslalo signal, da bodo vsi lahko prišli v Nemčijo, zato se je val okrepil. Vse države na poti do Nemčije so se zato soočile z velikim številom ljudi, ki so prečkali njihovo ozemlje. Madžarska se je s postavitvijo ograje zaščitila pred begunsko-migracijskim valom in ga preusmerila prek Hrvaške v Slovenijo in Avstrijo. Vse tri države so se znašle v situaciji, ko jih je mesečno prečkalo več deset tisoč oseb. Ko je tudi Nemčija začela omejevati vstop, sta se tudi Avstrija in Slovenija ogradili, saj sta želeli preprečiti, da bi na njunem ozemlju ostalo preveč beguncev in migrantov, ki ne bi mogli naprej v Nemčijo. Slovenija in Avstrija sta predlagali in dosegli zaprtje makedonsko-grške meje, kar je Grčijo spremenilo v velikansko krizno točko.

Samo število beguncev in migrantov, ki so jih druge države bodisi "vabile" bodisi jih niso bile sposobne zadržati na svojem ozemlju, je imelo močan vpliv na politiko na nacionalni ravni. Desne stranke so strah pred drugimi zelo učinkovito uporabile za višanje javnomnenjske podpore. Opozicijska desnica v izbranih državah si je za zgled postavila predvsem ravnanje Madžarske in zagovarjala postavitev ograje ter strog nadzor nad tem, kdo vstopa v državo. Stranke desnice so migracije povezovale s terorizmom in kriminalom ter tako širile strah. Pri

tem so se lahko sklicevale na napad v Parizu in spolne napade v Nemčiji. Tudi vladi Avstrije in Slovenije sta kasneje postavili ograjo in pri odzivu sledili diskurzu desnice, a na bolj subtilen način. Odziv desnice je bil tisti dejavnik, ki je narekoval tempo tudi ukrepanju vlad.

Demografska situacija proti pričakovanjem ni igrala nobene vloge, čeprav se število prebivalcev na Madžarskem manjša, v Avstriji in Sloveniji pa raste le zaradi priseljevanja. Demografska situacija je sicer imela vlogo v političnem diskurzu, vendar le toliko, da se je z njo pojasnilo, zakaj priseljevanje ni možno. Omenim lahko tudi, da je demografska situacija vplivala na odločitev beguncev oziroma migrantov, da za azil zaprosijo raje v Avstriji kot pa v drugih dveh državah. Avstrija ima namreč migrantsko tradicijo, kar pomeni, da v njej živi več tujega ali tujerodnega prebivalstva.

Tako kot za demografsko situacijo sem pričakoval, da bo pomemben dejavnik tudi ekonomska situacija, a znova ni bilo tako. Vse tri države se soočajo s pomanjkanjem določenih poklicev, ki bi ga lahko zapolnili begunci iz Sirije in Afganistana, saj je kar 29 odstotkov Sircev dokončalo univerzo, 23 % pa jih ima visokošolsko izobrazbo (Visoki komisariat Združenih narodov za begunce 2016c, 2), med begunci iz Afganistana je takih z univerzitetno diplomo le 13 odstotkov, četrtna pa jih je dokončala visoko šolo. (Visoki komisariat Združenih narodov za begunce 2016č, 2) Zanimivo je, da je pri Afganistancih najpomembnejši razlog za izbiro ciljne države izobraževanje (47 %) (Visoki komisariat Združenih narodov za begunce 2016č, 4), pri Sircih pa je to na drugem mestu (22 %). (Visoki komisariat Združenih narodov za begunce 2016c, 4) Begunci iz teh dveh držav bi z zagotovitvijo zaposlitve namreč dobili možnost integracije v družbo. Pri tem je seveda treba poudariti, da so kljub izboljšanju ekonomskih kazalcev države še vedno okrevale po gospodarski krizi in je bilo nezaposlenega kar nekaj domačega prebivalstva, ki pa priložnosti, ki jih trg dela ponuja, ni izkoristilo. In razlog? Trg dela v EU ni omogočal dovolj hitre prekvalifikacije in dovolj učinkovitega izobraževanja delovne sile, zato je prišlo do svojevrstnega strukturnega primanjkljaja delovne sile, ki ga lahko zapolnijo le migracije. (Bešter in drugi 2003, 59) A pri tej krizi v veliki večini ne gre za prostovoljni odhod iz domovine, ampak za odhod v strahu za lastno življenje. Pri ekonomski situaciji morda velja omeniti, da je razlog, zakaj so se prosilci za azil prošnjo odločili vložiti v Avstriji in ne v ostalih dveh državah ta, da je ena od bogatejših držav EU, ki ima precej radodarno socialno politiko.

Javno mnenje, ki sicer ni naklonjeno imigraciji iz držav članic EU, ne vpliva pomembno na ravnanje strank na oblasti, temveč se bolj kot ne zgolj odziva na dogajanje. Politika želi na javno mnenje namreč vplivati (politična propaganda na Madžarskem). A ji to ne uspe vedno.

Skupna azilna politika EU ne bi smela biti zgolj 28 nacionalnih azilnih zakonov, temelječih na minimalnih standardih, ki jih podajajo EU direktive. Da bi res lahko govorili o skupni politiki, bi potrebovali popolno poenotenje azilne zakonodaje, torej, da bi povsem enaka pravila glede azila veljala v vseh državah članicah. To bi povečalo tudi predvidljivost odločitve o (ne)ugoditvi enake prošnje za azil v različnih državah članicah. Begunci so namreč dobro poučeni in vedo, v kateri državi so možnosti za ugodno rešitev prošnje večje. Premik v to smer bi pomenil, da bi se zmanjšal vpliv domačih političnih elit in vsakokratnih izrednih razmer, kakršna je sedanja kriza. Politiko na evropski ravni je namreč težje spremeniti kot na državni. To je hkrati pozitivno in negativno, saj že sam sprejem traja več let, kajti potrebno je uskladiti 28 različnih pogledov na problematiko, hkrati pa sta v proces sprejemanja vključena tudi EK in EP. Na popolno poenotenje sicer ni računati, saj gre še zmeraj za zvezo držav, zato je potreben kompromis, ki ponavadi pomeni pristanek na minimalnih skupnih imenovalcih.

Na ravni EU bi bilo treba azilno in migracijsko politiko bolj učinkovito povezati tudi z ostalimi skupnimi politikami, saj o tem ni mogoče odločati zgolj v okviru notranjih zadev in pravosodja, seveda pa bi bilo pri tem treba upoštevati tudi skupno zunanjo in varnostno politiko EU. Res je sicer, da je tako zato, ker mora Svet EU te zadeve obravnavati kot del notranjih zadev, saj gre za vstop na ozemlje EU in tu se obravnava begunca tudi izvrši. A obravnavanje posamezne politike kot "otok" zase je ozkogledno, konec koncev so migracije tudi stvar pomorskega prava, saj veliko beguncev pride prav po morju.

Nacionalna azilna politika ne bi smela biti zgolj zadovoljitev minimalnih standardov, ki jih postavlja EU, temveč bi morala biti bolj humana. Spremembe v času kriz niso namreč nikoli dobre, saj se sprejemajo pod vtisom trenutnega dogajanja in ne upoštevajo širše slike. Azilni postopki morajo biti hitri in učinkoviti, a begunci v tem času ne smejo biti prisilno pridržani. Deloma so problematični tudi seznam varnih držav, saj ti niso vedno najbolj v skladu z realnim stanjem v državah, ki so nanje uvrščene. Turčija, ki je na seznamu, naj bi tako kršila pravilo nevračanja.

Na nacionalni ravni bi bilo potrebno slediti dobrim zgledom o zasebnem sponzorstvu beguncev. Države bi lahko svojo zakonodajo ustrezno prilagodile in vključile možnost za ta ukrep, ki je eden od zakonitih možnosti vstopa. Tako bi namreč begunci dobili večjo možnost za integracijo in samostojno življenje izven begunskih centrov. S tem, ko bi se interakcija med begunci in lokalnim prebivalstvom povečala, bi se namreč okrepila tudi zavest javnosti, da gre za ljudi, ki so morali svojo domovino zapustiti zaradi ogroženosti svojega življenja. Tak program ima v EU že Nemčija, preizkušajo pa ga tudi na Irskem in v Veliki Britaniji. (Kosec 2016) Države bi morale tudi omogočiti, da se begunci čim prej zaposlijo in tako postanejo aktivni del družbe. V beguncih je namreč potrebno videti potencial in ne zgolj strošek, ki še dodatno bremeni državni proračun.

Kratkoročnih sprememb azilne politike na ravni EU v tej krizi ni pričakovati, srednjeročno pa bi morala omogočiti, da se beguncem v državah tranzita zagotovi kar se da normalno življenje. Tistim, ki vseeno želijo v EU in so do tega upravičeni, pa bi morala EU omogočiti, da pridejo, vendar ne s pomočjo tihotapcev pač pa z možnostjo zakonitega vstopa, ne da bi morali priti do meje EU. Gre torej za preselitev iz varnih držav tranzita. Dolgoročno pa bi bila zagotovo najboljša rešitev enotna evropska azilna zakonodaja, ki bi veljala na celotnem ozemlju EU.

9 LITERATURA

1. A. Č. in Al. Ma. 2015. *Györkös Žnidarjeva: Nenadzorovan migracijski naval bi lahko ogrozil notranjo varnost*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/gyoerkoes-znidarjeva-nenadzorovan-migracijski-naval-bi-lahko-ogrozil-notranjo-varnost/374220> (4. julij 2016).
2. Al. Ma. 2015a. *EU in begunci: Obveznih kvot ne bo*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/evropska-unija/eu-in-begunci-obveznih-kvot-ne-bo/368439> (18. avgust 2016).
3. --- 2015b. *Izredna seja o begunski krizi bo deloma zaprta za javnost*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/izredna-seja-o-begunski-krizi-bo-deloma-zaprta-za-javnost/374507> (4. julij 2016).
4. --- 2015c. *SDS: Slovenija ni pripravljena na trenutek, ko bosta Nemčija in Avstrija zaprli meje*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/sds-slovenija-ni-pripravljena-na-trenutek-ko-bosta-nemcija-in-avstrija-zaprli-meje/374619> (25. junij 2016).
5. --- 2016. *Dogovor policij balkanske poti: do 580 prebežnikov dnevno*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/begunska-kriza/dogovor-policij-balkanske-poti-do-580-prebeznikov-dnevno/386809> (30. junij 2016).
6. Ames, Paul. 2016. *Portugal to Syrians: Come West*. Dostopno prek: <http://www.politico.eu/article/portugal-to-syrians-come-west-refugee-crisis-portuguese-prime-ministerantonio-costa/> (26. avgust 2016).
7. Amnesty International. 2015. *Madžarska: Zaradi spremembe zakona o azilu ogroženih več deset tisoč ljudi*. Dostopno prek: <http://www.amnesty.si/madzarska-zaradi-spremembe-zakona-o-azilu-ogrozenih-vec-deset-tisoc-ljudi.html> (9. junij 2016).
8. --- 2016a. *Od kod prihajajo begunci in zakaj zapuščajo domove?*. Dostopno prek: <http://www.amnesty.si/zakaj-bezijo> (11. julij 2016).

9. --- 2016b. *Nova azilna zakonodaja bo povzročila kršitve pravic beguncev in prosilcev za azil.* Dostopno prek: <http://www.amnesty.si/nova-azilna-zakonodaja-bo-povzrocila-krsitve-pravic-beguncev-in-prosilcev-za-azil.html> (25. junij 2016).
10. --- 2016c. *Turčija množično nezakonito vrača begunce v Sirijo, kar kaže na usodne pomanjkljivosti dogovora med EU in Turčijo.* Dostopno prek: <http://www.amnesty.si/turcija-vracanje-sirija> (23. julij 2016).
11. *Amsterdamska pogodba- Amsterdam Treaty* . 1992. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlImpid=200424> (7. avgust 2016).
12. A. P. J. in B. T. 2015. *V Avstrijo prispelo 10.000 prebežnikov, napoveduje vračanje v Slovenijo in na Hrvaško.* Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/v-avstrijo-prispelo-10-000-prebeznikov-napoveduje-vracanje-v-slovenijo-in-na-hrvasko/374395> (30. junij 2016).
13. Associated Press. 2015. Hungary's premier rejects immigration, multicultural society. *Daily Mail*, 27. februar. Dostopno prek: <http://www.dailymail.co.uk/wires/ap/article-2972321/Hungarys-premier-rejects-immigration-multicultural-society.html> (14. junij 2016).
14. A. P. J. in K. S. 2015. *Madžarska nenapovedano postavila ograjo na meji s Slovenijo.* Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/madzarska-nenapovedano-postavila-ograjona-meji-s-slovenijo/374735> (9. junij 2016).
15. A. V. 2016a. *Avstrija bo občutno omejila dostop do azila.* Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/begunska-kriza/avstrija-bo-obcutno-omejila-dostop-do-azila/389422> (1. julij 2016).
16. --- 2016b. *Avstrija zaostri la azilne pogoje, ograja na Brennerju?* Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/avstrija-zaostri-la-azilne-pogoje-ograjona-brennerju/391733> (1. julij 2016).

17. Bade, Klaus J. 2005. *Evropa v gibanju: Migracije od poznega 18. stoletja do danes*. Ljubljana: Modra založba.
18. BBC. 2014. *UN says Islamic State imposing rule of terror in Syria*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-30056855> (13. julij 2016).
19. --- 2015. *Migrant crisis 'a German problem' - Hungary's Orban*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-europe-34136823> (9. junij 2016).
20. Bešter, Romana, Aleš Drolc, Bogomir Kovač, Silva Mežnarić, Simona Zavratnik Zimic. 2003. *Migracije, globalizacija, Evropska unija*. Ljubljana: Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije.
21. Boda, Daniella in Bori Simonovits. 2016. Reasons for Flight: Does It Make a Difference? V *The Social Aspectsts of the 2015 Migration Crisis in Hungary*, ur. Bori Simonovits in Anikó Bernát, 48–57. Dostopno prek: http://www.tarki.hu/hu/news/2016/kitekint/20160330_refugees.pdf (8. junij 2016).
22. Boswell, Christina in Geddes, Andrew. 2011. *Migration and Mobility in the European Union*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
23. Brankovič, Jure. *Dobra polovica podpira sprejem, tretjina bi begunce usmerila k odgovornim in bogatim*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/dobra-polovica-podpira-sprejem-tretjina-bi-begunce-usmerila-k-odgovornim-in-bogatim/374105> (25. junij 2016).
24. B. T. 2015a. *Evropska unija za rešitev krize s prebežniki v Sredozemlju predlaga sistem kvot*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/evropska-unija/evropska-unija-za-resitev-krize-s-prebezniki-v-sredozemlju-predlaga-sistem-kvot/364802> (18. avgust 2016).
25. --- 2015b. *Faymann: Pričakujemo, da Nemčija ne bo zaprla meje z Avstrijo*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/faymann-pricakujemo-da-nemcija-ne-bo-zaprla-meje-z-avstrijo/375127> (2. julij 2016).

26. B. T. in B. V. 2015. *Po EU-ju se širi nadzor meja. Po Nemčiji v nadzor tudi številne druge države.* Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/po-eu-ju-se-siri-nadzor-meja-po-nemciji-v-nadzor-tudi-stevilne-druge-drzave/373966> (30. junij 2016).
27. B. T. in G. V. 2015. *Avstrija je poostrila nadzor na meji s Slovenijo.* Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/avstrija-je-poostrila-nadzor-na-meji-s-slovenijo/374166> (30. junij 2016).
28. B. V. 2015a. *Madžarska vozi prebežnike do Avstrije. Žična ograja ob celotni meji s Srbijo.* Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/madzarska-vozi-prebeznike-do-avstrije-zicna-ograj-ob-celotni-meji-s-srbijo/374033> (9. junij 2016).
29. --- 2015b. *Tudi Avstrija zastruje azilno zakonodajo, uvaja začasni azil.* Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/tudi-avstrija-zastruje-azilno-zakonodajo-uvaja-zacasni-azil/377699> (30. junij 2016).
30. --- 2016. *Politična desnica: Vladna migrantska politika ogroža prihodnost Slovencev.* Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/politicka-desnica-vladna-migrantska-politika-ogroza-prihodnost-slovencev/387059> (27. junij 2016).
31. B. V. in K. Št. 2015. *Avstrija: Žrtve v najdenem tovornjaku mrtve že najmanj en dan.* Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/avstrija-zrtve-v-najdenem-tovornjaku-mrtve-ze-najmanj-en-dan/372618> (30. junij 2016).
32. Carrera, Sergio in Elspeth Guild. 2016. *EU-Turkey plan for handling refugees is fraught with legal and procedural challenges.* Dostopno prek: <https://www.ceps.eu/publications/eu-turkey-plan-handling-refugees-fraught-legal-and-procedural-challenges> (13. avgust 2016).
33. Cerar, Gregor. 2015. *Ali lahko zastaranje afere Patria in begunska kriza povzročita politično krizo?.* Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/ali-lahko-zastaranje-afere-patria-in-begunska-kriza-povzrocita-politico-krizo/373787> (21. avgust 2016).

34. Cherubini, Francesco. 2015. *Asylum Law in the European Union*. London in New York: Routledge.
35. CIA. 2016. *The World Factbook: Austria*. Dostopno prek: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/au.html> (8. julij 2016).
36. Collett, Elizabeth. 2016. *The Paradox of the EU-Turkey Refugee Deal*. Dostopno prek: <http://www.migrationpolicy.org/news/paradox-eu-turkey-refugee-deal> (23. julij 2016).
37. *Council Regulation (EC) No 2317/95 of 25 September 1995 determining the third countries whose nationals must be in possession of visas when crossing the external borders of the Member States*. Official Journal L 234. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995R2317:EN:HTML> (13. avgust 2016).
38. Čibej, Boris. 2015a. Begunci pomagajo modrim. *Delo*, 27. september. Dostopno prek: <http://www.delo.si/svet/sosescina/begunci-pomagajo-modrim.html> (9. julij 2016).
39. --- 2015b. Na Madžarskem ni problem imigracija, temveč emigracija. *Delo*, 19. november. Dostopno prek: <http://www.delo.si/svet/ekonomija/na-madzarskem-ni-problem-imigracija-temvec-emigracija.html> (18. avgust 2016).
40. --- 2015c. Orbán: Za nas je begunska kriza rešena. *Delo*, 11. november. Dostopno prek: <http://www.delo.si/svet/sosescina/orban-za-nas-je-begunska-kriza-resena.html> (9. julij 2016).
41. Dernovšek, Igor. 2016. Deficitarni poklici: Nizke plače, a redna in stabilna zaposlitev. *Objektiv*, 14. maj. Dostopno prek: <https://www.dnevnik.si/1042735601> (10. avgust 2016).
42. *Direktiva Sveta z dne 15. oktobra 1968 o odpravi omejitev gibanja in prebivanja v Skupnosti za delavce držav članic in za njihove družine*. Ur. l. ES L 257/13. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:31968L0360> (6. avgust 2016).

43. *Direktiva Sveta 2001/55/ES z dne 20. julija 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj in posledic za države članice pri sprejemanju takšnih oseb.* Ul. l. EU L 212/12. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32001L0055> (16. avgust 2016).
44. *Direktiva 2008/115/ES EP in Sveta z dne 16. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav.* Ur. l. EU L 348/98. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0115&from=SL> (10. avgust 2016).
45. *Direktiva Sveta 2009/50/ES z dne 25. maja 2009 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namene visokokvalificirane zaposlitve.* Ur. l. EU L 155/17. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:155:0017:0029:sl:PDF> (10. avgust 2016).
46. *Direktiva 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite.* Ur. l. EU L 337/9. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=celex%3A32011L0095> (10. avgust 2016).
47. *Direktiva 2011/98/EU EP in Sveta z dne 13. decembra 2011 o enotnem postopku obravnavanja vloge za enotno dovoljenje za državljane tretjih držav za prebivanje in delo na ozemlju države članice ter o skupnem nizu pravic za delavce iz tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici.* Ur. l. EU L 343/1. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0098&from=SL> (10. avgust 2016).
48. *Direktiva 2013/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite.* Ur. l. EU L 180/60. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=celex%3A32013L0032> (10. avgust 2016).

49. *Direktiva 2013/33/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito.* Ur. l. EU L 180/96. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/?uri=celex%3A32013L0033> (10. avgust 2016).
50. *Direktiva 2014/36/EU EP in Sveta z dne 26. februarja 2014 o pogojih za vstop in bivanje državljanov tretjih držav zaradi zaposlitve sezonskih delavcev.* Ur. l. EU L 94/375. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2014:094:FULL&from=SL> (10. avgust 2016).
51. *Direktiva 2014/66/EU EP in Sveta z dne 15. maja 2014 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav v okviru premestitev znotraj podjetja.* Ur. l. EU L 157/1. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0066&from=EN> (10. avgust 2016).
52. Državna volilna komisija. 2014. *Predčasne volitve v Državni zbor 2014.* Dostopno prek: <http://volitve.gov.si/dz2014/> (15. junij 2016).
53. Düvell, Franck. 2016. *The EU's Deal With Turkey Is a No-Win Situation.* Dostopno prek: <http://fortune.com/2016/03/22/eu-turkey-deal-no-win-situation/> (21. avgust 2016).
54. *Enotni evropski akt – Single European Act.* 1986. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pravniRedEUTemeljniAktiEU;jsessionid=oiYzoxM++sL6Tq12Jeo0CldT> (6. avgust 2016).
55. European Council on Refugees and Exiles. 2013. *The Dublin II Regulation Lives on Hold - Full Comparative Report.* Dostopno prek: <http://www.refworld.org/docid/513ef9632.html> (27. maj 2016).
56. Eurostat. 2016a. *Employment rate by sex (%), 2000-2015.* Dostopno prek: http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=t2020_10&plugin=1 (21. junij 2016).

57. --- 2016b. *Unemployment by sex and age - annual average*. Dostopno prek: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_a&lang=en (21. junij 2016).
58. Evropska komisija. 2007. *Zelena knjiga o prihodnjem skupnem evropskem azilnem sistemu*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52007DC0301> (31. maj 2016).
59. --- 2011. *Migrants in Europe - A statistical portrait of the first and second generation*. Dostopno prek: <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-statistical-books/-/KS-31-10-539> (31. maj 2016).
60. --- 2014a. *Public Opinion*. Dostopno prek: <http://ec.europa.eu/COMMMFrontOffice/PublicOpinion/index.cfm/Chart/getChart/themeKy/59/groupKy/279> (8. junij 2016).
61. --- 2014b. *Public Opinion*. Dostopno prek: <http://ec.europa.eu/COMMMFrontOffice/publicopinion/index.cfm/Chart/getChart/themeKy/27/groupKy/174> (8. junij 2016).
62. --- 2015a. *Schengensko območje*. Dostopno prek: ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/schengen_brochure/schengen_brochure_dr3111126_sl.pdf (20. maj 2016).
63. --- 2015b. *Public Opinion*. Dostopno prek: <http://ec.europa.eu/COMMMFrontOffice/PublicOpinion/index.cfm/Chart/getChart/themeKy/59/groupKy/279> (8. junij 2016).
64. --- 2015c. *Public Opinion*. Dostopno prek: <http://ec.europa.eu/COMMMFrontOffice/PublicOpinion/index.cfm/Chart/getChart/themeKy/59/groupKy/279> (8. junij 2016).
65. --- 2015č. *Public Opinion*. Dostopno prek: <http://ec.europa.eu/COMMMFrontOffice/publicopinion/index.cfm/Chart/getChart/themeKy/27/groupKy/174> (8. junij 2016).
66. --- 2015d. *Begunska kriza: odločno ukrepanje Evropske komisije*. Dostopno prek: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5596_sl.htm (17. avgust 2016).

67. --- 2015e. *Determining labour shortages and the need for labour migration from third countries in the EU - Synthesis Report for the EMN Focussed Study 2015*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-is-new/news/news/2015/20151111_2_en.htm (19. avgust 2016).
68. --- 2015f. *Napredek Evropske komisije v zvezi z agendo o migracijah*. Dostopno prek: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5039_sl.htm (17. avgust 2016).
69. --- 2015g. *Akcijski načrt EU o vračanju*. Dostopno prek: ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package/docs/communication_from_the_ec_to_ep_and_council_-_eu_action_plan_on_return_sl.pdf (22. avgust 2016).
70. --- 2015h. *EU-Turkey joint action plan*. Dostopno prek: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5860_en.htm (18. julij 2016).
71. *Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic – European Convention on Human Rights*. 1950. Dostopno prek: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_SLV.pdf (10. avgust 2016).
72. Evropski parlament. 1999. *Presidency Conclusions, Tampere European Council 15 and 16 October 1999*. Dostopno prek: http://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm (27. avgust 2016).
73. --- 2016a. *Azilna politika*. Dostopno prek: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sl/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.12.2.html (20. maj 2016).
74. --- 2016b. *Politika priseljevanja*. Dostopno prek: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sl/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.12.3.html (20. maj 2016).
75. Evropski svet. 1989. *European Council: Madrid 26 and 27 June 1989*. Dostopno prek: www.statewatch.org/semDOC/assets/files/keytexts/ktch1.pdf (8. avgust 2016).

76. --- 2016. *EU-Turkey statement*, 18 March 2016. Dostopno prek: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/> (23. julij 2016).
77. Federal Chancellery. 2015. *Federal Chancellor Werner Faymann: "We will not leave anyone in need of protection in the lurch"*. Dostopno prek: https://www.bka.gv.at/site/cob__60505/currentpage__0/7730/default.aspx (4. julij 2016).
78. Fortun, Nina. 2014. *Pravni položaj beguncev v mednarodnem pravu*. Diplomaska naloga. Maribor: Pravna fakulteta.
79. Frontex. 2016. *Western Balkan route*. Dostopno prek: <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/western-balkan-route/> (8. junij 2016).
80. G. C. 2016. *Izjava, da želijo prebežniki zaprositi za azil v Avstriji ali Nemčiji, več ne zadošča*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/begunska-kriza/izjava-da-zelijo-prebezniki-zaprositi-za-azil-v-avstriji-ali-nemciji-vec-ne-zadosca/385796> (1. julij 2016).
81. G. C., G. K. in Sa. J. 2015. *Cerar miri, da je Slovenija pripravljena na večje število beguncev*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/cerar-miri-da-je-slovenija-pripravljena-na-vecje-stevilo-beguncev/372664> (4. julij 2016).
82. G. C. in L. L. 2016. Šefic: *Med aprilom in septembrom bomo premestili 567 beguncev*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/sefic-med-aprilom-in-septembrom-bomo-premestili-567-beguncev/387849> (4. julij 2016).
83. G. C., Sa. J., A. Č. 2016. *Avstrija z meje s Slovenijo umika 200 policistov*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/begunska-kriza/avstrija-z-meje-s-slovenijo-umika-200-policistov/387752> (2. julij 2016).
84. Geddes, Andrew. 2000. *Immigration and European integration: towards fortrees Europe*. Manchester in New York: Manchester University Press.

85. G. K. 2016a. *Avstrijski minister Kurz bi množično vračal prebežnike v Slovenijo*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/avstrijski-minister-kurz-bi-mnozicno-vracal-prebeznike-v-slovenijo/384193> (1. julij 2016).
86. --- 2016b. *Veljati je začela nova, rahlo zaostrena azilna zakonodaja*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/veljati-je-zacela-nova-rahlo-zaostrena-azilna-zakonodaja/391454> (4. julij 2016).
87. --- 2016c. *Avstrijski kancler bi zavračal ekonomske migrante na slovenski meji*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/begunska-kriza/avstrijski-kancler-bi-zavracal-ekonomske-migrante-na-slovenski-meji/383156> (4. julij 2016).
88. G. K. in Al. Ma. 2016. *Dogovor policij na balkanski poti: vstop samo še za tiste z vojnih območij*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/begunska-kriza/dogovor-policij-na-balkanski-poti-vstop-samo-se-za-tiste-z-vojnih-obmocij/386170> (1. julij 2016).
89. G. V. 2015. *Socialdemokrati ubranili dolgoletno oblast na Dunaju*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/socialdemokrati-ubranili-dolgoletno-oblast-na-dunaju/376081> (2. julij 2016).
90. --- 2016. *Avstrija bo z oglasno kampanjo v Afganistanu odvracala prebežnike*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/begunska-kriza/avstrija-bo-z-oglasno-kampanjo-v-afganistanu-odvracala-prebeznike/387143> (1. julij 2016).
91. G. V. in B. V. 2016. *Foto: Iraška vojska vstopila v Faludžo in naj bi se pomikala proti središču mesta*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/foto-iraska-vojska-vstopila-v-faludzo-in-naj-bi-se-pomikala-proti-srediscu-mesta/394336> (12. julij 2016).
92. G. V. in K. S. 2013. *Avstrijska koalicija kljub manjši podpori ohranja večino*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/avstrijska-koalicija-kljub-manjsi-podpori-ohranja-vecino/318878> (4. julij 2016).

93. --- 2015. *Erdogan: Evropa spremenila Sredozemlje v migrantsko pokopališče*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/erdogan-evropa-spremenila-sredozemlje-v-migrantsko-pokopalisce/373099> (8. junij 2016).
94. G. V. in K. Št. 2015a. *Madžarska politike do beguncev le ne bo zaostila, mejno ograjo bo gradila*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/evropska-unija/madzarska-politike-do-beguncev-le-ne-bo-zaostila-mejno-ograj-bo-gradila/368235> (8. junij 2016).
95. --- 2015b. *Foto: "Odločitev Merklove je bila napačna"*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/foto-odlocitev-merklove-je-bila-napacna/373342> (14. junij 2016).
96. *Heute*. 2015a. Flüchtlingskrise: Nur 18 Prozent für Grenzkontrollen, 7. september. Dostopno prek: <http://www.heute.at/news/politik/Fluechtlingskrise-Nur-18-Prozent-fuer-Grenzkontrollen;art23660,1208483> (8. julij 2016).
97. --- 2015b. Hilfe für Flüchtlinge ja, aber mit klaren Regeln!, 5. november. Dostopno prek: <http://www.heute.at/news/politik/Hilfe-fuer-Fluechtlinge-ja-aber-mit-klaren-Regeln;art23660,1230544> (6. julij 2016).
98. Hungarian Central Statistical Office. 2016a. *Population census 2011*. Dostopno prek: http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tables_regional_00 (22. junij 2016).
99. --- 2016b. *Per capita gross domestic product (GDP) (1995–) – ESA2010*. Dostopno prek: https://www.ksh.hu/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_qpt016.html (22. junij 2016).
100. Hungarian Spectrum. 2015. *Hate campaign against immigrants, rev. 2.0*. Dostopno prek: <http://hungarianspectrum.org/2015/06/02/hate-campaign-against-immigrants-rev-2-0/> (14. junij 2016).
101. Hungarian Government. 2015a. *National consultation on immigration to begin*. Dostopno prek: <http://www.kormany.hu/en/prime-minister-s-office/news/national-consultation-on-immigration-to-begin> (9. junij 2016).

- 102.--- 2015b. *The EU must help protect Greece's borders*. Dostopno prek: <http://www.kormany.hu/en/the-prime-minister/news/the-eu-must-help-protect-greece-s-borders> (8. junij 2016).
- 103.Ibolya, Tamás. 2015. *Hungary's refugee policy: fencing off the country*. Dostopno prek: <https://www.opendemocracy.net/can-europe-make-it/tam%C3%A1s-ibolya/hungary%E2%80%99s-refugee-policy-fencing-off-country> (14. junij 2016).
- 104.Inštitut za trajnostni razvoj. 2007. *Lizbonska pogodba 10 razumljivih povzetkov*. Dostopno prek: http://www.itr.si/uploads/-/iC/-HiCxItRcOW77S9rTiLQQ/Lizbonska_Pogodba_10_povzetkov_ITR_koncni.pdf (20. maj 2016).
- 105.Jansen, Michael. 2015. Syria, Iraq and Eritrea: why people are fleeing. *The Irish Times*, 11. september. Dostopno prek: <http://www.irishtimes.com/news/world/europe/syria-iraq-and-eritrea-why-people-are-fleeing-1.2347795> (13. julij 2016).
- 106.Jastram, Kate in Kathleen Newland. 2001. *Family Unity and Refugee Protection*. Dostopno prek: <http://www.unhcr.org/3bd3d4a14.pdf> (9. avgust 2016).
- 107.Jenko, Miha. 2016. »Ne predstavljamo si, kaj smo kupili s 43 evri plače«. *Delo*, 24. junij. Dostopno prek: <http://www.delo.si/gospodarstvo/finance/ne-predstavljamo-si-kaj-smo-kupili-s-43-evri-place.html> (24. junij 2016).
- 108.Juhász, Attila, Bulcsú Hunyadi, Edit Zgut. 2015. *Focus on Hungary: Refugees, Asylum and Migration*. Dostopno prek: <https://cz.boell.org/en/2016/02/08/focus-hungary-refugees-asylum-and-migration-0> (8. junij 2016).
- 109.Kawakibi, Salam. 2013. *The Syrian crisis and its repercussions: internally displaced persons and refugees*. *MPC Research Reports 2013/03*. Dostopno prek: <http://www.migrationpolicycentre.eu/docs/MPC-RR-2013-03.pdf> (26. maj 2016).
- 110.Konvencija o statusu beguncev - *Geneva Convention on the Status of Refugees*. 1951. Dostopno prek: <http://www.unhcr-centraleurope.org/si/pdf/viri/konvencije/besedilo-konvencije-o-beguncih-in-njenega-protokola.html> (10. avgust 2016).

- 111.Kosec, Jure. 2016. V Kanadi begunce financirajo posamezniki in organizacije. *Delo*, 7. marec. Dostopno prek: <http://www.delo.si/svet/globalno/v-kanadi-begunce-financirajo-posamezniki-in-organizacije.html> (22. avgust 2016).
- 112.Koser, Khalid. 2007. *Internation Migration: A Very Short Introduction*. Oxford: University Press.
- 113.K. S. 2015a. *Pribežniške kvote ali kje so meje slovenske solidarnosti*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/evropska-unija/pribezniske-kvote-ali-kje-so-meje-slovenske-solidarnosti/365010> (18. avgust 2016).
- 114.--- 2015b. *Bo Madžarska zaradi vala migrantov zaprla mejo s Srbijo?*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/bo-madzarska-zaradi-vala-migrantov-zaprla-mejo-s-srbijo/367398> (8. junij 2016).
- 115.K. Št. 2015. *Nov uspeh madžarske desne stranke Jobbik*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/nov-uspeh-madzarske-desne-stranke-jobbik/362729> (9. junij 2016).
- 116.--- 2016a. *Dunaj na nogah, saj Nemčija v Avstrijo dnevno vrne 200 prebežnikov*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/begunska-kriza/dunaj-na-nogah-saj-nemcija-v-avstrijo-dnevno-vrne-200-prebeznikov/383254> (1. julij 2016).
- 117.--- 2016b. *Se po uspehu v Faludži napoveduje tudi zavzetje Mosula?*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/se-po-uspehu-v-faludzi-napoveduje-tudi-zavzetje-mosula/397192> (12. julij 2016).
- 118.K. Št. in A. P. J. 2015. *Nemčija uvedla nadzor južne meje, mejo z Avstrijo krepi tudi Češka*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/nemcija-uvedla-nadzor-juzne-meje-mejo-z-avstrijo-krepi-tudi-ceska/373905> (2. julij 2016).
- 119.K. Št. in K. S. 2016. *Za silvestrovo množica moških ropala in spolno nadlegovala ženske v Kölnu*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/za-silvestrovo-mnozica-moskih-ropala-in-spolno-nadlegovala-zenske-v-koelnu/382659> (11. junij 2016).

- 120.K. Št. in K. T. 2015. *München ob vse večjem številu beguncev poka po šivih*. Dostopno prek: <http://www.rtvsl.si/svet/muenchen-ob-vse-vecjem-stevilu-beguncev-poka-po-sivih/373855> (2. julij 2016).
- 121.K. T. 2015. *Na avstrijskem Štajerskem in Gradiščanskem znova krepitev svobodnjakov*. Dostopno prek: <http://www.rtvsl.si/svet/na-avstrijskem-stajerskem-in-gradiscanskem-znova-krepitev-svobodnjakov/366421> (30. junij 2016).
- 122.K. T. in K. Št. 2015. *Avstrija bo na Špiljah postavila tehnične ovire*. Dostopno prek: <http://www.rtvsl.si/svet/avstrija-bo-na-spiljah-postavila-tehnicne-ovire/377248> (30. junij 2016).
- 123.Lane Scheppele, Kim. 2015. *The Hungary games: How Budapest evades its migrants obligations*. Dostopno prek: <http://www.politico.eu/article/hungary-games-migration-refugees-asylum-crisis/> (14. junij 2016).
- 124.Laub, Zachary. 2015. *Authoritarianism in Eritrea and the Migrant Crisis*. Dostopno prek: <http://www.cfr.org/eritrea/authoritarianism-eritrea-migrant-crisis/p37239> (15. julij 2016).
- 125.Lizbonska pogodba - *Treaty of Lisbon*. 2007. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12007L%2FTXT> (7. avgust 2016).
- 126.Longo, Anita. 2003. *Azil v luči približevanja Evropski uniji, Raziskava v okviru projekta raziskovalnih štipendij Mirovnega inštituta 2002*. Dostopno prek: www2.mirovni-institut.si/slo_html/publikacije/Longo01.pdf (15. maj 2016).
- 127.Ma. Ja. 2015. Slovaška zaradi obveznih kvot za begunce s tožbo nad EU. *Delo*, 2. december. Dostopno prek: <http://www.delo.si/svet/evropa/slovaska-zaradi-obveznih-kvot-za-begunce-s-tozbo-nad-eu.html> (25. julij 2016).
- 128.Malikyar, Helena. 2015. *Afghanistan: The other refugee crisis*. Dostopno prek: <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2015/09/afghanistan-refugee-crisis-150915073827019.html> (13. julij 2016).

129. Manpower Group. 2015. *Talent Shortage Survey*. Dostopno prek: <http://manpowergroup.com/talent-shortage-2015/talent+shortage+results> (20. avgust 2016).
130. Ministrstvo za notranje zadeve. 2015a. *V Sloveniji je stanje normalno*. Dostopno prek: http://www.mnz.gov.si/si/novinarsko_sredisce/novica/article/12137/9378/4b1a965fced6ea1ef36732531d419594/ (24. junij 2016).
131. --- 2015b. *Hrvaška z nenapovedanimi napotitvami ogroža življenje ljudi*. Dostopno prek: http://www.mnz.gov.si/si/novinarsko_sredisce/novica/article/12137/9428/95602ac9845ba0b96bc501cb0744c6df/ (24. junij 2016).
132. Mudde, Cas. 2016. *Don't Blame the Refugees for President Hofer, Blame Austria's (Formerly) Big Parties!*. Dostopno prek: http://www.huffingtonpost.com/cas-mudde/dont-blame-the-refugees-f_b_9941756.html (1. julij 2016).
133. N. Š. in V. L.. 2016. *Tok beguncev čez Egejsko morje se zaenkrat ni ustavil*. Dostopno prek: <http://www.24ur.com/novice/svet/iz-turcije-v-grcijo-novih-1500-ljudi-grcija-pa-ni-pripravljena-na-vracanje-potrebujejo-4000-dodatnih-ljudi-in-300-milijonov-evrov-za-pol leta.html> (23. julij 2016).
134. Niessen, Jan, Thomas Huddleston in Laura Citron. 2007. *Migrant integration policy index*. Bruselj : British Council : Migration Policy Group.
135. Niland, Norah. 2015. *Afghan Refugees*. Dostopno prek: <http://watson.brown.edu/costsofwar/costs/human/refugees/afghan> (13. julij 2016).
136. OECD. 2015. *International Migration Outlook 2015*. Dostopno prek: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/social-issues-migration-health/international-migration-outlook-2015_migr_outlook-2015-en#page1 (8. avgust 2016).

137. *Pogodba iz Nice - Treaty of Nice* 2001. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlmpid=200424> (7. avgust 2016).
138. *Pogodba o delovanju Evropske unije - Treaty on the Functioning of the European Union*. 2007. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=OJ:C:2016:202:TOC> (6. avgust 2016).
139. *Pogodba o Evropski uniji - Treaty on European Union*. 1992. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:11992M/TXT> (6. avgust 2016).
140. *Pogodba o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti – Treaty establishing the European Economic Community* Dostopno prek: http://www.svz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/temeljni_akti_evropske_unije/ (6. avgust 2016).
141. Policija. 2015. *Podatki o številu migrantov, ki so vstopili v Slovenijo do 31. decembra do 12. ure*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/component/content/article/35-sporocila-za-javnost/82353-podatki-o-tevilu-migrantov-ki-so-vstopili-v-slovenijo-do-31-decembra-do-12-ure-> (24. junij 2016).
142. --- 2016. *Podatki o številu migrantov, ki so vstopili v Slovenijo do 1. marca 2016 do 6. ure*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/component/content/article/35-sporocila-za-javnost/83209-podatki-o-tevilu-migrantov-ki-so-vstopili-v-slovenijo-do-1-marca-2016-do-6-ure> (24. junij 2016).
143. Potič, Zoran. 2015a. Anketa Dela: Slovenci odločno proti postavljanju žičnate ograje na meji. *Delo*, 13. september. Dostopno prek: <http://www.delo.si/novice/politika/anketa-dela-vlada-po-letu-dni-dobila-dobro-dvojko.html> (24. junij 2016).
144. --- 2015b. Anketa Dela: Slovenci so pripravljeni sprejeti največ tisoč beguncev. *Delo*, 21. september. Dostopno prek: <http://www.delo.si/novice/politika/anketa-dela-slovenija-naj-zaradi-beguncev-uvode-nadzor-meja.html> (24. junij 2016).

- 145.--- 2015c. Anketa Dela: Podpora napotitvi vojske na mejo. *Delo*, 26. oktober. Dostopno prek: <http://www.delo.si/novice/politika/vecina-slovencev-proti-postavljanju-zicnate-ograde.html> (24. junij 2016).
- 146.--- 2016. Anketa Dela: Dobra polovica naklonjena sprejetju prosilcev za azil. *Delo*, 21. marec. Dostopno prek: <http://www.delo.si/novice/slovenija/anketa-dela-dobra-polovica-naklonjena-sprejetju-prosilcev-za-azil.html> (24. junij 2016).
- 147.Potič, Zoran in Miha Pribošič. 2016. Anketa Dela: Večina za ostre ukrepe proti prebežnikom. *Delo*, 21. februar. Dostopno prek: <http://www.delo.si/novice/slovenija/anketa-dela-begunska-kriza.html> (25. junij 2016).
- 148.Reuters in STA. 2015. V Franciji prijeli več ljudi, domnevno povezanih z napadi v Parizu. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/v-franciji-prijeli-vec-ljudi-domnevno-povezanih-z-napadi-v-parizu/378633> (11. junij 2016).
- 149.Rodgers, Lucy, David Gritten, James Offer in Patrick Asare. 2016. *Syria: The story of the conflict*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-26116868> (13. julij 2016).
- 150.Sa. J., T. H. in G. K. 2016. *Avstrija sprejela odločitev in postavila zgornjo mejo sprejetih prosilcev za azil*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/avstrija-sprejela-odlocitev-in-postavila-zgornjo-mejo-sprejetih-prosilcev-za-azil/383824> (1. julij 2016).
- 151.Sik, Endre in Blanka Szeitl. 2016. Attitudes Towards, Asylum Seekers and Refugees (Quantitative Analysis) V *The Social Aspectsts of the 2015 Migration Crisis in Hungary*, ur. , Bori Simonovits in Anikó Bernát, 16–27. Dostopno prek: http://www.tarki.hu/hu/news/2016/kitekint/20160330_refugees.pdf (8. junij 2016).
- 152.*Sklep Sveta (EU) 2015/1601 z dne 22. septembra 2015 o uvedbi začasnih ukrepov na področju mednarodne zaščite v korist Italije in Grčije*. Ur. l. EU L 248/80. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32015D1601> (16. avgust 2016).

- 153.SPIRIT Slovenija. 2016. Avstrija. Dostopno prek: http://www.izvoznookno.si/Dokumenti/Podatki_o_drzavah/Avstrija/Pregled_gospodarskih_gibanj_4042.aspx (8. julij 2016).
- 154.*Splošna deklaracija človekovih pravic – The Universal Declaration of Human Rights*. 1948. Dostopno prek: <http://www.varuh-rs.si/pravni-okvir-in-pristojnosti/mednarodni-pravni-akti-s-podrocja-clovekovih-pravic/organizacija-zdruzenih-narodov/splosna-deklaracija-clovekovih-pravic/> (9. avgust 2016).
- 155.*Sporazum med Evropsko unijo in Republiko Turčijo o ponovnem sprejemu oseb, ki prebivajo brez dovoljenja*. 2014. Ur. l. EU L 134/3. Dostopno prek: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A22014A0507\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A22014A0507(01)) (16. avgust 2016).
- 156.STA. 2015. Janez Janša meni, da je Slovenija naredila usodno napako. Svet 24, 7. oktober. Dostopno prek: <http://svet24.si/clanek/novice/slovenija/56222fb2cf33c/janez-jansa-meni-da-je-slovenija-naredila-usodno-napako> (24. junij 2016).
- 157.--- 2016. Adijo, migranti - Evropa počasi zapira vsa vrata. Svet 24, 21. januar. Dostopno prek: <http://svet24.si/clanek/novice/slovenija/56a145122439d/adijo-migranti-evropa-pocasi-zapira-vsa-vrata> (1. julij 2016).
- 158.Statistični urad Republike Slovenije. 2002a. *Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj*. Dostopno prek: https://www.stat.si/popis2002/si/rezultati/rezultati_red.asp?ter=SLO&st=7 (28. junij 2016).
- 159.--- 2002b. *Popis 2002: Prebivalstvo po veroizpovedi in tipu naselja, Slovenija, popisa 1991 in 2002*. Dostopno prek: https://www.stat.si/popis2002/si/rezultati/rezultati_red.asp?ter=SLO&st=8 (28. junij 2016).
- 160.--- 2016a. *1. aprila 2016 v Sloveniji 2.063.371 prebivalcev ali 817 manj kot tri mesece prej* Dostopno prek: <http://www.stat.si/StatWeb/prikazi-novico?id=6093&idp=17&headerbar=15> (28. junij 2016).

- 161.--- 2016b. *Demografsko in socialno področje* Dostopno prek:
http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/40_selitve/05_05N10_meddrzavne/05_05N10_meddrzavne.asp (28. junij 2016).
- 162.--- 2016c. *Bruto domači proizvod na prebivalca, Slovenija, letno*. Dostopno prek:
http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/viewplus.asp?ma=H280S&ti=&path=../Database/Hitre_Repozitorij/&lang=2 (28. junij 2016).
- 163.Statistik Austria. 2016a. *Total population* Dostopno prek:
http://www.statistik.at/web_en/statistics/PeopleSociety/population/population_censuses_register_based_census_register_based_labour_market_statistics/total_population/index.html (8. julij 2016).
- 164.--- 2016b. *Population by demographic characteristics*. Dostopno prek:
http://www.statistik.at/web_en/statistics/PeopleSociety/population/population_censuses_register_based_census_register_based_labour_market_statistics/population_by_demographic_characteristics/index.html (8. julij 2016).
- 165.--- 2016c. *Total population (annual average)* Dostopno prek:
http://www.statistik.at/web_en/statistics/PeopleSociety/population/population_stock_and_population_change/total_population_annual_average/index.html (8. julij 2016).
- 166.--- 2016č. *Population with foreign background*. Dostopno prek:
http://www.statistik.at/web_en/statistics/PeopleSociety/population/population_change_by_demographic_characteristics/population_with_foreign_background/index.html (8. julij 2016).
- 167.Sutherland, Peter D. 2016. Migracije: dejstva in fikcija. *Delo*, 16. avgust. Dostopno prek:
<http://www.delo.si/mnenja/gostujoce-pero/migracije-dejstva-in-fikcija.html> (16. avgust 2016).

168. Svet Evropske unije. 2015. *Sklepi, ki jih je po seji Sveta za pravosodje in notranje zadeve 14. septembra 2015 pripravilo predsedstvo*. Dostopno prek: <http://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2015/09/14-jha-presidency-conclusions/> (16. avgust 2016).
169. Szakacs, Gergely. 2015. *U.N. agency accuses Hungary government moves "vilifying" refugees*. Dostopno prek: <http://www.reuters.com/article/us-hungary-un-refugees-idUSKBN0NT1Q820150508> (14. junij 2016).
170. Š. P. 2015. Poslanci dodelili dodatna pooblastila vojski. *Delo*, 21. oktober. Dostopno prek: <http://www.delo.si/novice/politika/poslanci-dodelili-dodatna-pooblastila-vojski.html> (24. junij 2016).
171. T. H., Petra Prešeren in G. K. 2015. *Šefić: Od Hrvaške bomo zahtevali poostreno identifikacijo tujcev*. Dostopno prek: <http://www.rtvsl.si/begunska-kriza/sefic-od-hrvaske-bomo-zahtevali-poostreno-identifikacijo-tujcev/382189> (1. julij 2016).
172. T. J. in B. V. 2016. *Avstrija Grčiji zagrozila z začasno izključitvijo iz schengena*. Dostopno prek: <http://www.rtvsl.si/begunska-kriza/avstrija-grciji-zagrozila-z-zacasno-izkljucitvijo-iz-schengena/384097> (1. julij 2016).
173. T. J. in K. S. 2016. *Grčija začela umikati prebežnike z makedonske meje*. Dostopno prek: <http://www.rtvsl.si/begunska-kriza/grcija-zacela-umikati-prebeznike-z-makedonske-meje/386509> (15. julij 2016).
174. T. J. in K. Št. 2016. *Avstrija po pritisku na Makedonijo razmišlja o nadzoru meje z Italijo*. Dostopno prek: <http://www.rtvsl.si/begunska-kriza/avstrija-po-pritisku-na-makedonijo-razmislja-o-nadzoru-meje-z-italijo/385669> (15. julij 2016).
175. T. L. 2015. Nemški minister: Begunci gredo v Slovenijo in na Hrvaško. *Slovenske novice*, 6. oktober. Dostopno prek: <http://m.slovenskenovice.si/novice/svet/nemski-minister-begunci-gredo-v-slovenijo-na-hrvasko> (14. junij 2016).

- 176.Than, Krisztina. 2015. *Orban's ratings rise as Hungarian fence deters migrant 'invasion'*. Dostopno prek: <http://www.reuters.com/article/us-hungary-orban-idUSKCN0SV1J020151106> (10. junij 2016).
- 177.Ti. K., Ma. F., Je. G., Delo.si, STA, Janoš Zore, Brežice in Š. K. 2015. Na poti v Slovenijo več tisoč beguncev, policija uporabila solzivec. *Delo*, 18. september. Dostopno prek: <http://www.delo.si/novice/slovenija/begunci-ponoci-poskusali-preckati-zeleno-mejo.html> (23. junij 2016).
- 178.Tremlett, Annabel in Vera Messing. 2015. *Hungary's future: anti-immigration, anti-multiculturalism and anti-Roma?*. Dostopno prek: <https://www.opendemocracy.net/can-europe-make-it/annabel-tremlett/hungary%27s-future-antiimmigration-antimulticulturalism-and-anti-ro> (14. junij 2016).
- 179.Uha. 2015. 44 % fühlen sich "wie Fremde im eigenen Land". *Heute*, 28. junij. Dostopno prek: <http://www.heute.at/news/politik/44-fuehlen-sich-wie-Fremde-im-eigenen-Land;art23660,1177846> (8. julij 2016).
- 180.Uredba Sveta št. 1612/68 (EGS) z dne 15. oktobra 1968 o prostem gibanju delavcev v Skupnosti. Ur. l. ES L 257/2. Dostopno prek: <http://eur-ex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=CELEX:31968R1612> (6. avgust 2016).
- 181.Uredba Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti. Ur. l. ES L 149/2. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/?uri=CELEX:31971R1408> (6. avgust 2016).
- 182.Uredba Sveta št. 2725/2000 z dne 11. decembra 2000 o vzpostavitvi sistema "Eurodac" za primerjavo prstnih odtisov zaradi učinkovite uporabe Dublinske konvencije. Ur. l. EU L 316. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000R2725:SL:HTML> (10. avgust 2016).

183. *Uredba sveta (ES) št. 343/2003 z dne 18. februarja 2003 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za azil, ki jo v eni od držav članic vloži državljani tretje države.* Ur. l. EU L 050. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003R0343:SL:HTML> (8. avgust 2016).
184. *Uredba komisije (ES) št. 1560/2003 z dne 2. septembra 2003 o podrobnih pravilih za uporabo Uredbe Sveta (ES) No 343/2003 o določitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za azil, ki jo v eni od držav članic vloži državljani tretje države.* Ur. l. EU L 222/3. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex:32003R1560> (8. avgust 2016).
185. *Uredba (EU) št. 603/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi sistema Eurodac za primerjavo prstnih odtisov zaradi učinkovite uporabe Uredbe (EU) št. 604/2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vloži državljani tretje države ali oseba brez državljanstva, in o zahtevah za primerjavo s podatki iz sistema Eurodac, ki jih vložijo organi kazenskega pregona držav članic in Europol za namene kazenskega pregona, ter o spremembi Uredbe (EU) št. 1077/2011 o ustanovitvi Evropske agencije za operativno upravljanje obsežnih informacijskih sistemov s področja svobode, varnosti in pravice.* Ur. l. EU L 180/1. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex%3A32013R0603> (10. avgust 2016).
186. *Uredba EU št. 604/2013 EP in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vloži državljani tretje države ali oseba brez državljanstva.* Ur. l. EU L 180/31 (29. junij 2013). Ur. l. EU L 180/31. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0604&from=SL> (10. avgust 2016).
187. Verlič Christensen, Barbara. 2002. *Evropa v precepu med svobodo in omejitvami migracij.* Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

188. Vidmajer, Saša. 2016. Manipulativni referendum Orbánove Madžarske. *Delo*, 15. julij. Dostopno prek: <http://www.delo.si/svet/sosescina/manipulativni-referendum-orbanove-madzarske.html> (21. avgust 2016).
189. Visoki komisariat Združenih narodov za begunce. 2016a. *Konvencija o beguncih*. Dostopno prek: <http://www.unhcr-centraleurope.org/si/viri/konvencije/konvencija-o-beguncih.html> (25. maj 2016).
- 190.--- 2016b. *Europe Refugees and Migrants Emergency Response - Daily Estimated Arrivals per Country - Flows through Western Balkans Route*. Dostopno prek: <http://data.unhcr.org/mediterranean/country.php?id=502> (17. avgust 2016).
- 191.--- 2016c. *Profiling of Syrian arrivals on Greek islands in January 2016*. Dostopno prek: <http://www.unhcr.org/en-us/news/briefing/2016/2/56cc4b876/unhcr-survey-finds-afghan-syrian-refugees-arriving-greece-fleeing-conflict.html> (25. julij 2016).
- 192.--- 2016č. *Profiling of Afgan arrivals on Greek islands in January 2016*. Dostopno prek: <http://www.unhcr.org/en-us/news/briefing/2016/2/56cc4b876/unhcr-survey-finds-afghan-syrian-refugees-arriving-greece-fleeing-conflict.html> (25. julij 2016).
193. Vlada Republike Slovenije. 2015. *Postavitev tehničnih usmerjevalnih ovir na schengenski meji nujen in začasen ukrep*. Dostopno prek: http://www.vlada.si/medijsko_sredisce/sporocila_za_javnost/sporocilo_za_javnost/article/postavitev_tehnicnih_usmerjevalnih_ovir_na_schengenski_meji_nujen_in_zacasen_ukrep_56921/ (24. junij 2016).
- 194.--- 2016a. *Slovenska pobuda se že uresničuje*. Dostopno prek: http://www.vlada.si/pomoc_beguncem/pobuda_predsednika_vlade_dr_mira_cerarja/ (24. junij 2016).
- 195.--- 2016b. 75. redna seja Vlade RS. Dostopno prek: http://www.vlada.si/medijsko_sredisce/sporocila_za_javnost/sporocilo_za_javnost/article/75_redna_seja_vlade_rs_57608/ (24. junij 2016).

196. Von der Burchard, Hans in Jacobo Barigazzi. 2015. *Juncker's migration backfire*. Dostopno prek: <http://www.politico.eu/article/juncker-migration-plan-quota-refugees/> (17. avgust 2016).
197. Vukelić, Majda. 2015. Obvladujemo razmere, čeprav je pritisk velik. *Delo*, 20. september. Dostopno prek: <http://www.delo.si/novice/slovenija/obvladujemo-razmere-ceprav-je-pritisk-velik.html> (23. junij 2016).
198. Vytiska, Herbert. 2015. *Austrian public divided on issue of asylum*. Dostopno prek: <http://www.euractiv.com/section/justice-home-affairs/news/austrian-public-divided-on-issue-of-asylum/> (5. julij 2016).
199. Weiss Fagen, Patricia. 2009. *Iraqi Refugees: Seeking Stability in Syria and Jordan*. Dostopno prek: <https://repository.library.georgetown.edu/handle/10822/558297> (13. julij 2016).
200. Z. P. 2015. Anketa Dela: SDS na krilih strahu pred begunci. *Delo*, 9. november. Dostopno prek: <http://www.delo.si/novice/politika/anketa-dela-sds-na-krilih-strahu-pred-begunci.html> (19. avgust 2016).
201. Zwickelsdorfer, Robert. 2015. 83 Prozent sind wegen Zuwanderung in Sorge. *Heute*, 8. oktober. Dostopno prek: <http://www.heute.at/news/politik/83-Prozent-sind-wegen-Zuwanderung-in-Sorge;art23660,1220369> (8. julij 2016).
202. --- 2016. Umfrage: 73 Prozent sind für den neuen Asyl-Kurs. *Heute*, 4. marec. Dostopno prek: <http://www.heute.at/news/politik/Umfrage-73-Prozent-sind-fuer-den-neuen-Asyl-Kurs;art23660,1264122> (6. julij 2016).
203. Žerjavič, Peter. 2015. Prerazporeditve 120.000 beguncev v dveh fazah. *Delo*, 23. september. Dostopno prek: <http://www.delo.si/svet/evropa/razdor-v-uniji-zdaj-se-uradno-potrjen.html> (20. avgust 2016).

- 204.Žerjavič, Peter in Ma. Ja. 2016. Cerar: Slovenija bo sprejela begunce iz Grčije. *Delo*, 18. februar. Dostopno prek: <http://www.delo.si/svet/evropa/avstrija-pahnila-balkan-na-rob-brezna.html> (3. junij 2016).
- 205.Žerjavič, Peter in Z. P. 2015. Obvezne ali prostovoljne kvote – umetna dilema. *Delo*, 22. september. Dostopno prek: <http://www.delo.si/svet/evropa/obvezne-ali-prostovoljne-kvote-ndash-umetna-dilema.html> (20. avgust 2016).